

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

در آیات و روایات

شامل ۲۶۵ آیه و حدیث

پیرامون مسائل عفت زنان

«جهاد احمدی چلباشی، احمد تالپانی»

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سیمای حجاب و عفت در آیات و روایات

نویسنده:

حمید احمدی جلفائی

ناشر چاپی:

زائر- آستانه مقدسه قم

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۹	سیمای حجاب و عفت در آیات و روایات
۹	مشخصات کتاب
۹	اشاره
۱۴	فهرست مطالب
۲۴	مقدمه اول
۲۹	مراحل تحقیق :
۳۲	مقدمه دوم
۳۶	فصل اول ۱ اهمیت حجاب و عفت در آیات و روایات
۳۶	فطری بودن مسأله حجاب و عفت در نهاد انسان
۳۸	اجر و کیفر خداوند به زنان صالحه و فاسقه
۳۹	دعای امام زمان علیه السلام برای زنان امت خود
۳۹	دعا برای پاکی و پاکیزگی همسران در اسلام
۴۰	« حیا و عفت » از مهمترین مکارم اخلاقی
۴۴	از اخبار آخر الزمان در خصوص حجاب و عفت زنان
۴۷	« شهوت » مهمترین دام نفس و قویترین سلاح شیطان
۵۱	« شهوت جنسی » خطرناک ترین نوع شهوات
۵۲	« حجاب و عفت » از مهمترین خصوصیات یک همسر مناسب
۵۴	پاکدامنی مهمترین فضیلت حضرت زهراء علیها السلام
۵۵	از اسماء و القاب حضرت زهراء علیها السلام متناسب با موضوع حجاب و عفت
۵۵	« حجاب و عفت » مهمترین فضیلت یک زن مسلمان
۵۸	فصل دوم ۲ فلسفه های حجاب و عفت در آیات و روایات
۵۸	دفع فساد از جوامع
۶۲	بی حجابی و بی عفتی زنان موجب آلودگی قلوب و دوری از خداوند

۶۲	کاهش ازدواجهای ناموفق
۶۲	امنیت ناموسی در جامعه
۶۳	تأثیر بی‌حجابی و بی‌عفتی مادران در شخصیت فرزندان
۶۸	فصل سوم ۳ سن شرعی لازم برای زنان و مردان جهت رعایت مسائل حجاب و عفت
۶۸	سن لازم برای زن جهت رعایت مسائل حجاب و عفت
۷۰	سنی که، وقتی دختر به آن سن رسید برخی مسائل رعایت شوند
۷۲	سن لازم برای مردان نامحرم در رعایت مسائل حجاب و عفت
۷۲	سنی که در آن سن باید رختخواب دختر و پسر را از هم جدا کرد!
۷۴	فصل چهارم ۴ محارم زن و مسائل مربوط به آن
۷۸	فصل پنجم ۵ حدود پوشش سر و بدن برای زن
۷۸	لزوم پوشش تمام سر و بدن بجز صورت و دستها
۸۳	لزوم پوشش صورت و دستها در صورت زینت داشتن
۸۴	فصل ششم ۶ کیفیت پوشش و شرایط لباس زن
۸۴	پوشش روسری (و یا مقنعه) و شرایط آن
۸۸	سیره حضرت زهراء علیهاالسلام در پوشش مقنعه و چادر
۹۱	پرهیز از لباسهای نازک و بدن نما
۹۲	پرهیز از لباسهای تنگ و مشخص کننده حجم بدن
۹۳	پرهیز از لباسهای زینت دار و جذّاب و تهییج کننده
۹۶	فصل هفتم ۷ عفت زن در چشم و نگاه
۱۰۴	فصل هشتم ۸ عفت زن در دهان و کلام
۱۰۴	پرهیز از سخن گفتن با نامحرم بدون ضرورت
۱۰۷	پرهیز از سلام دادن به نامحرم
۱۰۸	پرهیز از نرمی گفتار با نامحرم بپهنگام ضرورت
۱۰۸	پرهیز از شوخی و مزاح با نامحرم
۱۰۹	پرهیز زن از آوازه خوانی
۱۱۰	فصل نهم ۹ عفت زن در آرایش و زینت

- جواز آرایش زن برای شوهرش ۱۱۰
- بهترین خوشبو کننده ها برای زنان و مردان ۱۱۳
- پرهیز از هرگونه آرایش و زینتی در بین نامحرمان ۱۱۳
- زنی که خود را برای نامحرمان زینت کند نمازش قبول نیست ۱۱۷
- منظور از زینتهای ظاهره و مجاز در قرآن ۱۱۸
- شنیده شدن صدای زیورآلات هم جایز نیست ۱۱۹
- خالکوبی برای زن جزء زینتهای ممنوعه است ۱۲۰
- پرهیز از استعمال عطر و خوشبوکننده ها در میان نامحرمان ۱۲۰
- هرگونه پوشش بواق و جذّاب برای زن در پیش نامحرمان ممنوع است ۱۲۱
- نازک پوشی برای زن در پیش نامحرمان حرام است ۱۲۱
- فصل دهم ۱۰ عفت زن در حضور اجتماعی و اختلاط با نامحرمان ۱۲۴
- پرهیز از اختلاط و خارج نشدن زن از منزل بدون ضرورت ۱۲۴
- لزوم پرده و حائل میان زن و مرد در مجالس و محافل ۱۳۰
- پرهیز از اختلاط، حتی با نابینایان ۱۳۱
- لزوم پرده و حائل میان زن و مرد در مسجد و نماز جماعت ۱۳۵
- بهترین تفریحا و ورزشها برای زنان ۱۳۶
- پرهیز از راه رفتن زنان از مکانهای شلوغ و وسط راه ۱۳۶
- از اخبار آخر الزمان در خصوص حضور نامشروع زنان در اجتماع ۱۳۷
- نهایت درجه حفظ حریم با نامحرمان ۱۳۹
- فصل یازدهم ۱۱ عفت زن در رفتار و کردار اجتماعی ۱۴۰
- فصل دوازدهم ۱۲ عفت زن در لمس و تماس با نامحرمان ۱۴۶
- مسأله دست دادن با نامحرمان ۱۴۶
- کراهت دست دادن با نامحرمان خیلی پیر ۱۴۹
- نحوه بیعت گرفتن پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله از زنان ۱۵۰
- مسأله مراجعه به طبیب نامحرم ۱۵۰
- فصل سیزدهم ۱۳ عفت زن در دامن ۱۵۲

۱۵۲	اهمیت پاکدامنی
۱۵۵	مسأله زنا و عواقب معنوی و اخروی آن
۱۵۷	مسأله زنا و عواقب مادی و دنیوی آن
۱۵۹	افزایش زنا در جامعه و از عوامل مؤثر در آن
۱۶۰	ترک مباشرت زن با زن دیگر
۱۶۲	فصل چهاردهم ۱۴ عفت زن در خلوت با نامحرمان
۱۶۸	فصل پانزدهم ۱۵ نقش پدران و شوهران در حجاب و عفت زنان
۱۶۸	بی‌غیرتی پدران و شوهران، مهمترین عامل افزایش بی‌حجابی و بی‌عفتی زنان و دختران
۱۷۴	غیرت ناموسی از مهمترین خصوصیات پیغمبران و مردان الهی
۱۷۸	از خروس درس بیاموزید
۱۷۹	وظیفه والدین و شوهران در آموزش احکام حجاب و عفت به نوامیس خود، و دور نمودن آنها از تصاویر، مطالب و صحنه‌های مبتذل و تحریک‌کننده
۱۸۳	باز داشتن مردان، زنان خود را از حضور بی‌مورد در جامعه و مجامع اختلاطی
۱۸۶	فصل شانزدهم ۱۶ متفرقات مربوط به حجاب و عفت زنان
۱۸۶	زینت زنان و محبت شهوت در قلوب مردم
۱۸۹	زنان زیبا عذری برای بی‌حجابی و بی‌عفتی خود ندارند
۱۹۰	نفس با شهوترانی هرگز سیر نخواهد شد
۱۹۰	پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله به حال زنان جهتمی‌گریه می‌کند
۱۹۳	جامعی از منہتات زنان از زبان امام باقر علیه السلام
۱۹۶	تذکری در خصوص امر به معروف و نهی از منکر
۱۹۷	درباره مرکز

سرشناسه: احمدی جلفایی، حمید، ۱۳۵۷ -

عنوان و نام پدیدآور: سیمای حجاب و عفت در آیات و روایات: شامل ۲۶۵ آیه و حدیث پیرامون مسائل حجاب و عفت زنان/ مولف حمید احمدی جلفایی، [احمد عالیشانی].

مشخصات نشر: قم: آستانه مقدسه قم، انتشارات زائر، ۱۳۹۲.

مشخصات ظاهری: ۱۷۵ص؛ ۲۱×۱۴/۵ س م.

فروست: زائر، انتشارات آستان مقدس حضرت فاطمه معصومه؛ ۱۸۱.

شابک: ۵۰۰۰۰ ریال: ۹۷۸-۹۶۴-۸۵۶۷-۶۸-۷

یادداشت: چاپ چهارم.

موضوع: عفت -- جنبه های مذهبی -- اسلام

موضوع: عفت -- جنبه های قرآنی

موضوع: حجاب -- جنبه های مذهبی -- اسلام

موضوع: حجاب -- جنبه های قرآنی

شناسه افزوده: عالیشانی، احمد

رده بندی کنگره: BP۲۵۰/۵۵/الف ۳س ۹ ۱۳۹۲

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۶۳۲

شماره کتابشناسی ملی: ۳۴۴۴۲۸۷

ص: ۱

اشاره

سیمای حجاب و عفت در آیات و روایات

شامل ۲۶۶ آیه و حدیث

پیرامون مسائل حجاب و عفت زنان

نویسندگان:

حمید احمدی جلفایی _ احمد عالیشانی

ص: ۳

احمدی جلفائی، حمید ۱۳۵۷ - .

سیمای حجاب و عفت در آیات و روایات / حمید احمدی جلفائی؛ احمدی عالیشائی. - قم: زائر، ۱۳۸۵.

۱۸۳ ص. ۹-۶۸-۸۵۶۷-۹۶۴

۱. حجاب. الف. عالیشائی، احمدی، نویسنده با همکار. ب. عنوان

۹ س ۳ الف ۱۷/۲۳۰ PB

حجاب و عفت زن در آیات و روایات

نویسندگان: حمید احمدی جلفائی - احمد عالیشائی

ناشر: زائر - آستانه مقدسه قم

لیتوگرافی: امام سجاد (ع) - قم

چاپخانه: صدر - قم

حروفچینی: کوثر - ۲۸۸۰۴۳۶

نوبت و سال چاپ: چاپ اول / تابستان ۱۳۸۵

تیراژ: ۲۰۰۰ جلد

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

شابک: ۹۶۴-۸۵۶۷-۶۸-۹

(حق چاپ محفوظ است)

ص: ۴

عنوان صفحه

مقدمه اوّل ... ۱۱

مراحل تحقیق: ... ۱۶

مقدمه دوّم ... ۱۹

فصل اوّل

اهمّیت حجاب و عفتّ در آیات و روایات

فطری بودن مسائل حجاب و عفتّ در نهاد انسان ... ۲۵

اجر و کیفر خداوند به زنان صالحه و فاسقه ... ۲۵

دعای امام زمان علیه السلام برای زنان امت خود ... ۲۶

دعا برای پاکی و پاکیزگی همسران در اسلام ... ۲۶

« حیا و عفتّ » از مهمترین مکارم اخلاقی ... ۲۷

از اخبار آخر الزمان در خصوص حجاب و عفتّ زنان ... ۳۱

« شهوت » مهمترین دام نفس و قویترین سلاح شیطان ... ۳۴

« شهوت جنسی » خطرناک ترین نوع شهوات ... ۳۸

« حجاب و عفتّ » از مهمترین خصوصیات یک همسر مناسب ... ۳۹

پاکدامنی مهمترین فضیلت حضرت زهراء علیها السلام ... ۴۱

از اسماء و القاب حضرت زهراء علیها السلام متناسب با موضوع حجاب و عفتّ ... ۴۲

«حجاب و عفت» مهمترین فضیلت یک زن مسلمان ... ۴۲

فصل دوم

فلسفه های حجاب و عفت در آیات و روایات

دفع فساد از جوامع ... ۴۷

بی حجابی و بی عفتی زنان موجب آلودگی قلوب و دوری از خداوند ... ۴۹

کاهش ازدواجهای ناموفق ... ۴۹

امتیّت ناموسی در جامعه ... ۴۹

تأثیر بی حجابی و بی عفتی مادران در شخصیت فرزندان ... ۵۰

فصل سوم

سن شرعی لازم برای زنان و مردان جهت رعایت ...

سن لازم برای زن جهت رعایت مسائل حجاب و عفت ... ۵۷

سنّی که ، وقتی دختر به آن سن رسید برخی مسائل رعایت شوند ... ۵۷

سن لازم برای مردان نامحرم در رعایت مسائل حجاب و عفت ... ۵۹

سنّی که در آن سن باید رختخواب دختر و پسر را از هم جدا کرد! ... ۵۹

فصل چهارم

محارم زن و مسائل مربوط به آن

فصل پنجم

حدود پوشش سر و بدن برای زن

لزوم پوشش تمام سر و بدن بجز صورت و دستها ... ۶۷

لزوم پوشش صورت و دستها در صورت زینت داشتن ... ۷۰

فصل ششم

کیفیت پوشش و شرایط لباس زن

پوشش روسری (و یا مقنعه) و شرایط آن ... ۷۳

اهمیت پوشش سرتاسری (یا چادر در زبان فارسی) ... ۷۴

سیره حضرت زهراء علیهاالسلام در پوشش مقنعه و چادر ... ۷۵

پرهیز از لباسهای نازک و بدن نما ... ۷۸

پرهیز از لباسهای تنگ و مشخص کننده حجم بدن ... ۷۹

پرهیز از هر گونه پوششی که شبیه پوشش مردان باشد ... ۷۹

پرهیز از لباسهای زینت دار و جذّاب و تهییج کننده ... ۸۰

فصل هفتم

عفت زن در چشم و نگاه

فصل هشتم

عفت زن در دهان و کلام

پرهیز از سخن گفتن با نامحرمان بدون ضرورت ... ۹۳

پرهیز از سلام دادن به نامحرمان ... ۹۴

پرهیز از نرمی گفتار با نامحرمان بهنگام ضرورت ... ۹۵

پرهیز از شوخی و مزاح با نامحرمان ... ۹۵

پرهیز زن از آوازه خوانی ... ۹۶

فصل نهم

عفت زن در آرایش و زینت

جواز آرایش زن برای شوهرش ۹۹۰۰۰

ص: ۸

بهترین خوشبو کننده ها برای زنان و مردان *** ۱۰۰

پرهیز از هرگونه آرایش و زینتی در بین نامحرمان *** ۱۰۰

زنی که خود را برای نامحرمان زینت کند نمازش قبول نیست *** ۱۰۴

منظور از زینتهای ظاهره و مجاز در قرآن *** ۱۰۵

مشخص بودن حالت و حجم موها از زیر مقنعه و یا چادر جایز نیست *** ۱۰۵

شنیده شدن صدای زیورآلات هم جایز نیست *** ۱۰۶

خالکوبی برای زن جزء زینتهای ممنوعه است *** ۱۰۷

پرهیز از استعمال عطر و خوشبوکننده ها در میان نامحرمان *** ۱۰۷

هرگونه پوشش براق و جذّاب برای زن در پیش نامحرمان ممنوع است *** ۱۰۸

نازک پوشی برای زن در پیش نامحرمان حرام است *** ۱۰۸

فصل دهم

عفت زن در حضور اجتماعی و اختلاط با نامحرمان

پرهیز از اختلاط و خارج نشدن زن از منزل بدون ضرورت *** ۱۱۳

لزوم پرده و حائل میان زن و مرد در مجالس و محافل *** ۱۱۷

پرهیز از اختلاط، حتی با نابینایان *** ۱۱۸

برای زنان، مخصوصا بانوان جوان، ترک جماعات مذهبی بهتر است *** ۱۱۹

لزوم پرده و حائل میان زن و مرد در مسجد و نماز جماعت *** ۱۲۲

لزوم جداسازی محلّ خواب خواهر و برادر از هم در سنین خاصّ *** ۱۲۲

بهترین تفریحها و ورزشها برای زنان *** ۱۲۳

پرهیز از راه رفتن زنان از مکانهای شلوغ و وسط راه *** ۱۲۳

از اخبار آخر الزمان در خصوص حضور نامشروع زنان در اجتماع ۱۲۴۰۰۰

نهایت درجه حفظ حریم با نامحرمان ۱۲۶۰۰۰

ص: ۹

فصل یازدهم

عفت زن در رفتار و کردار اجتماعی

فصل دوازدهم

عفت زن در لمس و تماس با نامحرمان

مسأله دست دادن با نامحرمان ... ۱۳۵

کراهت دست دادن با نامحرمان خیلی پیر ... ۱۳۶

نحوه بیعت گرفتن پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله از زنان ... ۱۳۷

مسأله مراجعه به طیب نامحرم ... ۱۳۷

فصل سیزدهم

عفت زن در دامن

اهمیت پاکدامنی ... ۱۴۱

مسأله زنا و عواقب معنوی و اخروی آن ... ۱۴۲

مسأله زنا و عواقب مادی و دنیوی آن ... ۱۴۴

افزایش زنا در جامعه و از عوامل مؤثر در آن ... ۱۴۶

ترک مباشرت زن با زن دیگر ... ۱۴۷

فصل چهاردهم

عفت زن در خلوت با نامحرمان

فصل پانزدهم

نقش پدران و شوهران در حجاب و عفت زنان

بی غیرتی پدران و شوهران، مهمترین عامل افزایش بی حجابی و بی

عفتی زنان و دختران ... ۱۵۷

غیرت ناموسی از مهمترین خصوصیات پیغمبران و مردان الهی ... ۱۶۱

از خروس درس بیاموزید ... ۱۶۵

وظیفه والدین و شوهران در آموزش احکام حجاب و عفت به نوامیس خود، و دور نمودن آنها از تصاویر، مطالب و صحنه های مبتذل و تحریک کننده ... ۱۶۶

باز داشتن مردان، زنان خود را از حضور بی مورد در جامعه و مجامع اختلاطی ... ۱۷۰

فصل شانزدهم

متفرقات مربوط به حجاب و عفت زنان

زینت زنان و محبت شهوت در قلوب مردم ... ۱۷۵

دعوت قرآن به عفت، از کسانی که اسباب ازدواج برایشان مهیا نیست ... ۱۷۵

زنان زیبا عذری برای بی حجابی و بی عفتی خود ندارند ... ۱۷۶

نفس با شهوترانی هرگز سیر نخواهد شد ... ۱۷۷

پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله به حال زنان جهنمی گریه می کند ... ۱۷۷

جامعی از منهیات زنان از زبان امام باقر علیه السلام ... ۱۸۰

تذکری در خصوص امر به معروف و نهی از منکر ... ۱۸۳

ص: ۱۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«آنچه از امر ولایت مُفَهَم است بر دو پایه دین زن مُسْتَحْکَم است

حکم اوّل عَفَّت و دوّم حجاب غیراین زن را تکامل مُبَهَم است».

یکی از شعائر و مسائل مهمّ دین مبین اسلام که در اخبار مربوط به آخر الزّمان هم چهره بسیار نامطلوبی برای آن ترسیم شده است مسأله «حجاب و عَفَّت زنان» در جامعه و یا در میان نامحرمان می باشد، و همانگونه که در فصول پایانی این کتاب هم خواهد آمد عواقب بسیار وخیمی همچون: ضعف روحیه ایمان و تقوا، شهوت سالاری، تسلّط ظالمین بر ممالک اسلامی، کاهش برکات آسمانی، افزایش مرگهای ناگهانی و زود هنگام، نبود امتیّت ناموسی در جوامع، و... همگی از پیامدهای منفی بی حجابی و بی عَفَّتی زنان در جامعه محسوب می شوند.

متأسفانه ما از دیرباز، در کشور خودمان شاهد یک حرکت منفی در این خصوص بوده و هستیم، و مخصوصاً در سالهای اخیر، این انحطاط شتاب بسیار زیادی به خود گرفته است، بگونه ای که روز به

روز بانوان ایرانی از این آرمان مهم علوی و فاطمی علیهماالسلام فاصله گرفته و می گیرند.

به نظر ما مهمترین عواملی را که می توان در این حرکت منفی از همه عوامل دیگر مؤثرتر دانست و بلکه در تاریخ حجاب و عفت کشور ما، همچون سایر کشورهای مسلمان می توان آنها را بوضوح دید، و در بسیاری از اخبار و روایات اسلامی هم تقریباً اشاره هایی به آنها شده است، عبارتند از:

۱. تهاجمات و القاءات فرهنگی دشمنان خارجی و داخلی اسلام و مسلمین؛ که درست از همان زمانی که متوجه اهمیت این ارزشها در جوامع اسلامی شده اند از هیچ کوششی در فریب مردم، دولتها و سایر تأثیرگذاران در این امر دریغ نکرده اند، و در تضعیف این شعائر اسلامی سرمایه گذاریهای کلانی کرده و می کنند.

با بررسی تاریخی این مسأله در ایران و همچنین در بسیاری از کشورهای اسلامی دیگر همچون: مصر، الجزائر، ترکیه، و... بوضوح می بینیم که حداقل تا دوره محمد شاه قاجار در ایران، مسأله حجاب و عفت در غالب این کشورها در کاملترین شکل خود (یعنی در قالب چادر و نقاب و روبند) رایج بوده است.

اولین انگیزه ای که از این دوره به بعد دشمنان خارجی را متوجه مبارزه با حجاب و عفت در کشورهای اسلامی نمود، یافتن بازارهایی مناسب برای فروش تولیدات پوشاک آنها بود، آنها برای اینکه بتوانند انواع تولیدات خود را در این کشورها به فروش برسانند ناچار بودند این التزام به چادر و نقاب را در میان زنان و دختران ایرانی و مسلمان درهم شکنند و آنها را به تنوع طلبی در امر پوشش، مخصوصاً از نوع

غربی و اروپایی عادت دهند.

بعدها علاوه بر این مسأله، آنها متوجه عظمت تأثیر این ارزشهای اسلامی، قوام سیاسی و اجتماعی و اقتصادی ممالک متدین و علی الخصوص اسلامی شدند، و با انگیزه‌ها و اهداف جامع‌تر و حسّاس‌تری وارد مبارزه با این مقدّسات شدند، خواه با سیاستهای تبلیغی - القائی و ترویجی، و خواه با مبارزات علنی در قالب طرحهایی همچون رفع حجاب و کشف حجاب .

یکی از جاسوسان انگلیسی بنام «مستر همفر» که متناسب با همین موضوع در خاورمیانه فعالیت می‌کرد در گزارشی به اربابان خود، در این خصوص چنین می‌نویسد:

«در مسأله بی‌حجابی زنان باید کوشش فوق‌العاده‌ای به عمل آوریم تا زنان مسلمان به بی‌حجابی و رها کردن چادر مشتاق شوند، باید با استفاده از شواهد و دلایل تاریخی اثبات کنیم که پوشیدگی زن از دوران بنی‌عبّاس متداول شده و مطلقاً سنّت اسلام نیست، مردم همسران پیامبر را بدون حجاب می‌دیده‌اند، و زنان صدر اسلام در تمام شئون زندگی دوش به دوش مردان فعالیت داشته‌اند... پس از آنکه حجاب با تبلیغات وسیعی از میان رفت، وظیفه مأموران ما آن است که جوانان را به عشق بازی و روابط نامشروع با زنان تشویق کنند و بدین وسیله فساد را در جوامع اسلامی گسترش دهند...».

و اکنون هم این مبارزات در گسترده‌ترین شکل خود در جوامع اسلامی و حتّی در ایران، با سوء استفاده از موقعیت بسیاری از روشنفکران و برخی از مسئولین کج‌فهم داخلی انجام می‌گیرد، و این فعالیت‌های زیرزمینی و مدرن بر علیه حجاب و عفت اسلامی روز به

روز در انواع برنامه ها و سیاستها و گفتارهای برخی از نهادها و مسئولین و صاحبان گفتار و قلم، مخصوصاً در انواع برنامه ها و ترویجات رسانه های گروهی ما مثل تلویزیون، سینما، ادارات، دانشگاهها و...چهره آشکارتری بخود می گیرند، و همه اینها، علاوه بر تبلیغات منفی و مستقیم دیگر آنهاست که از طریق شبکه های غیرقانونی و اینترنت و...بر پیکره فرهنگ اسلامی تحمیل می کنند.

آری، امروزه همه دشمنان اسلام به این موضوع و آرمان اسلامی بعنوان یک نماد اساسی برای دین اسلام و مخصوصاً انقلاب اسلامی نگاه می کنند، و بهتر از خود ما می دانند که چگونه تضعیف آن در ممالک اسلامی هویت فرهنگی و حتی سیاسی و اقتصادی آنها را به خطر انداخته و نفوذپذیر خواهد نمود؛ اخیراً «ریون کرکت» صهیونیست که مسئول سابق شبکه جاسوسی سیاه در ایران بود در این خصوص گفته است:

«چادر، نمادی است که وجود انقلاب را در سر هر چهارراه به نمایش می گذارد، با چادر می توان این احساس را پدید آورد که انقلاب اسلامی هنوز زنده و جاوید است».

۲.مهمترین عامل تأثیرگذار دیگر، سیاستهای ناسنجیده و گاهاً ضدّ اسلامی برخی از نهادهای مؤثر و مسئولین مربوطه است که این مسأله مخصوصاً در سالهای اخیر انقلاب در ایران بیشتر محسوس است؛ برخی از نهادها و مسئولین گویا این نکته را فراموش کرده اند که خودشان مجتهد در دین نیستند و باید در همه سیاستهای خود نظرات مراجع دینی را مدّ نظر داشته باشند.

۳. عامل سوّم، خالی بودن نظام آموزشی ما از هر گونه تأثیر گذاری مثبت مستقیم و یا غیر مستقیم در این زمینه، و بلکه گاهاً اجرای برخی سیاستهای نامتناسب و معارض است همانگونه که عرض شد.

۴. عامل دیگر، افزایش روز افزون مراکز اختلاطی و شدّت گرفتن دامنه اختلاط در آنها است که در بسیاری از ابعاد مهمّ آن نه تنها سیاستهای جلوگیری مشاهده نمی گردد، بلکه حمایت و ترویج از آنها کاملاً محسوس است .

۵. دیانت و بی غیرتی برخی از مردان و پدران مسلمان، عامل مهمّ دیگر است که امروزه دشمنان اسلام پس از عدم موفقیت سریع و کامل در تأثیر گذاری مستقیم بر علیه حجاب و عفتّ زنان مسلمان، از این سیاست بهره کافی می برند، آنها می خواهند با استفاده از انواع تبلیغات و القائات کاری کنند که پدران و مادران مسلمان نه تنها دختران خود را به حجاب و عفتّ اسلامی تشویق نکنند و یا مردان و پدران نه تنها به حفظ نوامیس خود و کنترل حجاب و عفتّ آنها ارزشی قائل نباشند، بلکه از گرایش زنان و دختران خود به سمت بی حجابی و بی عفتّی فخر و مباهات هم بکنند، و همه ارزشهای اسلامی را پوچ و کهنه پنداشته و انحراف از آنها را به حساب ترقّی زمان و پیشرفت علم و صنعت و تمدّن بگذارند، و متأسفانه در این خصوص بیشترین استفاده را همواره از برخی عناصر، قلمها و ترویجات داخلی نموده و می کنند.

۶. یکی دیگر از مهمترین عوامل که نمی توان آن را نادیده گرفت، البتّه سکوت علماء و مبلّغین و تقریباً تعطیلی همه تریبونهای دینی در

بیان این مسائل به مردم و رسوا نمودن فعالیت‌های خلاف شرع، و همچنین برخورد سیاسی و جناحی برخی از اقشار مردم و مسئولین با گویندگان این مسائل می باشد.

مراحل تحقیق:

۱. در این زحمت مختصر، ما ابتداء همه کتب و منابع مهم ودست اول شیعیه را اعم از فقهی و حدیثی و تفسیری، مورد مطالعه قرار داده و آنچه مربوط به این موضوع بود را یادداشت نمودیم .

۲. آنگاه پس از دسته بندی موارد بدست آمده، با تتبعی در آنها به جستجوی کلید واژه های مهم از طریق برنامه های نرم افزاری، همچون «نور ۲»، «معجم ۳» و... پرداختیم.

لازم به تذکر است که در این خصوص ما از میان روایات اهل سنت تنها مواردی را ضبط نمودیم که با روایات شیعیه توافق و هماهنگی داشتند.

۳. در مرحله سوم ما ضمن استقصاء و مصدر یابی کامل روایات متن هر کدام از آنها را در منابع و مصادر مختلف مقابله نموده و اختلافات مهم را داخل علامت پرانتز ثبت کردیم .

۴. و در قدم پایانی، متن حاصله، پس از اعراب گذاری و ویراستاری، به فارسی روان و تا حد امکان تحت اللفظی ترجمه شد.

و در این مرحله، احیاناً اگر ما ناچار شدیم که کلمه و یا عبارتی را بخاطر توضیح بیشتر، به ترجمه اضافه کنیم، آن را در داخل علامت پرانتز آوردیم .

در پایان لازم است دو نکته مهم را در تنظیم این کتاب یادآوری کنیم:

۱. در مواردی که یک متن واحد و یا تقریباً مشابه، با سندهای متفاوت در منابع آمده بود، ما تنها یکی از آنها را انتخاب نمودیم .

۲. در دسته بندی آیات و روایات، اگر احیاناً آیه و یا روایتی به چند فصل مختلف مربوط بود در همه فصول مربوطه آن را آوردیم .

امیدواریم که این زحمت مختصر بتواند در ترویج و تبلیغ فرهنگ اصیل حجاب و عفت اسلامی در بین زنان و دختران مؤمن و مسلمان و همچنین در تقویت معرفت و اعتقاد آنان به این شعار اسلامی، گامی مؤثر باشد و در نهایت، موجبات رضایت و عنایت حضرات معصوم علیهم السلام را هم برای ما و هم برای خوانندگان گرامی ذخیره کند. آمین!

رَبِّ تَقَبَّلْ مِنَّا، إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

حمید احمدی جلفایی

ص: ۱۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

موضوع کتاب حجاب و عفت، زن می باشد، و تا انسان جایگاه زن را در اسلام بدست نیاورد نمی تواند درباره مسائلی که اسلام درباره زن بیان داشته است که از جمله آن، مسأله بسیار با عظمت و مهم حجاب و عفاف می باشد حرف بزند.

لذا از نظر فرهنگ دینی، انسان دارای دو بعد مادی و طبیعی و بعد معنوی و روحانی می باشد، گرچه در بعد مادی و جسمانی خداوند در آفرینش زن و مرد تفاوتی را قرار داده، امّا در جنبه های معنوی و روحانی هیچ تفاوتی بین زن و مرد نیست؛ چون هم مرد و هم زن از «وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي»^(۱) روح خداوندی برخوردارند، لذا در طی کردن مسیر کمال، همانطور که برای مرد راه رسیدن به آن باز است، برای زن هم خداوند این راه را بروی وی گشوده است، و گواه بر این مطلب دهها آیه و روایت می باشد که ذکر همه آنها در این نوشتار امکان پذیر نیست. و ما بعنوان نمونه به ذکر یکی از آیات اکتفا می کنیم

ص: ۲۰

که خداوند متعال می فرماید:

«مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ». (۱)

یعنی: هر کس که عمل شایسته انجام دهد، چه مرد و یا زن، در حالیکه دارای ایمان می باشد، پس حتماً ما بوسیله حیات پاکیزه او را زنده خواهیم کرد، و حتماً جزاء و پاداش بهتر از آنچه که انجام داده است خواهیم داد.

در آیه فوق، ملائک سعادت را قرآن دو امر مهم بیان داشته: ایمان و عمل صالح، و هیچ فرقی هم بین زن و مرد نیست، یعنی هر زن و مردی دارای ایمان و عمل صالح باشند اهل سعادت خواهند بود، و شاید بتوان گفت که یکی از بزرگترین اعمال صالح برای زن مسلمان رعایت حجاب و عفت در تمام مراحل زندگی می باشد؛ چرا که در طول تاریخ اگر زنهایی اهل سعادت گشتند و توانستند جامعه ای در جهت صلاح و سعادت رهنمون باشند همان زنهایی بودند که عفیفانه و با پاکدامنی زندگی کردند، و از تمام انحرافات و آلودگیها مبارزه سرسختانه ای را انجام دادند، تا اینکه توانستند در دامن خود فرزندان شایسته ای را به جامعه تحویل دهند.

آری، زنی که به آلودگیهای فکری و اخلاقی دچار است نمی تواند در دامن خود انسانهای متعهد و متدیّنی را تربیت نماید، لذا نقش زن در اصلاح و یا به فساد کشاندن جامعه بسیار مهم است، حالا بگذارید بماند که عده ای با مطرح کردن شعارهای دفاع از حقوق زن دارند از

ص: ۲۱

احساسات پاک این قشر عظیم جامعه سوء استفاده می کنند، تا اینکه به اغراض واهی خودشان برسند، اگر بر طبق بیان حضرت علی علیه السلام که به فرزندش امام حسن علیه السلام فرمود: «فَإِنَّ الْمَرْأَةَ رَيْحَانَةٌ وَ لَيْسَتْ بِقَهْرْمَانَةٍ» (۱) همانا زن به منزله شاخه گل است و نه قهرمان خشن، پس چگونه بعضی با دسیسه های مختلف با حیثیت زن دارند برخورد می کنند؟! و با انواع توطئه ها دارند این گل الهی را به دام انواع فسادها می کشند؟ و عزت و عظمت زن را آن چنان لگدکوب می کنند که زن با آن طراوت و ظرافتی که خداوند در وجود او قرار داده نبود گشته و تبدیل به مانند کالایی شده که هر فرد بیگانه ای برای اهداف شخصی خود به سراغ او رفته که شاید بتواند کامی از او بگیرد، تا اینکه دیو شهوت درونی خود را ارضاء نماید؟!

غرض ما از انتخاب موضوع حجاب و عفت برای این جهت بوده که، با پیروزی انقلاب اسلامی ایران می رفت که این تحوّل عظیم در ایران در همه ابعاد سیاسی، فرهنگی و اقتصادی و اجتماعی بر اساس مبانی دینی به اهداف خود نزدیک شود، ولی چون بعضی از مسئولیت های مهم، مخصوصاً مسائل فرهنگی کشور به اهلش سپرده نشد، خصوصاً در این سالهای اخیر، نه تنها به اهداف گوناگون خود نزدیک نشد، بلکه در بعضی موارد، خصوصاً در مسائل فرهنگی به چالشهای سهمگینی دچار گشته است، که از آن جمله گسترش فساد و فحشاء در جامعه ایرانی است، و نمونه های آن را امروز ما در مراکز مختلف از جمله: مدارس و دانشگاهها و در میان کوچه و بازار داریم

ص: ۲۲

مشاهده می کنیم. لذا این جهت سبب شد که ما آیات و روایات این بخش را در حدّ توان وسع خودمان شناسائی نمائیم و در اختیار جویندگان حقّ و فضیلت قرار بگیرد و شاید این قدم کوچکی باشد در جهت رضایت الهی و خشنودی قلب مطهر حضرت بقیّه الله الأعظم، روحی له الفداء.

احمد عالیشانى

ص: ۲۳

فصل اوّل ۱ اهمیت حجاب و عفت در آیات و روایات

فطری بودن مسأله حجاب و عفت در نهاد انسان

ص: ۲۴

۱/۱. قرآن کریم: «فَدَلَّاهُمَا بِعُرْوٍ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوَاتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِمَا فَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقٍ الْجَنَّةِ وَ نَادَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكَ الشَّجَرَةِ وَأَقُلُّ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ». (۱)

« پس (شیطان) آن دو را (یعنی: آدم و حواء علیهما السلام را) با سوگند دروغش فریب داد، وقتی از آن درخت (ممنوعه) تناول کردند، عورت‌هایشان آشکار شد، و آنگاه از برگ درختان بهشتی خود را می پوشاندند (تا عورت‌هایشان معلوم نشود)، و خداوند به آن دو ندا فرمود: آیا من شما را از آن درخت نهی نکردم؟ و آیا به شما نگفتم که شیطان، دشمن آشکاری برای شماست؟!»

اجر و کیفر خداوند به زنان صالحه و فاسقه

۲/۲. قرآن کریم: « يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبِينَةٍ يُضَاعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ وَ كَانَ ذَلِكُمْ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا وَ مَنْ يَقْنُتْ مِنْكُنَّ لِلَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ تَعْمَلْ صَالِحًا نُوعَتْهَا أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ وَ أَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا». (۲)

« ای زنان پیامبر، اگر یکی از شما گناه آشکاری را مرتکب شود،

ص: ۲۶

۱-۱. الأعراف (۷): ۲۲؛ و مشابه آن در سوره مبارکه طه (۲۰): ۱۲۱.

۲-۲. الأحزاب (۳۳): ۳۰ و ۳۱.

خداوند او را دو برابر عذاب خواهد نمود و این کار برای خداوند آسان است .

و اگر کسی از شما هم مطیع خداوند و پیامبر او باشد و عمل صالح و شایسته انجام دهد، ما پاداش او را دو برابر خواهیم داد و روزی بزرگ و پرارزشی را برای او آماده خواهیم نمود.»

۳/۳. قرآن کریم: «وَإِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالذَّارَ الْآخِرَةَ فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنْكُمْ أَجْرًا عَظِيمًا» (۱).

(ای پیامبر، به همسرانت بگو): اگر شما طالب خدا و رسول او و علاقه مند به آخرت خود باشید ، خداوند متعال هم قطعاً به شما زنان نیکوکار، پاداش بزرگی عطاء خواهد نمود.

دعای امام زمان علیه السلام برای زنان امت خود

۴/۴. «و تَفَضَّلْ... عَلَى النِّسَاءِ بِالْحَيَاءِ وَالْعِفَّةِ...» (۲).

«و پروردگارا،... به زنان امت من حياء و عفت (کافی) عطاء کن...!»

دعا برای پاکی و پاکیزگی همسران در اسلام

۵/۵. در تعقیب نماز عشاء: «اللَّهُمَّ اجْعَلْ قُلُوبَنَا سَالِمَةً وَ أَرْوَاحَنَا طَيِّبَةً وَ أَرْوَاجَنَا مُطَهَّرَةً» (۳).

«خدایا، دل‌های ما را سالم و جان‌های ما را پاک گردان! و همسران ما را پاکیزه (و پاکدامن) قرار بده!»

ص: ۲۷

۱- ۱. الأحزاب (۳۳): ۲۹.

۲- ۲. البلد الامین، ص ۳۴۹؛ مصباح الکفعمی، ص ۲۸۰.

۳- ۳. مصباح المتهدج، ص ۱۱۰؛ البلد الامین، ص ۳۰؛ مصباح الکفعمی، ص ۴۱؛ بحار الأنوار، ج ۸۳، ص ۱۲۷؛

۶/۶. قال أبو بصير: قال لي أبو عبد الله (أبو جعفر) عليه السلام: «إِذَا تَزَوَّجَ أَحَدُكُمْ كَيْفَ يَضَعُ؟» قلت: ما (لا) أدري، قال: «إِذَا هَمَّ بِذَلِكَ، فَلْيَصِلْ رَكَعَتَيْنِ، وَ لِيُحْمَدِ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ، وَ لِيُقِلَّ: اللَّهُمَّ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَتَزَوَّجَ، (اللَّهُمَّ) فَقَدِّرْ لِي مِنَ النِّسَاءِ أَحْسَنَهُنَّ خَلْقًا وَ خُلُقًا، وَ أَعَفَّهُنَّ فَرْجًا، وَ أَحْفَظَّهُنَّ لِي فِي نَفْسِيهَا وَ مَالِي، وَ أَوْسِعْ لَهُنَّ رِزْقًا، وَ أَعْظِمْهُنَّ بَرَكَهً، وَ اقْضِ لِي مِنْهَا وَلَدًا طَيِّبًا تَجْعَلُهُ لِي خَلْفًا صَالِحًا فِي حَيَاتِي وَ بَعْدَ مَوْتِي.» (۱).

از ابو بصير (یکی از امام صادق علیه السلام) نقل است که: روزی آن حضرت از ما پرسید: « هنگامی که یکی از شما می خواهد ازدواج کند چه کاری انجام می دهد؟» عرض کردم: نمی دانم! فرمود:

« هرگاه یکی از شما تصمیم به ازدواج گرفت دو رکعت نماز بخواند و خداوند بلند مرتبه را ستایش کند و بعد از آن عرض کند: خدایا همانا من تصمیم بر ازدواج دارم، پس نیکوترین زنان را از لحاظ جمال و اخلاق، و عقیف ترین آنان را، و حفظ کننده ترین آنها را هم در مورد خودش و هم در مورد اموال من، و پرروزی ترین و با برکت ترین آنها را برای من مقدر کن! و از او برای من ذریه ای پاک عطاء کن تا جانشین صالحی چه در زمان حیاتم و چه پس از مرگم برای من باشند!»

« حياء و عفت » از مهمترین مکارم اخلاقی

۷/۷. قرآن کریم: « وَ لِيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّى يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ

ص: ۲۸

۱- ۱. الکافی، ج ۳، ص ۴۸۱؛ و ج ۵، ص ۵۰۱؛ الفقیه، ج ۳، ص ۳۹۴؛ التهذیب، ج ۷، ص ۴۰۷؛ مکارم الأخلاق، ص ۲۰۵؛ وسائل الشیعه، ج ۸، ص ۱۴۳؛ و ج ۲۰، ص ۱۱۳؛ بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۲۶۳.

مِنْ فَضْلِهِ وَ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَكَاثِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا وَ آتَوْهُمْ مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ وَ لَا تُكْرِهُوا فَتِياتِكُمْ عَلَى الْبِغَاءِ إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِيَبْتِغُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ مَنْ يُكْرِهْنَهُنَّ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَحِيمٌ». (۱)

«و آنان که وسیله ازدواج برایشان فراهم نیست باید پاکدامنی کنند تا زمانی که خداوند متعال آنها را به لطف خویش بی نیاز نماید؛ و بردگانی که تقاضای مکاتبه برای آزادی خودشان دارند، اگر خیر و صلاحی در آنان مشاهده کردید بپذیرید و از ثروتی که خدا به شما داده در اختیار آنها هم قرار دهید؛ و کنیزان پاکدامن را به جهت حرص به دنیا مجبور به زنا نکنید و اگر کسی آنها را به این عمل نامشروع وادار نمود، خداوند متعال آن کنیزان را می بخشاید».

۸/۸. عن الصادق عليه السلام: «الْحَيَاءُ مِنَ الْإِيمَانِ وَ الْإِيمَانُ فِي الْجَنَّةِ». (۲)

امام صادق علیه السلام فرمود: «حیاء از ایمان است و جایگاه (اهل) ایمان در بهشت است».

۹/۹. قال رسول الله صلى الله عليه وآله: «الْإِيمَانُ عُرْيَانٌ وَ لِبَاسُهُ الْحَيَاءُ وَ زِينَتُهُ الْوَفَاءُ وَ مَرْوَتُهُ الْعَمَلُ الصَّالِحُ وَ عِمَادُهُ الْوَرَعُ، وَ لِكُلِّ شَيْءٍ أَسَاسٌ وَ أَسَاسُ الْإِيمَانِ حُبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ». (۳)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «ایمان برهنه و عریان است: لباس آن حیاء است و زینتش وفاء، و مروّتش عمل صالح، و ستونهایش تقوا و پرهیزکاری است».

ص: ۲۹

۱-۱. النور(۲۴):۳۳.

۲-۲. الكافي، ج ۲، ص ۱۰۶؛ الزهد، ص ۶؛ وسائل الشیعه، ج ۱۲، ص ۱۶۶؛ و ج ۱۶، ص ۳۶؛ مستدرک الوسائل، ج ۸، ص ۴۶۱ و ۴۶۳؛ و ج ۱۲، ص ۸۰؛ بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۳۲۹؛ و ج ۷۵، ص ۳۰۹؛ و ج ۷۶، ص ۱۱۲؛ مشکاه الأنوار، ص ۲۳۳.

۳-۳. روضه الواعظین، ج ۲، ص ۴۶۰؛ مشکاه الأنوار، ص ۸۷؛ مستدرک الوسائل، ج ۸، ص ۴۶۵.

و برای هر چیزی اساس و پایه ای وجود دارد و اساس دین اسلام محبت ما اهل بیت است.»

۱۰/۱۰. عن الصادق عليه السلام: «الْحَيَاءُ وَالْعَفَافُ وَالْعِيٌّ مِنَ الْإِيمَانِ» (۱).

امام صادق علیه السلام فرمود: «حیاء، پاکدامنی و سکوت از ایمان هستند.»

۱۱/۱۱. عن أحدهما عليهما السلام: «الْحَيَاءُ وَالْإِيمَانُ مَقْرُونَانِ فِي قَرْنٍ؛ فَإِذَا ذَهَبَ أَحَدُهُمَا تَبِعَهُ صَاحِبُهُ» (۲).

امام باقر و یا امام صادق علیهما السلام فرمودند: «حیاء و ایمان متصل به همدیگر هستند، اگر یکی از آن دو نباشد آن دیگری هم نخواهد بود.»

۱۲/۱۲. عن الصادق عليه السلام: «لَا إِيْمَانٌ لِمَنْ لَا حَيَاءَ لَهُ» (۳).

امام صادق علیه السلام فرمود: «ایمان ندارد آن که شرم و حیاء ندارد.»

۱۳/۱۳. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «مَنْ أَلْفَى جِلْبَابَ الْحَيَاءِ فَلَا غَيْبَةَ لَهُ» (۴).

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «کسی که لباس حیاء را دور اندازد غیبت کردن از او جایز است.»

۱۴/۱۴. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَكَانَ مِنْ قَرْنِهِ إِلَى قَدَمِهِ ذُنُوبًا بَدَّلَهَا اللَّهُ حَسَنَاتٍ: الصَّدْقُ وَالْحَيَاءُ وَحُسْنُ الْخُلُقِ وَالشُّكْرُ» (۵).

ص: ۳۰

۱-۱. الكافي، ج ۲، ص ۱۰۶؛ الزهد، ص ۱۰؛ مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۸۸؛ وسائل الشیعه، ج ۱۲، ص ۱۶۷؛ و ج ۱۶، ص ۳۳؛ بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۳۲۹؛ و ج ۷۶، ص ۱۱۳.

۲-۲. الكافي، ج ۲، ص ۱۰۶؛ وسائل الشیعه، ج ۱۲، ص ۱۶۶؛ مستدرک الوسائل، ج ۸، ص ۴۶۱؛ بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۳۳۱؛ تحف العقول، ص ۲۹۷؛ مشکاه الأنوار، ص ۲۳۳.

۳-۳. الكافي، ج ۲، ص ۱۰۶؛ و ج ۵، ص ۵۳؛ و ج ۶، ص ۴۶۰؛ مجموعه ورام، ج ۲، ص ۳۳؛ وسائل الشیعه، ج ۵، ص ۵۳؛ و ج ۱۲، ص ۱۶۶؛ بحار الأنوار، ج ۴۷، ص ۴۵؛ و ج ۶۸، ص ۳۳۱.

۴-۴. الاختصاص، ص ۲۴۲؛ عوالی اللثالی، ج ۱، ص ۲۶۴؛ مستدرک الوسائل، ج ۸، ص ۴۶۱؛ بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۲۶۰؛ و ج ۷۴، ص ۱۵۱؛ و ج ۸۵، ص ۳۶؛ تحف العقول، ص ۴۵؛ مشکاه الأنوار، ص ۲۳۴.

۵-۵. الكافي، ج ۲، ص ۱۰۷؛ الدعوات، ص ۲۵۷؛ وسائل الشیعه، ج ۱۲، ص ۱۶۷؛ بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۳۳۲.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «چهار خصلت هست که در هر کس باشد، اگرچه از سر تا پا غرق در گناه باشد خداوند همه گناهان او را تبدیل به حسنات می کند: صداقت، حیاء، خوش خلقی و سپاسگزاری از نعمتهای الهی».

۱۵/۱۵. عن امیرالمؤمنین علیه السلام: «التَّقْوَى جِمَاعُ التَّنَزُّهِ وَ الْعِفَافِ». (۱)

امام علی علیه السلام فرمود: «تقوا یعنی جمع شدن دو خصلت پاکی و عفت در انسان».

۱۶/۱۶. عن امیرالمؤمنین علیه السلام: «أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الْعِفَافُ». (۲)

امام علی علیه السلام فرمود: «برترین عبادتها پاکدامنی است».

۱۷/۱۷. عن امیرالمؤمنین علیه السلام: «عَلَيْكُمْ بِلُزُومِ الْعِفَّةِ وَ الْأَمَانَةِ ؛ فَإِنَّهُمَا أَشْرَفُ مَا أَسِيرَزْتُمْ وَ أَحْسَنُ مَا أَعْلَنْتُمْ وَ أَفْضَلُ مَا أَدَّخَرْتُمْ». (۳)

امام علی علیه السلام فرمود: «بر شما لازم است که باعفت و امانتدار باشید؛ چرا که این دو خصلت شریفترین صفاتی هستند که شما آنها را مخفی کنید و نیکوترین خصلتی هستند که شما آنها را آشکار سازید و برترین ذخیره هایی هستند که شما آنها را برای خود ذخیره کنید».

۱۸/۱۸. عن امیرالمؤمنین علیه السلام: «الْعِفَّةُ تُضْعِفُ الشَّهْوَةَ». (۴)

امام علی علیه السلام فرمود: «عفت و پاکدامنی، شهوت را در انسان ضعیف می کند».

ص: ۳۱

۱-۱. غرر الحکم، ص ۲۷۴.

۲-۲. الکافی، ج ۲، ص ۷۹؛ و ج ۲، ص ۴۶۷؛ عدّه الداعی، ص ۳۹؛ مکارم الأخلاق، ص ۲۶۹؛ وسائل الشیعه، ج ۷، ص ۳۰؛ و ج ۱۵، ص ۲۵۰؛ مستدرک الوسائل، ج ۵، ص ۱۷۱؛ بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۲۶۹؛ و ج ۹۰، ص ۲۵۹ و ۲۹۷؛ جامع الأخبار، ص ۱۳۱؛ فلاح السائل، ص ۲۷.

۳-۳. غرر الحکم، ص ۲۵۶ و ۲۹۷؛ مستدرک الوسائل، ج ۱۱، ص ۲۷۵؛ و ج ۱۲، ص ۷۱.

۴-۴. غرر الحکم، ص ۲۵۶؛ مستدرک الوسائل، ج ۱۱، ص ۲۷۵.

۱۹/۱۹. عن اميرالمؤمنين عليه السلام: «ذَرِ الطَّمَعِ وَ الشَّرَّهَ وَ عَلَيْنِكَ بِلُزُومِ الْعِفَّةِ وَ الْوَرَعِ».(۱)

امام علی علیه السلام فرمود: «حرص و آزمندی را رها کن و از پاکدامنی و پرهیزکاری کناره بگیر».

۲۰/۲۰. عن اميرالمؤمنين عليه السلام: «سَبَبُ الْعِفَّةِ الْحَيَاءُ».(۲)

امام علی علیه السلام فرمود: «حیاء موجب پاکدامنی است».

۲۱/۲۱. عن اميرالمؤمنين عليه السلام: «تَمَرَةُ الْحَيَاءِ الْعِفَّةُ».(۳)

امام علی علیه السلام فرمود: «ثمره حیاء، عفت و پاکدامنی است».

۲۲/۲۲. عن اميرالمؤمنين عليه السلام: «أَفْضَلُ (أَصْل) الْمُرُوءَةِ الْحَيَاءُ، وَ تَمَرَتُهُ الْعِفَّةُ».(۴)

امام علی علیه السلام فرمود: «بافضیلت ترین جوانمردیها حیاء است، و میوه و ثمره حیاء، عفت و پاکدامنی است».

از اخبار آخر الزمان در خصوص حجاب و عفت زنان

۲۳/۲۳. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «كَيْفَ بِكُمْ إِذَا فَسَدَتْ نِسَاؤُكُمْ وَ فَسَقَ شَبَابُكُمْ وَ لَمْ تَأْمُرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَ لَمْ تَنْهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ؟!». فقيل: له: و يكون ذلك يا رسول الله؟ فقال: «نَعِمَ وَ شَرُّ مَنِّ ذَلِكُ، كَيْفَ بِكُمْ إِذَا أَمَرْتُمْ بِالْمُنْكَرِ وَ نَهَيْتُمْ عَنِ الْمَعْرُوفِ؟!». فقيل له: يا رسول الله، و يكون ذلك؟ قال: «نَعِمَ وَ شَرُّ مَنِّ ذَلِكُ، كَيْفَ بِكُمْ إِذَا رَأَيْتُمُ الْمَعْرُوفَ مُنْكَرًا وَ الْمُنْكَرَ مَعْرُوفًا؟!».(۵)

ص: ۳۲

۱-۱. غرر الحكم، ص ۲۹۷؛ مستدرک الوسائل، ج ۱۲، ص ۷۱.

۲-۲. غرر الحكم، ص ۲۵۷.

۳-۳. غرر الحكم، ص ۲۵۷.

۴-۴. غرر الحكم، ص ۲۵۸.

۵-۵. الكافي، ج ۵، ص ۵۹؛ التهذيب، ج ۶، ص ۱۷۷؛ روضه الواعظین، ج ۲، ص ۳۶۵؛ مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۲۴؛ وسائل الشیعه، ج ۱۶، ص ۱۲۲؛ بحار الأنوار، ج ۹۷، ص ۹۱؛ مشکاه الأنوار، ص ۸۷.

روزی رسول خدا صلی الله علیه و آله خطاب به اصحابش فرمود: «چگونه خواهد بود بر شما، زمانی که زنانان فاسد و جوانانان فاسق شوند، و شما امر به معروف و نهی از منکر نکنید؟» عرض شد: یا رسول الله، آیا چنین روزگاری خواهد آمد؟! فرمود: «بلی و بلکه بدتر از آن هم خواهد آمد! چگونه خواهد بود بر شما، زمانی که امر به منکر نموده و نهی از معروف کنید؟» عرض شد: یا رسول الله، آیا چنین روزگاری هم خواهد آمد؟! فرمود: «بلی، بلکه بدتر از آن هم خواهد آمد! چگونه خواهد بود بر شما، هنگامی که معروف را منکر و منکر را معروف خواهید پنداشت؟».

۲۴/۲۴. عن امیر المؤمنین علیه السلام: «يُظْهَرُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ وَاقْتِرَابِ السَّاعَةِ - وَهُوَ شَرُّ الْأُزْمِنَةِ - نِسْوَةٌ كَاشِفَاتٌ، عَارِيَاتٌ، مُتَبَرِّجَاتٌ، مِّنَ الدِّينِ خَارِجَاتٌ، فِي الْفِتَنِ دَاخِلَاتٌ، مَائِلَاتٌ إِلَى الشَّهَوَاتِ، مُسْرِعَاتٌ إِلَى اللَّذَاتِ، مُسْتَحَلَّاتُ الْمُحَرَّمَاتِ، فِي جَهَنَّمَ خَالِدَاتٌ» (۱).

امام علی علیه السلام فرمود: «در آخرالزمان و هنگام نزدیک شدن روز قیامت _ که بدترین زمانها خواهد بود _ زنان سرلخت و برهنه و با زینت و آرایش (در جامعه و در بین نامحرمان) ظاهر شوند، آنها از دین خارج شده و در انواع فتنه ها داخل شوند، و به سوی شهوات متمایل و بسوی لذات پست دنیوی شتاب گیرند و حرامهای خدا را حلال پندارند و جایگاه همیشگی چنین زنانی جهنم خواهد بود».

۲۵/۲۵. عن رسول الله صلی الله علیه و آله: «إِذَا عَمِلَتْ أُمَّتِي خَمْسَ عَشْرَةَ (خمسه عشر)

ص: ۳۳

خَصَلَهُ حَلٌّ بِهِمُ الْبَلَاءِ: إِذَا كَانَ الْفَيْءُ دُولًا، وَ الْأَمَانَةُ مُغْنَمًا، وَ الصَّدَقَةُ مُغْرَمًا، وَ أَطَاعَ الرَّجُلُ أَمْرَ أُنْتَهُ وَ عَصَى أُمَّهُ، وَ بَرَّ صَدِيقَهُ وَ جَفَا أَيْيَاهُ، وَ ارْتَفَعَتِ الْأَمْصَوَاتُ فِي الْمَسَاجِدِ، وَ أُكْرِمَ الرَّجُلُ مَخَافَةَ شَرِّهِ، وَ كَانَتْ زَعِيمُ الْقَوْمِ أَرْذَلُهُمْ، وَ لَبَسُوا الْحَرِيرَ، وَ اتَّخَذُوا الْمُعْتَبَاتِ (الْقَيْنَاتِ، وَ ضَرَبُوا بِالْمَعَازِفِ) وَ شَرَبُوا الْخُمُورَ، وَ أَكْثَرُوا الزِّنَاءَ؛ فَارْتَقَبُوا عِنْدَ ذَلِكَ رِيحًا حَمْرَاءَ أَوْ خَسْفًا أَوْ مَسْحًا أَوْ ظَهْرَ الْعَدُوِّ عَلَيْهِمْ، ثُمَّ لَا تُنْصَرُونَ» (۱).

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: « هنگامی که امت من به پانزده خصلت مبتلا گردند، بلاها بر آنان نازل خواهند شد:

هنگامی که فیء (غنیمت) توسط عده ای چپاول شود، و امانت وسیله ای برای جمع ثروت محسوب گردد، و صدقه غرامت و زیان پنداشته شود، و مرد از همسرش اطاعت نموده و از مادرش نافرمانی کند، و به دوستش نیکی نموده ولی نسبت به پدرش ستمکاری کند، و مردم صداهای خود را در مساجد (به غیر عبادت) بلند کنند (و احترام خانه خدا را نگه ندارند) و اشخاص بخاطر ترس از شرشان احترام شوند، و مسئولیتهای (مهم) مردم را اراذل و اوباش بعهده گیرند، و مردان لباس حریر و زربافت به تن کنند، و آوازهای زنانه را گوش دهند، و آلات موسیقی و مجالس رقص در بین آنها رواج یابد، و شرابخواری فراوان شود، و زنا در جوامع زیاد شود، (در چنین شرایطی) منتظر بادهای سرخ و ماه گرفتگی و مسخ شدن و تسلط دشمن بر خودتان باشید که هیچ نصرت و پیروزی برای شما در آن هنگام نخواهد بود».

ص: ۳۴

۱-۱. الخصال، ج ۲، ص ۵۰۰ و ۵۰۱؛ ارشاد القلوب، ج ۱، ص ۷۱؛ وسائل الشیعه، ج ۱۷، ص ۳۱۱؛ بحار الأنوار، ج ۶، ص

۳۰۴.

«شهوت» مهمترین دام نفس و قویترین سلاح شیطان

۲۶/۲۶. عن امیر المؤمنین علیه السلام: «ضَلَّالُ النَّفُوسِ بَيْنَ دَوَاعِي الشَّهْوَةِ وَالْغَضَبِ». (۱)

امام علی علیه السلام فرمود: «گمراهی انسانها بین دو خواهش نفسانی شهوت و غضب است».

۲۷/۲۷. عن امیر المؤمنین علیه السلام: «مَنْ مَلَكَ شَهْوَتُهُ كَمَلَتْ مُرُوَّتُهُ وَ حَسُنَتْ عَاقِبَتُهُ». (۲)

امام علی علیه السلام فرمود: «کسی که مالک شهوتش گردد جوانمردیش به کمال خود خواهد رسید، و عاقبت او به خیر و نیکی ختم خواهد شد».

۲۸/۲۸. عن امیر المؤمنین علیه السلام: «لَا وَرَعَ كَعَلْبِهِ الشَّهْوَةُ». (۳)

امام علی علیه السلام فرمود: «هیچ تقوایی همچون غلبه بر شهوت وجود ندارد».

۲۹/۲۹. عن امیر المؤمنین علیه السلام: «الشَّهَوَاتُ آفَاتٌ (سموم) قَاتِلَاتٌ، وَ خَيْرُ دَوَائِهَا اقْتِنَاءُ الصَّبْرِ عِنْدَهَا». (۴)

امام علی علیه السلام فرمود: «شهوتها به منزله آفات و سموم کشنده هستند و بهترین داروی این سمها صبر و استقامت در برابر آنها می باشد».

۳۰/۳۰. عن امیر المؤمنین علیه السلام: «الشَّهْوَةُ حَرْبٌ». (۵)

امام علی علیه السلام فرمود: «شهوت همچون جنگی است در وجود انسان».

ص: ۳۵

۱-۱. غرر الحکم، ص ۹۵.

۲-۲. غرر الحکم، ص ۲۷۴.

۳-۳. غرر الحکم، ص ۲۷۴.

۴-۴. غرر الحکم، ص ۳۰۴؛ مستدرک الوسائل، ج ۱۱، ص ۳۴۳.

۵-۵. غرر الحکم، ص ۳۰۴.

۳۱/۳۱. عن امير المؤمنين عليه السلام: «الشَّهَوَاتُ مَصَائِدُ الشَّيْطَانِ» (۱).

امام علی علیه السلام فرمود: «شهوتها دامهای شیطان برای انسان هستند».

۳۲/۳۲. عن امير المؤمنين عليه السلام: «الشَّهْوَةُ أَضْرُّ الْأَعْدَاءِ» (۲).

امام علی علیه السلام فرمود: «شهوت مضرترین دشمن انسان و ایمان اوست».

۳۳/۳۳. عن امير المؤمنين عليه السلام: «أَوَّلُ الشَّهْوَةِ (الشهوات) طَرَبٌ وَ آخِرُهَا عَطَبٌ» (۳).

امام علی علیه السلام فرمود: «آغاز شهوت طربزا (و مطابق با میل باطنی انسان) است ولی عاقبت آن هلاک کننده است».

۳۴/۳۴. عن امير المؤمنين عليه السلام: «لَنْ يُهْلِكَ الْعَبْدُ حَتَّى يُوءِثِرَ شَهْوَتَهُ عَلَى دِينِهِ» (۴).

امام علی علیه السلام فرمود: «هرگز بنده ایی به هلاکت و نابودی دچار نمی شود مگر اینکه شهوت خود را بر دینش مقدم بدارد».

۳۵/۳۵. عن امير المؤمنين عليه السلام: «مَنْ غَلَبَ عَلَيْهِ غَضَبُهُ وَ شَهْوَتُهُ فَهُوَ فِي (من) حَيْزِ الْبُهَائِمِ» (۵).

امام علی علیه السلام فرمود: «کسی که خشم و غضب و شهوتش بر او غلبه کند، همچون چهارپایان خواهد بود».

۳۶/۳۶. عن امير المؤمنين عليه السلام: «مَنْ لَمْ يَمْلِكْ شَهْوَتَهُ لَمْ يَمْلِكْ عَقْلَهُ» (۶).

ص: ۳۶

۱-۱. غرر الحکم، ص ۳۰۴؛ مستدرک الوسائل، ج ۱۱، ص ۳۴۳.

۲-۲. غرر الحکم، ص ۳۰۴؛ مستدرک الوسائل، ج ۱۱، ص ۳۴۳.

۳-۳. غرر الحکم، ص ۳۰۴.

۴-۴. غرر الحکم، ص ۳۰۴؛ مستدرک الوسائل، ج ۱۱، ص ۳۴۶.

۵-۵. غرر الحکم، ص ۳۰۲ و ۳۰۴؛ مستدرک الوسائل، ج ۱۲، ص ۱۳.

۶-۶. غرر الحکم، ص ۳۰۴؛ مستدرک الوسائل، ج ۱۱، ص ۲۱۲.

امام علی علیه السلام فرمود: «کسی که مالک شهوت خود نباشد مالک عقلش هم نخواهد بود».

۳۷/۳۷. عن امیر المؤمنین علیه السلام: «مَا شَيْءٌ مِنْ مَعْصِيَةِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ يَأْتِي إِلَّا فِي شَهْوَةٍ» (۱).

امام علی علیه السلام فرمود: «هیچ گناهی انجام نمی گیرد مگر اینکه ریشه در شهوات نفسانی دارد».

۳۸/۳۸. عن امیر المؤمنین علیه السلام: «طَاعَةُ الشَّهْوَةِ تُفْسِدُ الدِّينَ» (۲).

امام علی علیه السلام فرمود: «اطاعت از شهوات دین انسان را نابود می کند».

۳۹/۳۹. عن امیر المؤمنین علیه السلام: «لَيْسَ فِي الْمَعَاصِي أَشَدُّ مِنْ اتِّبَاعِ الشَّهْوَةِ؛ فَلَا تُطِيعُوهَا فَيَشْغَلْكُمْ» (۳).

امام علی علیه السلام فرمود: «گاهی شدیدتر از شهوترانی نیست، پس از شهوات خود فرمان برداری نکنید که شما را بخود مشغول می سازد».

۴۰/۴۰. عن امیر المؤمنین علیه السلام: «رَأْسُ التَّقْوَى تَرْكُ الشَّهْوَةِ» (۴).

امام علی علیه السلام فرمود: «بهترین تقوا، ترک شهوات است».

۴۱/۴۱. عن امیر المؤمنین علیه السلام: «الشَّهَوَاتُ تَسْتَرِيقُ الْجُهُولَ» (۵).

امام علی علیه السلام فرمود: «شهوتها انسان نادان را به بندگی می کشاند».

۴۲/۴۲. عن امیر المؤمنین علیه السلام: «حَلَاوَةُ الشَّهْوَةِ يَنْغُصُهَا عَارُ الْفَضِيحَةِ» (۶).

ص: ۳۷

۱-۱. غرر الحکم، ص ۳۰۴.

۲-۲. غرر الحکم، ص ۳۰۴؛ مستدرک الوسائل، ج ۱۱، ص ۳۴۴.

۳-۳. غرر الحکم، ص ۱۹۰ و ۳۰۴؛ مستدرک الوسائل، ج ۱۱، ص ۳۴۷.

۴-۴. غرر الحکم، ص ۳۰۴؛ مستدرک الوسائل، ج ۱۱، ص ۳۴۴.

۵-۵. غرر الحکم، ص ۳۰۴.

۶-۶. غرر الحکم، ص ۳۰۴.

امام علی علیه السلام فرمود: «شیرینی شهوت پرستی را ننگ و رسوایی بعد از آن به تیرگی خواهد کشاند».

۴۳/۴۳. عن امیر المؤمنین علیه السلام: «عَبْدٌ (مملوک - مغلوب) الشَّهْوَةِ أَذْلُ مِنْ عَبْدٍ (مملوک) الرِّقِّ». (۱)

امام علی علیه السلام فرمود: «بنده شهوت، ذلیل تر و خوارتر از بنده انسانی شدن است».

۴۴/۴۴. عن امیر المؤمنین علیه السلام: «مَا رَفَعَ امْرَأً كَهَمَّتِهِ، وَلَا وَضَعَهُ كَشَهْوَتِهِ». (۲)

امام علی علیه السلام فرمود: «هیچ چیز به اندازه همت انسان او را بالا نمی برد، و هیچ چیز به اندازه شهوتش او را پائین نمی آورد».

۴۵/۴۵. عن امیر المؤمنین علیه السلام: «إِذَا أَبْصَرْتَ الْعَيْنُ الشَّهْوَةَ عَمِيَ الْقَلْبُ عَنِ الْعَاقِبَةِ». (۳)

امام علی علیه السلام فرمود: «هنگامی که چشم در امور شهوانی تیز شود، قلب انسان از عواقب شوم آن کور می گردد».

۴۶/۴۶. عن امیر المؤمنین علیه السلام: «كَمْ مِنْ شَهْوَةٍ مَنَعَتْ رُتْبَةً». (۴)

امام علی علیه السلام فرمود: «چه بسا شهوتی انسان را از رسیدن به کمال و مراتب معنوی او باز دارد».

۴۷/۴۷. عن امیر المؤمنین علیه السلام: «مَنْ زَادَتْ شَهْوَتُهُ قَلَّتْ مَرْوَتُهُ». (۵)

امام علی علیه السلام فرمود: «کسی که شهوتش زیاد شود، جوانمردیش کم می شود».

ص: ۳۸

۱-۱. غرر الحکم، ۳۰۴؛ عوالی اللئالی، ج ۱، ص ۲۷۳؛ مستدرک الوسائل، ج ۱۱، ص ۳۴۷.

۲-۲. غرر الحکم، ص ۳۰۵ و ۴۴۸.

۳-۳. غرر الحکم، ص ۳۰۵.

۴-۴. غرر الحکم، ص ۳۰۵.

۵-۵. غرر الحکم، ص ۳۰۵.

۴۸/۴۸. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «مَا لَيْسَ لِإِبْلِيسَ جُنْدٌ أَكْبَرُ مِنْ النِّسَاءِ وَالغَضَبِ» (۱).

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «لشکری قویتر از وسوسه زن، و خشم و غضب، برای شیطان وجود ندارد».

۴۹/۴۹. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «مَنْ سَلِمَ مِنْ أُمَّتِي مِنْ أَرْبَعِ خِصَالٍ فَلَهُ الْجَنَّةُ: مِنَ الدُّخُولِ فِي الدُّنْيَا، وَاتِّبَاعِ الْهَوَى، وَشَهْوَةِ الْبَطْنِ، وَشَهْوَةِ الْفَرْجِ. وَمَنْ سَلِمَ مِنْ نِسَاءِ أُمَّتِي مِنْ أَرْبَعِ خِصَالٍ فَلَهُ الْجَنَّةُ: إِذَا حَفِظَتْ مَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ، وَأَطَاعَتْ زَوْجَهَا، وَصَلَّتْ خَمْسَهَا، وَصَامَتْ شَهْرَهَا» (۲).

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «همانا از امت من کسانی که از چهار خصلت به دور باشند بهشت از برای آنان خواهد بود: چسبیدن به دنیا، و تبعیت از هوی و هوس، و شهوت شکم، و شهوت جنسی. و هر که از زنان امت من از چهار خصلت سالم بماند بهشت برای او خواهد بود: زنانی که دامن خود را حفظ و پاک نگهدارند، و از همسران خود اطاعت نمایند، و نمازهای پنجگانه خود را اقامه نمایند، و روزه ماه رمضان را بجای آورند».

۵۰/۵۰. عن امير المؤمنين عليه السلام: «أَحْفَظُ بَطْنِكَ وَفَرْجَكَ فَيُفِيهِمَا فِتْنَتُكَ» (۳).

امام علی علیه السلام فرمود: «شکمت و دامت را از حرام حفاظت نما؛ چراکه در آن دو، وسیله امتحانت و یا انحراف نهفته است».

ص: ۳۹

۱-۱. الکافی، ج ۵، ص ۵۱۵؛ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۴۶؛ تحف العقول، ص ۳۶۳.

۲-۲. الخصال، ج ۱، ص ۲۲۳؛ بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۹۳؛ و ج ۱۰۱، ص ۱۰۷؛ مستدرک الوسائل، ج ۱۲، ص ۱۱۰.

۳-۳. غرر الحکم، ص ۳۰۴.

۵۱/۵۱. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «مَاتَرَكَ بَعْدِي فِتْنَةٌ أَضَرَّ عَلَى الرَّجَالِ مِنَ النِّسَاءِ».(۱)

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: «پس از من هیچ فتنه ای برای مردان امّتم خطرناکتر از وسوسه زنان وجود ندارد».

۵۲/۵۲. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «أَطْلَعْتُ فِي الْجَنَّةِ، فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا الْفُقَرَاءَ وَأَطْلَعْتُ فِي النَّارِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا النِّسَاءِ».(۲)

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: «نگاه کردم به بهشت و دیدم اکثر اهل بهشت از طایفه فقراء هستند، و نگاه کردم به جهنّم و دیدم اکثر اهل آن از زنان هستند(و در برخی روایات دیگر آمده که اکثریت این زنان جهنمی، کسانی هستند که حجاب و عفت خود را در دنیا رعایت نمی نمودند)».

«حجاب و عفت» از مهمترین خصوصیات یک همسر مناسب

۵۳/۵۳. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «إِنَّ خَيْرَ نِسَائِكُمْ: الْوَلُودُ، الْوُدُودُ، الْعَفِيفَةُ، الْعَزِيزَةُ فِي أَهْلِهَا، الدَّلِيلَةُ مَعَ بَعْلِهَا، الْمُتَبَرِّجَةُ مَعَ زَوْجِهَا، الْحَصَانُ عَلَى غَيْرِهِ، الَّتِي تَسْمَعُ قَوْلَهُ، وَتُطِيعُ أَمْرَهُ، وَإِذَا خَلَا بِهَا بَدَلَتْ لَهُ مَا يُرِيدُ مِنْهَا، وَلَمْ تَبْدُلْ كَتَبَدَّلِ الرَّجُلِ».(۳)

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: «بهترین زنان شما کسانی هستند که بیچه زار، با شوهران خود مهربان، و با حجاب و پوشیده باشند و در بین طائفه خودشان با عزّت ولی در مواجهه با شوهران خود متواضع و نرمخو

ص: ۴۰

۱-۱. مستدرک الوسائل، ج ۱۴، ص ۳۰۶.

۲-۲. عوالی اللئالی، ج ۱، ص ۱۱۹؛ بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۲۴۶؛ و ج ۷۲، ص ۱۶۵؛

۳-۳. الکافی، ج ۵، ص ۳۲۴؛ الفقیه، ج ۳، ص ۳۸۹؛ التهذیب، ج ۷، ص ۴۰۰؛ روضه الواعظین، ج ۲، ص ۳۷۴؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۲۸؛ الخ.

باشند، و برای شوهران خودشان خود را آرایش و زینت نمایند و در میان نامحرمان (و یا در جامعه) عقیف باشند، از شوهران خود اطاعت نموده و هرگاه با همسران خود خلوت می کنند خود را کاملاً در اختیار آنان قرار دهند».

۵۴/۵۴. عن رسول الله صلى الله عليه و آله: «خَيْرُ نِسَائِكُمُ الْعَفِيفَةُ الْعَلِمَةُ». (۱)

رسول خدا صلى الله عليه و آله فرمود: «بهترین زنان و همسران شما کسانی هستند که هم عقیف (و پاکدامن) باشند و هم شهوتناک (یعنی عقیف در اجتماع و در بین نامحرمان و شهوتناک برای شوهران خود)».

۵۵/۵۵. عن رسول الله صلى الله عليه و آله: «أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشَرِّ نِسَائِكُمْ: الدَّيْلِيَّةُ فِي أَهْلِهَا، العَزِيزَةُ مَعَ بَعْلِهَا، العَقِيمَةُ، الحَقُودُ، الَّتِي لَمَّا تَوَرَّعَ مِنْ قَبِيحِ الْمُتَبَرِّجِ إِذَا غَابَ عَنْهَا بَعْلُهَا، الحَصَانُ مَعَهُ إِذَا حَضَرَ، لَمَّا تَسْمَعُ قَوْلَهُ، وَ لَمَّا تُطِيعُ أَمْرَهُ، وَ إِذَا خَلَا بِهَا بَعْلُهَا تَمَنَّعَتْ مِنْهُ كَمَا تَمَنَّعَ الصَّعْبُ عَنْ رُكُوبِهَا، لَمَّا تَقْبَلُ مِنْهُ عُدْرًا وَ لَمَّا تُغْفِرُ لَهُ ذَنْبًا». (۲)

رسول خدا صلى الله عليه و آله فرمود: «آیا خبر بدهم شما را به بدترین زنان: آنان که در میان خویشاوندان و طائفه خودشان عزتی ندارند ولی برای شوهران خود عزت و غرور نشان می دهند و نازا و عقیم هستند و دارای کینه و حسادتند و در نبود شوهرشان از زینت و آرایش برای دیگران پرهیز نمی کنند ولی در حضور شوهر خود بی زینت و پاکی نشان می دهند، از شوهران خود حرف شنوی ندارند و اطاعت نمی کنند و آنگاه که با شوهر خود خلوت می کنند از بهره مندی شوهر

ص: ۴۱

۱- ۱. الکافی، ج ۵، ص ۳۲۴؛ نوادر الراوندی، ص ۱۳؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۳۰؛ مستدرک الوسائل، ج ۱۴، ص ۱۵۹؛ بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۲۳۷.

۲- ۲. الکافی، ج ۵، ص ۳۲۵؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۳۳.

نسبت به لذائذ جنسی از خود امتناع می ورزند، مانند امتناع حیوان چموشی از سوار شدن بر او؛ عذر شوهر را قبول نمی کنند و از خطاهای احتمالی او نمی گذرند».

۵۶/۵۶. سئل الباقر علیه السلام عن الخبيثه، يتزوجها الرجل، قال: «لَا». (۱).

از امام باقر علیه السلام سؤال شد: آیا با یک زن خبیث و بی تقوا ازدواج بکنم؟ فرمود: «نه».

۵۷/۵۷. عن الباقر علیه السلام: «خَيْرُ النِّسَاءِ مِنَ الَّتِي إِذَا دَخَلَتْ مَعَ زَوْجِهَا فَخَلَعَتِ الدَّرْعَ خَلَعَتْ مَعَهُ الْحَيَاءَ، وَإِذَا لَبَسَتِ الدَّرْعَ لَبَسَتْ مَعَهُ الْحَيَاءَ». (۲).

امام باقر علیه السلام فرمود: «بهترین زنان شما کسانی هستند که هنگامی که بر شوهران خود داخل می شوند و لباس را از بدن خارج می کنند حیاء را هم در برابر شوهر خود کنار بگذارند و هنگامی که لباس را بر تن کردند لباس حیاء را هم به همراه آن بر تن نمایند».

پاکدامنی مهمترین فضیلت حضرت زهراء علیها السلام

۵۸/۵۸. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «إِنَّ فَاطِمَةَ أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا؛ فَحَرَّمَ اللَّهُ ذُرِّيَّتَهَا عَلَى النَّارِ». (۳).

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «همانا دامن فاطمه علیها السلام از هر گونه آلودگی

ص: ۴۲

۱- ۱. الکافی، ج ۵، ص ۳۵۳؛ التهذیب، ج ۸، ص ۲۰۷؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۴۴۱؛ ج ۲۱، ص ۱۷۶؛ بحار الأنوار، ج ۱۰۱، ص ۱۱؛ مستدرک الوسائل، ج ۱۴، ص ۳۶۲.

۲- ۲. التهذیب، ج ۷، ص ۳۹۹.

۳- ۳. عیون أخبار الرضا، ج ۲، ص ۶۳ و ۲۳۲ و ۲۳۴؛ معانی الأخبار، ص ۱۰۵ و ۱۰۶؛ المناقب، ج ۳، ص ۳۲۵؛ کشف الغمّه ج ۱، ص ۴۶۸ و ۱۴۴ و ۳۱۰؛ بحار الأنوار، ج ۴۳، ص ۲۰ و سته عشر مواضع اخرى منه .

پاک و مطهر است و خداوند آتش جهنم را بر فرزندان آن حضرت حرام نموده است».

از اسماء و القاب حضرت زهراء علیها السلام متناسب با موضوع حجاب و عفت

۵۹/۵۹. طاهره: پاک و پاکیزه.

مطهره: پاک و پاکیزه.

حصان: مصون از خطا و آلودگی.

معصومه: مصون از خطا و آلودگی.

عفیفة: با عفت و پاکدامن.

محجَّبه: با حجاب و پوشش.

المحصَّنه: (۱) پاکدامن.

«حجاب و عفت» مهمترین فضیلت یک زن مسلمان

۶۰/۶۰. عن رسول الله صلى الله عليه و آله: «إِذَا صَلَّيْتَ الْمَرْأَةَ خَمْسِيَّهَا، وَصِيَامَتْ شَهْرَهَا، وَأَخَصَيْتِ نَفْسَ جَهَنَّمَ، وَأَطَاعَتْ بَعْلَهَا، فَلْتَدْخُلْ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ شَاءَتْ» (۲).

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «اگر زن تنها نمازهای پنجگانه خود را اقامه نماید و روزه ماه رمضان را بگیرد و دامن خود را از هرگونه آلودگی پاک نگه دارد و از شوهرش اطاعت نماید به او خطاب می شود از هر دری از درهای بهشت که خواستی وارد بهشت شو».

۶۱/۶۱. عن امير المؤمنين عليه السلام: «كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ:

ص: ۴۳

۱-۱. المناقب، ج ۳، ص ۱۳۲؛ ألقاب الرسول و عترته، ص ۳۹؛ المعجم الكبير، ج ۲۲، ص ۳۹۷.

۲-۲. الفقيه، ج ۳، ص ۴۴۱؛ مكارم الأخلاق، ص ۲۰۱؛ وسائل الشيعه، ج ۲۰، ص ۱۵۹.

أَخْبِرُونِي: أَيُّ شَيْءٍ خَيْرٌ لِلنِّسَاءِ؟ فَعَيَّنَا بِذَلِكَ كُلَّنَا حَتَّى تَفَرَّقْنَا، فَرَجَعْتُ إِلَى فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ، فَأَخْبَرْتُهَا الَّذِي قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَلَيْسَ أَحَدٌ مِنَّا عَلِمَهُ وَلَا عَرَفَهُ؛ فَقَالَتْ: وَ لَكِنِّي أَعْرِفُهُ خَيْرٌ لِلنِّسَاءِ: أَنْ لَا يَرَيْنَ الرَّجَالَ وَلَا يَرَاهُنَّ الرَّجَالَ.

فَرَجَعْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، سَأَلْتُنَا: أَيُّ شَيْءٍ خَيْرٌ لِلنِّسَاءِ، وَ خَيْرٌ لَهُنَّ أَنْ لَا يَرَيْنَ الرَّجَالَ وَلَا يَرَاهُنَّ الرَّجَالَ.

قَالَ: مَنْ أَخْبَرَكَ، فَلَمْ تَعْلَمْهُ وَ أَنْتَ عِنْدِي فَاطِمَةُ؟! فَأَعْجَبَ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ قَالَ: إِنَّ فَاطِمَةَ بِضَعَّةٍ مِنِّي» (١).

امام علی علیه السلام فرمود: «روزی ما گروهی نزد پیامبر صلی الله علیه و آله نشستیم. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: به من خبر دهید بهترین چیز برای زنان چیست؟ همه ما ماندیم که چگونه سؤال پیامبر صلی الله علیه و آله را پاسخ دهیم تا اینکه از محضر آن حضرت پراکنده شدیم.

من به سوی فاطمه علیها السلام رفتم و سؤال پیامبر صلی الله علیه و آله را برای آن حضرت بازگو نمودم و گفتم که همه ما در برابر سؤال پیامبر صلی الله علیه و آله نتوانستیم جواب دهیم.

حضرت فاطمه علیها السلام فرمود: من جواب این سؤال را می دانم و آن اینکه: بهترین چیز برای زنان این است که تا می توانند نه آنها مرد نامحرمی را ببینند و نه مردان نامحرم آنان را.

پس من به سوی پیامبر صلی الله علیه و آله برگشتم و سؤال آن حضرت را مطرح نموده و به آن جواب دادم که: همانا بهترین چیز برای زنان این است که تا می توانند نه آنها مرد نامحرمی را ببینند و نه مردان نامحرم آنان را.

ص: ۴۴

۱- ۱. مکارم الأخلاق، ص ۲۳۳؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۶۷ و ۲۳۲؛ بحار الأنوار، ج ۴۳، ص ۵۴ و ۱۰۰ و ۲۳۸؛ کشف الغمّه ج ۱، ص ۴۶۶.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: قبلاً- که تو نزد من بودی جواب آن را نمی دانستی آیا دخترم فاطمه به تو خبر داده است؟!*

حضرت شگفت زده شد و فرمود: به درستی که فاطمه پاره تن من است».

۶۲/۶۲. عن رسول الله صلی الله علیه و آله: «...الْحَيَاءُ حَسَنٌ لِكِنَّةٍ فِي (وَهُوَ مِنْ) النِّسَاءِ أَحْسَنُ» (۱).

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «همانا داشتن شرم و حیاء برای هر کسی نیکو است ولی این شرم و حیاء برای زنان نیکوتر و زیباتر است».

* * *

ص: ۴۵

۱-۱. ارشاد القلوب، ج ۱، ص ۱۹۳؛ مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۱۸.

فصل دوم ۲ فلسفه های حجاب و عفت در آیات و روایات

دفع فساد از جوامع

ص: ۴۶

۶۳/۱. عن الرضا عليه السلام: «۰۰۰ وَ حَرَّمَ الزَّنا لِمَا فِيهِ مِنَ الْفَسَادِ: مِنْ قَتْلِ الْأَنْفُسِ، وَ ذَهَابِ الْأَنْسَابِ، وَ تَرْكِ التَّزْوِجِ لِلْأَطْفَالِ، وَ فَسَادِ الْمَوَارِيثِ، وَ مَا أَشْبَهَ ذَلِكَ مِنْ وُجُوهِ الْفَسَادِ ۰۰۰» (۱).

حضرت امام رضا عليه السلام فرمود: «... و همانا خداوند متعال زنا را حرام کرد بخاطر مفسده هايي كه شيوع اين عمل در جامعه به دنبال دارد، از قبيل: (افزایش) قتل و كشتار، از بين رفتن نسبتها (و ماهيت افراد)، رها شدن تربيت فرزندان، از بين رفتن ارث و ميراث، و فسادهايي از اين قبيل».

۶۴/۲. عن الباقر عليه السلام: «اسْتَقْبَلَ شَابٌّ مِنَ الْأَنْصَارِ امْرَأَةً بِالْمَدِينَةِ - وَ كَانَ النِّسَاءُ يَتَّقَعْنَ خَلْفَ آذَانِهِنَّ - فَنَظَرَ إِلَيْهَا وَ هِيَ مُقْبِلَةٌ، فَلَمَّا جازَتْ نَظَرَ إِلَيْهَا وَ دَخَلَ فِي زُقَاقٍ قَدْ سَمَّاهُ بِنِي فُلَانٍ، فَجَعَلَ يَنْظُرُ خَلْفَهَا وَ اعْتَرَضَ وَجْهَهُ عَظْمٌ فِي الْحَائِطِ أَوْ زُجَاجَةٍ، فَشَقَّ وَجْهَهُ، فَلَمَّا مَضَتِ الْمَرْأَةُ نَظَرَ فَإِذَا الدِّمَاءُ تَسِيلٌ عَلَى صَدْرِهِ وَ ثَوْبِهِ، فَقَالَ: وَ اللَّهِ لَا يَتَيْنَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ لَأُخْبِرَنَّهُ».

ص: ۴۸

۱ - ۱. الفقيه، ج ۳، ص ۵۶۵؛ وسائل الشيعه، ج ۲۰، ص ۳۱۱؛ علل الشرايع، ج ۲، ص ۴۷۹؛ عيون أخبار الرضا، ج ۲، ص ۹۲؛ المناقب، ج ۴، ص ۳۵۸.

قَالَ: «فَأَتَاهُ، فَلَمَّا رَأَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ لَهُ: مَا هَذَا؟ فَأَخْبَرَهُ، فَهَبَّطَ جِبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِهَيْدِهِ الْآيَةَ: قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ» (۱).

حضرت امام باقر علیه السلام فرمود: «روزی جوانی از انصار با زنی از مدینه مواجه شد، زنان در آن زمان مقنعه های خود را از پشت گوشهای خود می انداختند، وقتی به آن زن نگاه کرد در حالیکه از روبرو می آمد دید که وارد کوچه ای شد به اسم «بنی...».

پس آن جوان پشت سر او راه افتاد و به او نگاه می کرد، ناگهان (در صورتی که از خود غافل بود) صورتش به استخوان و یا شیشه ای که در دیواری بود برخورد کرد و صورتش شکافته شد، وقتی آن زن رد شد، نگاه کرد و دید که خون بر سینه و لباسش سرازیر است، با خود گفت: به خدا سوگند، پیش رسول خدا صلی الله علیه و آله رفته و ماجرا را به او خواهم گفت!

پس نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله آمد، وقتی رسول الله صلی الله علیه و آله او را در آن وضع مشاهده کرد، فرمود: این چه وضعی است؟ پس ماجرا را برای وی شرح داد.

آنگاه حضرت جبرئیل علیه السلام نازل شده و این آیه را آورد: ای پیغمبر ما به مؤمنین بگو تا چشمهای خود را از نامحرمان فرو بندند و دامنهای خود را پاک نگهدارند، این کار برای آنها موجب پاکی است و همانا خداوند متعال بر همه کارهایی که بندگان می کنند آگاه است».

ص: ۴۹

بی حجابی و بی عفتی زنان موجب آلودگی قلوب و دوری از خداوند

۶۵/۳. قرآن کریم: «... وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَسَأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ» (الآیه (۱))

خداوند متعال در قرآن کریم می فرماید: «... و هر گاه که از زنان پیغمبر (و در کل: زنان نامحرم) چیزی را می خواهید، از پشت پرده بخواهید، این کار موجب پاکی قلوب شما و آن زنان (از شهوات و هوسها) است». آیه شریفه ادامه دارد.

کاهش ازدواجهای ناموفق

۶۶/۴. قرآن کریم: «الْحَبِيثَاتُ لِلْحَبِيثِينَ وَالْحَبِيثُونَ لِلْحَبِيثَاتِ وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ أُولَئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ» (۲)

خداوند متعال در قرآن کریم می فرماید: «زنان خبیثه (و بد دامن) برای مردان خبیث و مردان خبیث برای زنان خبیثه خلق شده اند، و (برعکس) زنان پاک برای مردان پاک و مردان پاک برای زنان پاک، آفریده شده اند، و آنها (یعنی مردان و زنان پاک) از آنچه پشت سر آنها گفته می شود به دورند و برای آنها آمرزش و روزی کریمی در نظر است».

امنیت ناموسی در جامعه

۶۷/۵. قرآن کریم: «يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزْوَاجَكُمْ وَبَنَاتِكُمْ وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ

ص: ۵۰

۱-۱. الأحزاب (۳۳): ۲۹.

۲-۲. النور (۲۴): ۲۶.

يُذِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذِينَ وَ كَانَ اللَّهُ غَفُوراً رَحِيماً. (۱)

خداوند متعال در قرآن کریم می فرماید: «ای پیغمبر، به زنان و دخترانت و زنان مؤمنین بگو تا چادرهای خود را بپوشند (و یا برخی از علماء گفته اند: یعنی چادرهای خود را علاوه بر آنکه سر کنند، گوشه های آن را در صورت نزدیک هم آورند) این کار بهتر است برای آنان تا آنکه (اهل عصمت و تقوا) شناخته شوند و مورد آزار و اذیت (مردان مزاحم و هوسران) قرار نگیرند، و همانا خداوند متعال بخشنده و مهربان است.»

تأثیر بی حجابی و بی عفتی مادران در شخصیت فرزندان

۶۸/۶. قرآن کریم: «يَا أُخْتُ هَارُونَ مَا كَانَ أَبُوكَ امْرَأَ سَوْءٍ وَ مَا كَانَتْ أُمُّكَ بَعِيًّا. (۲)

خداوند متعال در قرآن کریم می فرماید: «(در ماجرای حضرت مریم علیها السلام که آن حضرت بدون آنکه ازدواج کند به قدرت الهی حامله شد، وقتی پس از وضع حمل خود به شهر بازگشت، مردم شهر خطاب به وی چنین می گفتند: ای خواهر هارون، تو که پدرت آدم بدی نبود و تو که مادرت زن بد دامن و آلوده ای نبود؟!»

۶۹/۷. قالت المعتزله يوماً في مجلس الرضا عليه السلام: إنَّ أعظم الكبائر القتل؛ لقوله تعالى: «وَ مَنْ يَقْتُلْ مُؤمناً مُتَعَمِّداً فَجَزَاءُهُ جَهَنَّمُ خَالِداً فِيهَا» الآية، و قال

ص: ۵۱

۱-۱. الأحزاب (۳۳): ۵۹.

۲-۲. مریم (۱۹): ۲۸.

الرضا عليه السلام: «أَعْظَمُ مِنَ الْقَتْلِ إِثْمًا وَ أَفْحَحَ مِنْهُ بَلَاءُ الزَّانَا؛ لِأَنَّ الْقَاتِلَ لَمْ يُفْسِدْ بِضَرْبِ الْمَقْتُولِ غَيْرَهُ وَ لَا بَعِيدَهُ فَسَادًا، وَ الزَّانِي قَدْ أَفْسَدَ النَّسْلَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ أَحَلَّ الْمَحَارِمَ».

فَلَمْ يَبْقَ فِي الْمَجْلِسِ فَتِيهٌ إِلَّا قَبْلَ يَدِهِ وَ أَفْرَبَمَا قَالَهُ. (۱)

روزی برخی از معتزله در مجلس امام رضا علیه السلام گفتند: بزرگترین گناهان قتل است بخاطر آنکه خداوند متعال در قرآن کریم می فرماید: « هر که مؤمنی را از روی عمد بکشد برای ابد در جهنم خواهد بود» ادامه آیه.

امام رضا علیه السلام فرمود: «اما بزرگتر از گناه قتل و زشتتر از آن از نظر به دنبال داشتن آفات و بلاها، گناه زنا است؛ چرا که قاتل با کشتن مقتول بجز او به کس دیگری آسیب و یا فساد نمی رساند، ولی زناکار یک نسلی را بکلی تا روز قیامت فاسد می کند و محرمات الهی را برای نسل خودش و دیگران بکلی حلال می سازد».

راوی می گوید: همه حضار مجلس پس از شنیدن این حرف، دست امام رضا علیه السلام را بوسیدند و حرف او را پذیرفتند.

۷۰/۸. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «يَا عَلِيُّ، لَا يُبَغِّضُكُمْ إِلَّا ثَلَاثَةٌ: وَلَدُ زَنَا، وَ مُنَافِقُ، وَ مَنْ حَمَلَتْ بِهِ أُمُّهُ وَ هِيَ حَائِضٌ». (۲)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «ای علی، همانا کسی شما اهل بیت را دشمن نمی دارد مگر سه طایفه: بچه هایی که از راههای نامشروع به

ص: ۵۲

۱-۱. ارشاد القلوب، ج ۱، ص ۷۱.

۲-۲. علل الشرایع، ج ۱، ص ۱۴۲؛ وسائل الشیعه، ج ۲، ص ۳۱۸؛ بحار الأنوار، ج ۲۷، ص ۱۵۰؛ و ج ۷۸، ص ۱۰۴.

دنیا آمده اند، و منافقین، و کسانی که نطفه آنها در رحم مادرشان در حالی منعقد شده که مادرشان در حال حیض بوده است».

۷۱/۹. عن رسول الله صلى الله عليه و آله (على عليه السلام): «وَتَوَقُّوا عَلَى أَوْلَادِكُمْ لَبَنِ الْبَغِيِّ مِنَ النِّسَاءِ (البغية) وَ الْمَجْنُونَةِ ؛ فَإِنَّ اللَّبْنَ يُعْدِي» (۱).

رسول خدا صلی الله علیه و آله (و همچنین از حضرت علی صلی الله علیه و آله نقل شده که) فرمود: «مراقب باشید بچه هایتان را زنان بد دامن و زنان دیوانه شیر ندهند، چرا که شیر مادر (در شخصیت فرزندان) تأثیر مستقیم می گذارد».

۷۲/۱۰. عن الصادق عليه السلام: «إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ خَلَقَ الْجَنَّةَ طَاهِرَةً مُطَهَّرَةً فَلَا يَدْخُلُهَا إِلَّا مَنْ طَابَتْ وِلَادَتُهُ».

و قال: «طوبى لِمَنْ كَانَتْ أُمُّهُ عَفِيفَةً» (۲).

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «همانا خداوند متعال بهشت را پاک و مطهر آفرید و جز آنهایی که پاک از مادر متولد شوند کسی وارد آن نخواهد شد».

آنگاه فرمود: «خوشا به حال کسی که مادرش پاکدامن و عفیف باشد».

۷۳/۱۱. عن رسول الله صلى الله عليه و آله: «يَا عَلِيُّ، لَا- يُحِبُّكَ إِلَّا- مَنْ طَابَتْ وِلَادَتُهُ وَلَا- يُبْغِضُكَ إِلَّا مَنْ حَبَشَتْ وِلَادَتُهُ وَلَا يُؤَالِيكَ إِلَّا مُؤْمِنٌ وَلَا يُعَادِيكَ إِلَّا كَافِرٌ» (۳).

ص: ۵۳

۱-۱. الخصال، ج ۲، ص ۶۱۴؛ مكارم الأخلاق، ص ۲۲۳؛ وسائل الشيعه، ج ۲۰، ص ۱۵؛ بحار الأنوار، ج ۱۰، ص ۹۲؛ وج ۱۰۰، ص ۳۲۳؛ وج ۱۰۱، ص ۹۶؛ تحف العقول، ص ۱۰۴.

۲-۲. علل الشرايع، ج ۲، ص ۵۶۴؛ المحاسن، ج ۱، ص ۱۳۹؛ بحار الأنوار، ج ۵، ص ۲۸۵ و ۲۸۷.

۳-۳. أمالی صدوق، ص ۳۳؛ كمال الدين، ج ۱، ص ۲۶۱؛ الاحتجاج، ج ۱، ص ۶۹؛ بحار الأنوار، ج ۲۷، ص ۱۴۵ و ۱۴۶؛ وج ۳۶، ص ۲۴۶؛ وج ۳۹، ص ۳۰۰؛ أمالی صدوق، ص ۳۳.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «ای علی، همانا کسی تو را دوست نمی دارد مگر آنکه ولادتش پاک باشد، و کسی تو را دشمن نمی دارد مگر آنکه ولادتش ناپاک باشد، و جز مؤمنین تو را دوست نخواهند داشت و جز کافرین تو را دشمن نخواهند داشت».

۷۴/۱۲. عن الصادق علیه السلام: «عَلَامَاتُ وَلَدِ الزَّانَا ثَلَاثٌ: سُوءُ الْمَحْضَرِّ، وَالْحَيْنُ إِلَى الزَّانَا، وَبُغْضُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ».(۱)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «نشانه های زنازاده سه چیز است: بدنشینی، شوق به زنا، و دشمنی با اهل بیت پیغمبر صلی الله علیه و آله».

۷۵/۱۳. عن الصادق علیه السلام: «مَنْ وَجَدَ بَرْدَ حُبِّنَا عَلَى قَلْبِهِ فَلْيَكْثِرِ الدُّعَاءَ لِأُمِّهِ؛ فَإِنَّهَا لَمْ تَخُنْ أَبَاهُ».(۲)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «هر که خنکی و حرارت محبت ما را در قلب خود درک نمود برای مادر خود زیاد دعا کند، چرا که آن مادر به پدر آن بچه، هیچ خیانتی ننموده است».

۷۶/۱۴. عن الباقر علیه السلام: «لَبِنُ الْيَهُودِيَّةِ وَالنَّصْرَانِيَّةِ وَالْمَجُوسِيَّةِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ وَلَدِ الزَّانِي».(۳)

حضرت امام باقر علیه السلام فرمود: «همانا شیر زنان یهودی و نصرانی و مجوسی در نظر من از شیر زنان زناکار بهتر است».

ص: ۵۴

-
- ۱- ۱. أمالی صدوق، ص ۳۳۸؛ وسائل الشیعه، ج ۱۲، ص ۲۸۳؛ بحار الأنوار، ج ۲۷، ص ۱۴۵؛ و ج ۷۲، ص ۲۸۰؛ و ج ۷۶، ص ۱۹.
- ۲- ۲. الفقیه، ج ۳، ص ۴۹۳؛ أمالی صدوق، ص ۶۰۹؛ معانی الأخبار، ص ۱۶۱؛ علل الشرایع، ج ۱، ص ۱۴۲؛ بشاره المصطفی، ص ۹؛ بحار الأنوار، ج ۲۷، ص ۱۴۶.
- ۳- ۳. الکافی، ج ۶، ص ۴۳؛ الفقیه، ج ۳، ص ۴۷۹؛ التهذیب، ج ۸، ص ۱۰۹؛ الاستبصار، ج ۳، ص ۳۲۱؛ وسائل الشیعه، ج ۲۱، ص ۴۶۲ و ۴۶۴.

۷۷/۱۵. عن امیر المؤمنین علیه السلام: «تَخَيَّرُوا لِلرِّضَاعِ كَمَا تَخَيَّرُونَ لِلنِّكَاحِ؛ فَإِنَّ الرِّضَاعَ يُغَيِّرُ الطَّبَاعَ» (۱).

حضرت علی علیه السلام فرمود: «برای شیر دادن فرزندان خود بهترین (و پاکدامنترین) زنان را برگزینید، همانگونه که موقع ازدواج بهترین آنها را بر می‌گزینید، چرا که شیر، روحیه و شخصیت فرزندان را تغییر می‌دهد».

* * *

ص: ۵۵

۱-۱. قرب الاسناد، ص ۴۵؛ وسائل الشیعه، ج ۲۱، ص ۴۶۸؛ بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۳۲۳.

فصل سوّم ۳ سنّ شرعی لازم برای زنان و مردان جهت رعایت مسائل حجاب و عفت

سن لازم برای زن جهت رعایت مسائل حجاب و عفت

ص: ۵۶

سن لازم برای زن جهت رعایت مسائل حجاب و عفت

۷۸/۱. الصادق علیه السلام: «حَدُّ بُلُوغِ الْمَرْأَةِ تَشَعُّ سِنِينَ» (۱).

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «سنّ بلوغ (و تکلیف) زن نه سال است».

سنّی که، وقتی دختر به آن سنّ رسید برخی مسائل رعایت شوند

۷۹/۲. سأل الصادق علیه السلام أحد من أصحابه عن جویریة لیس بینی و بینها محرم تغشانی، فأحملها، فأقبلها؟ فقال: «إِذَا أَتَى عَلَيْهَا سِتُّ سِنِينَ فَلَا تَضَعُهَا عَلَى حَجْرِكَ» (۲).

یکی از اصحاب امام صادق علیه السلام از وی سؤال کرد: دختر کوچکی هست که برایم محرم نیست، وقتی نزد من می آید او را بغل می کنم و می بوسم؟ حضرت در جواب فرمود: «هر گاه شش ساله شد او را بر روی دامن قرار نده».

۸۰/۳. عن الصادق علیه السلام: «إِذَا بَلَغَتِ الْجَارِيَةُ الْحُرَّةُ سِتُّ سِنِينَ فَلَا يَنْبَغِي لَكَ أَنْ تُقَبِّلَهَا» (۳).

ص: ۵۸

۱-۱. الخصال، ج ۲، ص ۴۲۱؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۰۴؛ مستدرک الوسائل، ج ۱، ص ۸۶؛ بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۱۶۲.

۲-۲. الکافی، ج ۵، ص ۵۳۳؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۲۲۹.

۳-۳. الکافی، ج ۵، ص ۵۳۳؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۲۳۰.

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «هر گاه دختر آزاد (یعنی غیر کنیز) به شش سالگی رسید جایز نیست نامحرم او را ببوسد».

۸۱/۴. انّ بعض بنی هاشم دعا الرضا علیه السلام مع جماعه من أهله فأتی بصیّبه له، فأدناها أهل المجلس جميعاً إليهم، فلما دنت منه سأل عن سنّها؛ فقيل: خمس، فنحّاها عنه. (۱)

نقل است که بعضی از بنی هاشم امام رضا علیه السلام را به همراه جماعتی به مجلسی دعوت کردند، یکی از اصحاب به همراه خودش دختر کوچکی را هم به مجلس آورد و اهل مجلس همگی او را به خود نزدیک کردند (و نوازش نمودند)، وقتی نزدیک امام رضا علیه السلام شد، امام پرسید: «سنّ این بچه چقدر است؟» گفتند: پنج سال، امام او را از خودش دور نمود.

۸۲/۵. عن الصادق علیه السلام: «إِذَا بَلَغَتِ الْجَارِيَةُ سِتِّ سِنِينَ فَلَا يُقْبَلُهَا الْغُلَامُ، وَ الْغُلَامُ لَا يُقْبَلُ الْمَرْأَةَ إِذَا جَارَ سَبْعَ سِنِينَ». (۲)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «وقتی دختر شش ساله شد نامحرم نباید او را ببوسد، و پسر هم وقتی هفت ساله شد نباید زن نامحرمی را ببوسد».

۸۳/۶. كان أبو الحسن الماضي عليه السلام عند محمد بن إبراهيم والي مكة - و هو زوج فاطمه بنت أبي عبد الله عليه السلام - و كانت لمحمد بن إبراهيم بنت يلبسها الثياب و تجيء إلى الرجل، فيأخذها و يضمها إليه، فلما تناهت إلى أبي الحسن عليه السلام أمسكها بيديه ممدودتين، و قال: «إِذَا أَتَتْ عَلَى الْجَارِيَةِ سِتُّ سِنِينَ لَمْ يُجْزَ أَنْ يُقْبَلَهَا رَجُلٌ لَيْسَتْ هِيَ بِمَحْرَمٍ لَهُ وَ لَا يَضُمُّهَا إِلَيْهِ». (۳)

ص: ۵۹

۱-۱. الكافي، ج ۵، ص ۵۳۳؛ وسائل الشيعه، ج ۲۰، ص ۲۳۰.

۲-۲. الفقيه، ج ۳، ص ۴۳۷؛ وسائل الشيعه، ج ۲۰، ص ۲۳۰؛ بحار الأنوار، ج ۱۰۱، ص ۹۶.

۳-۳. التهذيب، ج ۷، ص ۴۶۱؛ وسائل الشيعه، ج ۲۰، ص ۲۳۰.

نقل است که روزی امام کاظم علیه السلام در نزد محمد بن ابراهیم (والی مکه، و داماد امام صادق علیه السلام) بود، محمد بن ابراهیم دختری در خانه داشت که لباسهایش را پوشید و نزد میهمانان آمد، پدرش او را گرفت و بغل نمود، وقتی نزد امام کاظم علیه السلام آمد، امام او را گرفت و رو بروی خودش با دو دست نگه داشت و فرمود: «هر گاه دختر شش ساله شد جایز نیست مرد نامحرم او را ببوسد و یا بغل کند».

سن لازم برای مردان نامحرم در رعایت مسائل حجاب و عفت

۸۴/۷. عن الرضا عليه السلام: «لَا تُعْطَى الْمَرْأَةُ رَأْسَهَا مِنْ الْغُلَامِ حَتَّى يَبْلُغَ الْغُلَامُ». (۱)

حضرت امام رضا علیه السلام فرمود: «تا پسر به سن بلوغ نرسیده، پوشاندن موی سر برای زنان نامحرم از آنان واجب نیست».

سنی که در آن سن باید رختخواب دختر و پسر را از هم جدا کرد!

۸۵/۸. عن رسول الله صلى الله عليه و آله: «الصَّبِيُّ وَ الصَّبِيَّةُ، وَ الصَّبِيُّ وَ الصَّبِيَّةُ، وَ الصَّبِيُّ وَ الصَّبِيَّةُ، يُفَرَّقُ بَيْنَهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ لِعَشْرِ سِنِينَ». (۲)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «پسر از پسر، و پسر از دختر، و دختر از دختر، وقتی به ده سالگی رسیدند حتماً باید خوابگاه و رختخواب آنان از هم جدا شوند».

ص: ۶۰

-
- ۱-۱. قرب الاسناد، ص ۱۷۰؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۲۳۹؛ بحار الأنوار، ج ۱۰۱، ص ۳۵.
- ۲-۲. مکارم الأخلاق، ص ۲۲۳؛ الفقیه، ج ۳، ص ۴۳۶؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۲۳۱؛ ج ۲۱، ص ۴۶۰؛ بحار الأنوار، ج ۱۰۱، ص ۹۶.

فصل چهارم ۴ محارم زن و مسائل مربوط به آن

ص: ۶۲

۸۶/۱. قرآن کریم: «وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلَا يَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَائِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ» (۱).

خداوند متعال در قرآن کریم می فرماید: «و به زنان مؤمن بگو چشمهای خود را (از نامحرمان) فرو بندند و دامنههای خود را از گناه حفظ کنند، و زینتهای خود را آشکار نکنند مگر آن زینتهایی که ظاهرند (و اسلام آنها را مجاز دانسته)، و روسریهای خود را بر گردنهای خود بیندازند، و زینتهای خود را بپوشانند مگر از:

شوهران خودشان.

یا پدران خودشان.

یا پدران شوهرشان.

یا فرزندان خود.

ص: ۶۴

یا فرزندان شوهر خود از زنان دیگر.

یا برادران خود.

یا پسران برادران خود.

یا پسران خواهران خود.

یا زنان مؤمن و مسلمان.

یا کنیزان خود. یا مردانی که میل جنسی ندارند مثل دیوانگان.

یا بچه‌های کوچکی که شهوت جنسی آنان بیدار نشده است.

و پاهای خود را بر زمین نکوبند تا زینتهای آنان (مثل خلخال) آشکار نشوند. و همگی بسوی خداوند توبه کنید ای مؤمنان، که شاید رستگار شوید». (۱)

ص: ۶۵

۱-۱. لازم به تذکر است که در مورد مسائل مختلف محارم و غیر محارم، روایات بسیار زیادی در منابع شیعه و سنی وارد شده است، که ما چون پرداختن به آنها را از حوصله این کتاب خارج دیدیم و بعلاوه هضم تعارض میان آنها برای خوانندگان عوام واقعاً بسیار مشکل و مسأله ساز است فلذا آن دسته از روایات را نیاورده و برای مطالعه بیشتر در این خصوص، خوانندگان گرامی را به رساله‌های عملیه ارجاع می‌دهیم.

فصل پنجم ۵ حدود پوشش سر و بدن برای زن

لزوم پوشش تمام سر و بدن بجز صورت و دستها

ص: ۶۶

لزوم پوشش تمام سر و بدن بجز صورت و دستها

۸۷/۱. قرآن کریم: «يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزْوَاجِكُمْ وَبَنَاتِكُمْ وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا» (۱).

خداوند متعال در قرآن کریم می فرماید: «ای پیغمبر، به زنان و دختران و زنان مؤمنین بگو تا چادرهای خود را بپوشند (و یا برخی از علماء گفته اند: یعنی چادرهای خود را علاوه بر آنکه سر کنند، گوشه های آن را در صورت نزدیک هم آورند) این کار بهتر است برای آنان تا آنکه (اهل عصمت و تقوا) شناخته شوند و مورد آزار و اذیت (مردان مزاحم و هوسران) قرار نگیرند، و همانا خداوند متعال بخشنده و مهربان است».

۸۸/۲. سئل الصادق علیه السلام عما تظهر المرأة من زينتها، فقال: «الْوَجْهُ وَ الْكَفَّيْنِ» (۲).

از محضر امام صادق علیه السلام سؤال شد از زینتهایی که زن می تواند آنها را در پیش نامحرمان آشکار کند، حضرت فرمود: «تنها (قرص) صورت و دستهای زن (از میچ به پایین)».

ص: ۶۸

۱- ۱. الأحزاب (۳۳): ۵۹.

۲- ۲. قرب الاسناد، ص ۴۰؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۲۰۲؛ بحار الأنوار، ج ۱۰۱، ص ۳۳.

۸۹/۳. سئل الصادق عليه السلام عن الذراعين من المرأة: أهما من الزينه التي قال الله تبارك و تعالی: «وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ؟» قال: «نَعَمْ، وَ مَا دُونَ الْخِمَارِ مِنَ الزَّيْنَةِ وَ مَا دُونَ السَّوَارِينِ» (۱)

از محضر امام صادق عليه السلام سؤال شد: آیا بازوهای زن هم جزء زینتهای ممنوع محسوب می گردد که خداوند تبارک و تعالی در قرآن کریم فرموده است: زنان نباید آنها را آشکار بکنند؟ حضرت فرمود: «از صورت زن غیر از آن مقداری را که مقنعه می پوشاند بقیه (اگر دیده شود) زینت ممنوع است، و از دستان او بالاتر از میچ زینت است».

۹۰/۴. سئل الصادق عليه السلام عن الرجل ما يصلح له أن ينظر إليه من المرأة التي لا تحلّ له؟ قال: «الْوَجْهَ وَ الْكَفَّ وَ مَوْضِعَ السَّوَارِ» (۲)

از محضر امام صادق عليه السلام سؤال شد: مرد به چه قسمتهایی از بدن زن (نامحرم) می تواند (بدون قصد شهوت) نگاه کند؟ فرمود: «صورت و دستها (از میچ به پایین) و مقداری از میچ دستها که محلّ انگوست».

۹۱/۵. قيل لموسى بن جعفر عليه السلام: المرأة ليس لها إلا - ملحفه واحدة، كيف تصلى؟ قال: «تَلْتَفُّ فِيهَا وَ تَغْطِي رَأْسَهَا وَ تُصَلِّي، فَإِنْ خَرَجَتْ رِجْلَيْهَا وَ لَيْسَ تَقْدِرُ عَلَى غَيْرِ ذَلِكَ فَلَا بَأْسَ» (۳)

از محضر امام موسی بن جعفر عليه السلام سؤال شد: زنی که بغیر از یک چادر، لباس دیگری در دست ندارد چگونه نماز بخواند؟ حضرت فرمود: «خود را در آن بپیچد، و سرش را هم با آن بپوشاند، و نمازش را بخواند، اگر پاهایش بیرون ماند در صورتی که دیگر هیچ لباس دیگری

ص: ۶۹

۱-۱. الکافی، ج ۵، ص ۵۲۰؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۲۰۰.

۲-۲. قرب الاسناد، ص ۱۰۲؛ بحار الأنوار، ج ۱۰۱، ص ۳۴.

۳-۳. الفقیه، ج ۱، ص ۳۷۳؛ وسائل الشیعه، ج ۴، ص ۴۰۵؛ بحار الأنوار، ج ۱۰، ص ۲۷۷؛ وج ۸۰، ص ۱۷۷.

در دست نداشته باشد نمازش اشکالی ندارد».

۹۲/۶. قرآن کریم: «وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ اللَّاتِي لَا يُؤْجُونَ نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَهُنَّ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ». (۱)

خداوند متعال در قرآن کریم می فرماید: «و بر زنان بسیار پیر و از کار افتاده که در آنها دیگر کسی طمع نکاح نمی کند باکی نیست تا لباسهای روئین خود (مثل چادر) را کنار بگذارند بشرطی که آرایش و زینتی (در صورت و یا لباسهای زیرین خود) نداشته باشند، و البته اگر اینها هم عفت پیشه کنند (و آن را کنار نگذارند) برایشان بهتر است و خداوند شنوا و دانا است». (۲)

۹۳/۷. سئل الصادق علیه السلام عن «الْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ لَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ»، قال: «تَضَعُ الْجِلْبَابَ وَحَدَهُ». (۳)

از محضر امام صادق علیه السلام سؤال شد: منظور از «ثيابهن» در آیه شریفه «القواعد من النساء...» چیست؟ حضرت فرمود: «منظور تنها پوشش سرتاسری (و یا در زبان فارسی چادر) است».

ص: ۷۰

۱-۱. النور (۲۴): ۶۰.

۲-۲. علاوه بر اقوال مفسرین، تقریباً هشت روایت در ذیل این آیه شریفه در کتب معتبر ما آمده که مراد از «ثيابهن» را در این آیه چادر و یا نهایت مقنعه معنی کرده اند، و ما تنها به یک نمونه از این اخبار پس از آوردن این آیه اکتفا نمودیم و بقیه را تنها آدرس می دهیم: الکافی، ج ۵، ص ۲۲۲؛ التهذیب، ج ۷، ص ۴۸۰؛ علل الشرایع، ج ۲، ص ۵۶۵؛ عیون اخبار الرضا، ج ۱، ص ۱۰۴؛ وسائل الشیعه، ج ۲، ص ۱۹۴؛ بحار الانوار، ج ۶، ص ۱۰۱؛ مستمسک العروه، ج ۱۴، ص ۲۳۷؛ جواهر الکلام، ج ۲۹، ص ۸۵؛ و تفاسیری همچون: نور الثقلین، صافی، اصفی، و... در ذیل آیه شریفه.

۳-۳. الکافی، ج ۵، ص ۵۲۲؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۲۰۳.

لزوم پوشش صورت و دستها در صورت زینت داشتن

۹۴/۸. قرآن کریم: «وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ...» [الی آخر الآیه. \(۱\)](#)

خداوند متعال در قرآن کریم می فرماید: «و به زنان مؤمن بگو چشمهای خود را (از نامحرمان) ببندند و دامنهای خود را از گناه حفظ کنند، و زینتهای خود را آشکار نکنند مگر آن زینتهایی که ظاهرند (و اسلام آنها را مجاز دانسته)، و روسریهای خود را بر گردنهای خود بپندازند، و زینتهای خود را بپوشانند مگر از:

شوهران خودشان یا پدران خودشان یا...» ادامه آیه.

* * *

ص: ۷۱

فصل ششم ۶ کیفیت پوشش و شرایط لباس زن

پوشش روسری (و یا مقنعه) و شرایط آن

ص: ۷۲

۹۵/۱. قرآن کریم: «...وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ» الآية. (۱)

خداوند متعال در قرآن کریم می فرماید: «و به زنان مؤمن بگو... تا روسریهای خود را بر گردنهای خود بیندازند (و زینتهای خود را بپوشانند)».

۹۶/۲. عن الباقر عليه السلام: «فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَ مَا كَانَ خِمَارُهَا إِلَّا هَكَذَا - وَ أَوْمَأَ بِيَدِهِ إِلَى وَسْطِ عَضْدِهِ - وَ مَا اسْتَنْتَى أَحَدًا». (۲)

حضرت امام باقر علیه السلام فرمود: «همانا حضرت فاطمه علیها السلام، سرور همه زنان اهل بهشت، مقنعه اش تا وسط بازوهای دستش می افتاد و کسی از این قاعده مستثنی نیست (یعنی همه زنان مسلمان باید از آن حضرت تبعیت نمایند)».

۹۷/۳. عن الباقر عليه السلام: «لَا يَصْلُحُ لِلْجَارِيَةِ - إِذَا حَاضَتْ - إِلَّا أَنْ تَخْتَمِرَ إِلَّا أَنْ لَا تَجِدَهُ». (۳)

حضرت امام باقر علیه السلام فرمود: «دختر وقتی عادت حیض (یعنی:

ص: ۷۴

۱-۱. النور (۲۴): ۳۱.

۲-۲. مکارم الأخلاق، ص ۹۳.

۳-۳. الکافی، ج ۵، ص ۵۳۲؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۲۲۸.

عادت ماهانه اش) فرا رسید واجب است که خمار (روسری یا مقنعه) بر سرش کند مگر آنکه در دسترس نداشته باشد (که در این صورت باید موهای سرش را با چادرش خوب بپوشاند).

اهمیت پوشش سرتاسری (یا چادر در زبان فارسی)

۹۸/۴. قرآن کریم: «يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزْوَاجِكُمْ وَبَنَاتِكُمْ وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا» (۱).

خداوند متعال در قرآن کریم می فرماید: «ای پیغمبر، به زنان و دختران و زنان مؤمنین بگو تا چادرهای خود را بپوشند (و یا برخی از علماء گفته اند: یعنی چادرهای خود را علاوه بر آنکه سر کنند، گوشه های آن را در صورت نزدیک هم آورند) این کار بهتر است برای آنان تا آنکه (اهل عصمت و تقوا) شناخته شوند و مورد آزار و اذیت (مردان مزاحم و هوسران) قرار نگیرند، و همانا خداوند متعال بخشنده و مهربان است».

۹۹/۵. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: « لِلزَّوْجِ مَا تَحْتِ الدَّرْعِ، وَلِلْإِئْتِنِ وَالْأَخِ مَا فَوْقَ الدَّرْعِ، وَ لِغَيْرِ ذِي مَحْرَمٍ أَرْبَعَةُ أَثْوَابٍ: دِرْعٌ وَ خِمَارٌ وَ جِلْبَابٌ وَ إِزَارٌ» (۲).

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «قسمتهایی از بدن زن که در پشت پیراهن است تنها شوهرش می تواند نگاه کند، و غیر از محدوده یک پیراهن (که برخی از علماء گفته اند: درازایش تا زانوهای پا را بپوشاند)

ص: ۷۵

۱- ۱. الأحزاب (۳۳): ۵۹.

۲- ۲. زبده البيان لمحقق الأردبیلی، ص ۵۵۴؛ تفسیر مجمع البيان، ج ۷، ص ۲۷۱؛ تفسیر الصافی، ج ۳، ص ۴۳۰؛ تفسیر الأصفی، ج ۲، ص ۶۲۴؛ تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۶۲۴.

برادران و خواهران می توانند از بدن زن را ببینند، و اما در نزد غیر محارم، حتماً باید چهار لباس داشته باشد: پیراهن، مقنعه (یا روسری)، سرتاسری (یا چادر)، و شلوار».

سیره حضرت زهراء علیها السلام در پوشش مقنعه و چادر

۱۰/۶. عن الباقر عليه السلام: «فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَ مَا كَانَ خِمَارُهَا إِلَّا هَكَذَا_ و أوماً بيده إلى وسط عضده - وَ مَا اسْتَنَى أَحَدًا».(۱)

حضرت امام باقر علیه السلام فرمود: «همانا حضرت فاطمه علیها السلام، سرور همه زنان اهل بهشت، مقنعه اش تا وسط بازوهای دستش می افتاد و کسی از این قاعده مستثنی نیست (یعنی همه زنان مسلمان باید از آن حضرت تبعیت نمایند)».

۱۰/۷. و روی أنه لما أجمع أبو بكر و عمر على منع فاطمه عليها السلام فداً و بلغها ذلك، لاثت خمارها على رأسها و اشتملت بجلبابها و...الخبر.(۲)

روایت شده است: آنگاه که ابوبکر و عمر در مجلسی برای غصب حق حضرت فاطمه زهرا علیها السلام (یعنی فدک) جمع شدند، خبر به آن حضرت رسید و حضرت مقنعه خود را بر سر انداختند و چادرش را پوشیدند و برای گرفتن حق خود به آن مجلس رفتند و...

۱۰/۸. قال أبوذر الغفاري رحمهم الله: دخلت على رسول الله صلى الله عليه و آله في مرضه الذي توفي فيه، فقال: «يا أباذر، إيتني بإئتي فاطمة». قال: فقلت و دخلت عليها و قلت: يا سيده النّسوان، أجييأباك!

ص: ۷۶

۱-۱. مكارم الأخلاق، ص ۹۳.

۲-۲. الطرائف، ص ۲۶۴؛ بشاره المصطفى، ص ۱۶۳؛ بحار الانوار، ج ۲۹، ص ۲۱۸؛ الغدير، ج ۷، ص ۱۹۲؛ و ج ۹، ص ۳۸۷؛ شرح نهج البلاغه لابن أبي الحديد، ج ۱۶، ص ۲۴۹؛ شرح الأخبار، ج ۳، ص ۴۲.

قال: فلبست جلبابها و خرجت حتى...الخبر.(۱)

ابوذر غفاری رحمهم الله (از صحابه نزدیک رسول خدا صلی الله علیه و آله) میگوید: وقتی رسول اکرم صلی الله علیه و آله در بستر بیماری (که منجر به رحلت آن جناب شد) به سر می بردند، روزی محضر رسول خدا صلی الله علیه و آله وارد شدم، به من فرمود: «ای اباذر، از تو می خواهم بروی و دخترم فاطمه را نزد من بیاوری!»

ابوذر می گوید: بر خواستم و به منزل فاطمه علیها السلام وارد شدم و عرض کردم: ای سرور همه بانوان، پدرت را اجابت کن!

آنگاه ابوذر می گوید: حضرت چادرش را بر سر کرد، و به سمت منزل پدرش رسول خدا صلی الله علیه و آله خارج شد و...

۱۰۳/۹. و روى أنّ عليّاً عليه السلام استقرض من يهودى شعيراً، فاسترهنه شيئاً، فدفع إليه ملاءة فاطمة عليها السلام رهناً - و كانت من الصّوف - فأدخلها اليهودى إلى دارٍ و وضعها في بيتٍ، فلما كانت الليلة دخلت زوجته البيت الذى فيه الملاءة بشغلٍ، فرأت نوراً ساطعاً في البيت أضاء به كُله، فانصرفت إلى زوجها، فأخبرته بأنّها رأت في ذلك البيت ضوءاً عظيماً، فتعجب اليهودى زوجها - و قد نسي أنّ في بيته ملاءة فاطمه عليها السلام - فنهض مسرعاً و دخل البيت، فإذا ضياء الملاءة ينشر شعاعها كأنه يشتعل من بدرٍ منيرٍ يلمع من قريب، فتعجب من ذلك، فأنعم النظر في موضع الملاءة، فعلم أنّ ذلك النور من ملاءة فاطمه عليها السلام، فخرج اليهودى يعدو إلى أقربائه و زوجته تعدو إلى أقربائها، فاجتمع ثمانون من اليهود، فأوا ذلك، فأسلموا كلهم.

(۲)

روایت شده است که: روزی حضرت علی علیه السلام از یک یهودی

ص: ۷۷

۱-۱. علل الشرايع، ج ۱، ص ۱۶۳؛ المناقب، ج ۳، ص ۳۴۲؛ بشاره المصطفى، ص ۱۰۱؛ بحار الأنوار، ج ۴۳، ص ۱۴۷؛ و ج

۳۶، ص ۲۸۸؛ و ج ۳۹، ص ۲۰۷.

۲-۲. الثاقب في المناقب، ص ۳۰۱؛ بحار الأنوار، ج ۴۳، ص ۳۰؛ و ج ۱۰۹، ص ۶۶.

مقداری جو قرض خواست، یهودی از او چیزی را بعنوان رهن (و یا گرو) طلب نمود، حضرت علی علیه السلام یکی از چادرهای فاطمه علیها السلام را که از پشم بود (و فعلاً از آن استفاده ای نمی کرد) در پیش آن یهودی به گرو گذاشت.

یهودی آن چادر را به خانه خود برد و در یکی اتاقهای خانه اش قرار داد، شب که شد زن آن یهودی بخاطر کاری به آن اتاق داخل شد و با کمال تعجب نوری را در آن اتاق دید که تمام اتاق را منور کرده است.

با عجله به طرف شوهرش دوید و او را از این ماجرا آگاه کرد، یهودی که فراموش کرده بود چادر چه کسی را در منزل خود نهاده است، با حیرت تمام به سمت آن اتاق دوید و با چشمان خود مشاهده کرد که چگونه نور آن چادر مانند ماه تمام، همه اتاق را نورانی کرده است.

آنگاه هر دوی آنها حیران زده به سمت خانه های خویشاوندان خود دویدند و آنها را از این ماجرا آگاه ساختند، و بالأخره هشتاد نفر از یهودیان با دیدن این معجزه چادر حضرت فاطمه علیها السلام مسلمان شدند. ۱۰۴/۱۰. عن الصادق علیه السلام: «أَدْخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَاطِمَةَ عَلِيَّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، وَ سِتْرَهَا عِبَاءَةً، وَ فَرَشَهَا إِهْيَابُ كَبِشٍ، وَ وَسَادَتْهَا أُذُنٌ مَحْشُوءَةٌ بِمَسَدٍ» (۱).

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «رسول خدا صلی الله علیه و آله، (دخترش) فاطمه را به خانه علی علیهما السلام فرستاد در حالیکه پوشش او چادر، و زیراندازش پوست قوچ، و متکایش پوست دباغی شده پر از لیف بود».

ص: ۷۸

۱۰۵/۱۱. عن رسول الله صلى الله عليه و آله : «مَنْ أَطَاعَ امْرَأَتَهُ أَكَبَّهُ اللَّهُ عَلَى وَجْهِهِ فِي النَّارِ». قيل: و ماتلك الطاعه؟ قال: «تَطْلُبُ مِنْهُ الذَّهَابَ إِلَى الْحَمَامَاتِ وَالْعُرْسَاتِ وَالْعِيدَاتِ وَالنَّيَّاحَاتِ وَالثِّيَابِ الرَّقَاقِ». (۱)

رسول خدا صلى الله عليه و آله فرمود: «هر که از زنش اطاعت کند خداوند او را با صورت وارد آتش جهنم خواهد نمود» عرض شد: (یا رسول الله) منظور از اطاعت چیست؟ فرمود: «اینکه زنش از او بخواهد تا به حمامها (ی عمومی و مختلط) و عروسیها و جشنها و مجالس آوازه خوانی برود و یا لباس نازک بپوشد (و او هم اجازه بدهد)».

۱۰۶/۱۲. عن رسول الله صلى الله عليه و آله : «هَلَاكُ نِسَاءِ أُمَّتِي فِي الْأَعْحَمَرَيْنِ: الذَّهَبِ وَالثِّيَابِ الرَّقَاقِ، وَهَلَاكُ رِجَالِ أُمَّتِي فَيَتْرِكُ الْعِلْمَ وَجَمْعَ الْمَالِ». (۲)

رسول خدا صلى الله عليه و آله فرمود: «هلاکت زنان امت من در دو چیز است: جمع طلا و پوشیدن لباسهای نازک؛ و هلاکت مردان امت من در ترک دانش و مال اندوزی است».

۱۰۷/۱۳. عن رسول الله صلى الله عليه و آله : «إِنَّ الرَّجُلَ لَتَدْخِلَهُ امْرَأَتُهُ النَّارَ». فقيل: و كيف تدخلة امرأته النار؟ قال: «تَطْلُبُ أَنْ تَذْهَبَ إِلَى الْحَمَامَاتِ وَالْعُرْسَاتِ وَالنَّيَّاحَاتِ وَالثِّيَابِ الرَّقَاقِ، فَيَجِيئُهَا». (۳)

رسول خدا صلى الله عليه و آله فرمود: «همانا برخی مردان زنان خود را داخل در آتش جهنم می کنند!» عرض شد: چگونه آنها را داخل در آتش جهنم

ص: ۷۹

۱-۱. الكافي، ج ۵، ص ۵۱۷؛ الخصال، ج ۱، ص ۱۹۶؛ مكارم الأخلاق، ص ۴۳۸؛ وسائل الشيعه، ج ۲، ص ۵۱ و ۵۰؛ و ج ۲۰، ص ۱۸۸؛ بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۲۴۲.

۲-۲. ارشاد القلوب، ج ۱، ص ۱۸۳؛ مجموعه ورام، ج ۱، ص ۳.

۳-۳. الفقيه، ج ۱، ص ۱۱۵؛ ثواب الأعمال، ص ۲۲۴؛ مكارم الأخلاق، ص ۲۳۱؛ اعلام الدين، ص ۴۰۲؛ وسائل الشيعه، ج ۲۰، ص ۴۹؛ و ج ۲، ص ۵۰؛ بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۲۲۸ و ۲۴۳.

می کنند (یا رسول الله)؟ فرمود: «اینکه زنش از او بخواهد تا به حمامها(ی عمومی و مختلط) و عروسیها و جشنها و مجالس آوازه خوانی برود و یا لباس نازک بپوشد (و او هم اجازه بدهد)».

پرهیز از لباسهای تنگ و مشخص کننده حجم بدن

۱۰۸/۱۴. عن الصادق عليه السلام: «فِيمَا أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مِنَ التَّبَيُّعِ عَلَى النِّسَاءِ أَنْ لَا يَحْتَبِينَ وَلَا يَقْعِدْنَ مَعَ الرِّجَالِ فِي الْخَلَاءِ».(۱)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «از جمله عهد و پیمانهای که رسول خدا صلی الله علیه و آله از زنان امت خود گرفت این است که پوششهای خود را به بدنشان نیچند و با مردان نامحرم در جای خلوتی نشینند».

۱۰۹/۱۵. عن الصادق عليه السلام: «لَا يَصْلُحُ لِلْمَرْأَةِ الْمُسْلِمَةِ أَنْ تَلْبَسَ مِنَ الْخُمُرِ وَالدُّرُوعِ مَا لَا يُوَارِي شَيْئًا».(۲)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «جایز نیست زن مسلمان مقنعه (یا روسری) و پیراهنی را بپوشد که بدنش را نپوشاند (و رنگ بدنش را نشان بدهد)».

پرهیز از هر گونه پوششی که شبیه پوشش مردان باشد

۱۱۰/۱۶. عن الصادق عليه السلام: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَزُجُّ الرِّجُلَ أَنْ يَتَشَبَّهَ بِالنِّسَاءِ، وَيُنْهَى الْمَرْأَةَ أَنْ تَتَشَبَّهَ بِالرِّجَالِ فِي لِبَاسِهَا».(۳)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «رسول خدا صلی الله علیه و آله نفرت داشت از

ص: ۸۰

۱-۱. الكافي، ج ۵، ص ۵۱۹؛ وسائل الشيعه، ج ۲۰، ص ۱۸۵؛ و ج ۱۴، ص ۱۳۳.

۲-۲. الكافي، ج ۳، ص ۳۹۶؛ التهذيب، ج ۲، ص ۲۱۹؛ الاستبصار، ج ۱، ص ۳۸۸؛ وسائل الشيعه، ج ۴، ص ۳۸۸.

۳-۳. وسائل الشيعه، ج ۵، ص ۲۵.

اینکه مرد (از لحاظ پوشش و آرایش و رفتار و گفتار و غیره) خود را شبیه زنان کند، و برعکس نهی می کرد از اینکه زن خود را در مسأله پوشش شبیه مردان گرداند.

پرهیز از لباسهای زینت دار و جذاب و تهیج کننده

۱۱۱/۱۷. قالت أسماء بنت عمیس: دخل رسول الله صلى الله عليه وآله يوماً على عائشة وعندها اختها أسماء وعليها ثياب سابغة واسعة الأ-كمه؛ فلما نظر إليها رسول الله صلى الله عليه وآله قام، فخرج، فقالت لها عائشة: تنحى فقد رأى منك رسول الله أمراً كرهه، فتنحت، فدخل رسول الله صلى الله عليه وآله، فسألته عائشة: لم؟

قال: فقال: «ألم ترى إلى هَنَاتِهَا، إِنَّهُ لَيْسَ لِلْمَرْأَةِ الْمُسْلِمَةِ أَنْ يَبْدُوَ مِنْهَا إِلَّا هَكَذَا» وأخذ كَمِيه، فغطى بهما ظهر كَفِيه حتى لم يبد من كَفِيه إِلَّا أصابعه، ثم نصب كَفِيه على صدغيه حتى لم يبد إِلَّا وجهه. (۱)

أسماء بنت عمیس می گوید: روزی رسول اکرم صلی الله علیه و آله به منزل عایشه (همسرش) آمد در حالیکه خواهرش «اسماء» هم در آنجا بود و لباس وسیع و سینه گشادی پوشیده بود، وقتی رسول خدا به او نگاه کرد درخواست و خارج شد.

عایشه به خواهرش گفت: خودت را بپوشان، همانا از تو چیزی را دید که نمی پسندد، پس خودش را پوشاند.

وقتی رسول الله برگشت، عایشه از او پرسید: چه شد که بیرون رفتی؟

فرمود: «آیا ندیدی سینه اش را، جایز نیست برای زن مسلمان،

ص: ۸۱

جایی از بدنش پیدا باشد مگر این مقدار» آنگاه آستینهای لباسش را گرفت و پشت دستانش را با آنها پوشاند تا جایی که فقط انگشتان دستش پیدا بود، سپس کف دستانش را بر یخ گوشانش گذاشت تا اینکه فقط صورتش پیدا بود.

۱۱۲/۱۸. عن الصادق عليه السلام: «لَا يَتَّبِعِي لِلْمَرْأَةِ أَنْ تُجَمَّرَ ثَوْبَهَا إِذَا خَرَجَتْ مِنْ بَيْتِهَا» (۱).

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «شایسته نیست برای زن مسلمان تا بَرّاق کند لباسهایش را (ویا خوشبو و یا جذّاب نماید)، آنگاه که از منزل خود بیرون می آید».

۱۱۳/۱۹. قال ابن عباسٍ رحمه الله: إنّ رسول الله صلى الله عليه وآله لعن المخنثين من الرجال والمتبرجات من النساء، وقال: «أَخْرِجُوهُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ...» (۲).

ابن عباس (یکی از اصحاب رسول خدا صلی الله علیه و آله) می گوید: همانا رسول خدا صلی الله علیه و آله مردانی را که خود را شبیه به زنان می کردند و همچنین زنانی را که خود را (در نزد نامحرمان) آرایش می کردند لعنت می کرد، و می فرمود: «این دو دسته را به خانه های خود راه ندهید و...».

ص: ۸۲

۱-۱. الکافی، ج ۵، ص ۵۱۹؛ الفقیه، ج ۳، ص ۴۴۰؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۶۱؛ وج ۱۴، ص ۱۱۴.

۲-۲. مستدرک الوسائل، ج ۱۴، ص ۳۴۹؛ دعائم الاسلام، ج ۲، ص ۴۴۵.

۱۱۴/۱. قرآن کریم: «وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ» الآية. (۱)

خداوند متعال در قرآن کریم می فرماید: «و به زنان مؤمن بگو چشمهای خود را (از نامحرمان) ببندند و دامنهای خود را از گناه حفظ کنند، و...».

۱۱۵/۲. عن رسول الله صلى الله عليه و آله : «اشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى امْرَأَةٍ ذَاتِ بَعِيلٍ مَلَأَتْ عَيْنَهَا مِنْ غَيْرِ زَوْجِهَا أَوْ غَيْرِ ذِي مَحْرَمٍ مِنْهَا؛ فَإِنَّهَا إِنْ فَعَلَتْ ذَلِكَ أَحْبَطَ اللَّهُ - عَزَّ وَجَلَّ - كُلَّ عَمَلٍ عَمِلَتْهُ، فَإِنْ أَوْطَأَتْ فِرَاشَهُ غَيْرَهُ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُحْرِقَهَا بِالنَّارِ بَعْدَ أَنْ يُعَذِّبَهَا فِي قَبْرِهَا». (۲)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «همانا غضب الهی شدید می شود برای زنی که شوهر دارد ولی چشم خود را به مردان دیگر یا نامحرمان دوخته است، پس اگر زنی اینکاره شد، خداوند متعال همه اعمال نیک او را باطل می کند، و اگر با مرد دیگری هم بستر شد، حق است بر خداوند متعال که او را در آتش جهنم بسوزاند، پس از آنکه عذاب قبر را به او بچشاند».

۱۱۶/۳. عن رسول الله صلى الله عليه و آله : «أَنَّ نَهْيَ النِّسَاءِ أَنْ يَنْظُرْنَ إِلَى الرِّجَالِ، وَ أَنْ

ص: ۸۶

۱-۱. النور (۲۴): ۳۱.

۲-۲. ثواب الأعمال، ص ۲۸۶؛ أعلام الدين، ص ۴۱۷؛ وسائل الشيعه، ج ۲۰، ص ۲۳۲؛ بحار الأنوار، ج ۱۰۱، ص ۳۹.

يَخْرُجْنَ مِنْ بُيُوتِهِنَّ إِلَّا بِإِذْنِ أَزْوَاجِهِنَّ، وَنَهَى أَنْ يَدْخُلْنَ الْحَمَامَاتِ إِلَّا مِنْ عُذْرٍ، وَقَالَ: أَيُّمَا امْرَأَةٍ وَضَعَتْ خِمَارَهَا فِي غَيْرِ بَيْتِ زَوْجِهَا فَقَدْ هَتَكَتْ حِجَابَهَا» (۱).

از رسول خدا صلی الله علیه و آله نقل است که همانا ایشان زنان را نهی می کردند از اینکه به مردان نامحرم نگاه کنند، و یا بدون اجازه شوهر از خانه های خود خارج شوند، و همچنین نهی می کرد از اینکه بدون عذر به حمامها (عمومی) بروند، و فرمود: «هر گاه زنی روسری و یا مقنعه خود را در خانه غیر شوهرش از سرش بردارد همانا بی حجابی نموده است».

۱۱۷/۴. عن رسول الله صلى الله عليه و آله : « تَقَبَّلُوا لِي بِسِتِّ اتَّقَبَّلُ لَكُمْ بِالْجَنَّةِ: إِذَا حَدَّثْتُمْ فَلَا تَكْذِبُوا، وَإِذَا وَعَدْتُمْ فَلَا تَخْلَفُوا، وَإِذَا أَوْعَدْتُمْ فَلَا تَخُونُوا، وَغَضُّوا أَبْصَارَكُمْ، وَاحْفَظُوا فُرُوجَكُمْ، وَكُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَالْسِّنَّتْكُمْ» (۲).

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «شش چیز را از من قبول کنید تا بهشت را برای شما ضمانت کنم:

وقتی حرف می زنید دروغ مگوئید،

وقتی وعده می دهید تخلف مورزید،

وقتی امین شدید خیانت مورزید،

چشمان خود را از نامحرمان ببندید،

و دامنه های خود را از حرام حفظ کنید،

و دستها و زبانهای خود را نگهدارید».

۱۱۸/۵. عن الصادق عليه السلام: «النَّظْرَةُ سِيَّئَةٌ مِنْ سَيِّئَاتِ إِبْلِيسَ مَسْجُومٌ، مَنْ تَرَكَهَا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لَا لِغَيْرِهِ أَغَقَبَهُ اللَّهُ أَمْنًا وَ إِيْمَانًا يَجِدُ طَعْمَهُ» (۳).

ص: ۸۷

۱-۱. دعائم الاسلام، ج ۲، ص ۲۱۵؛ مستدرک الوسائل، ج ۱، ص ۳۸۵؛ وج ۱۴، ص ۲۸۰.

۲-۲. الخصال، ج ۱، ص ۳۲۱؛ بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۹۴؛ وج ۷۴، ص ۱۱۵.

۳-۳. الفقيه، ج ۴، ص ۱۸؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۹۲.

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «نگاه (به نامحرم) تیرمسمومی است از ناحیه شیطان، هر که بخاطر خدا آن را ترک کند خداوند متعال به او آسایش و ایمانی می بخشد که طعمش را بچشد».

۱۱۹/۶. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «لِكُلِّ عَضْوٍ مِنْ ابْنِ آدَمَ حَيْظُ مِنَ الزَّيِّ، فَالْعَيْنُ زِنَاهُ النَّظْرُ، وَ اللِّسَانُ زِنَاهُ الْكَلَامُ، وَ الْأُذُنَانِ زِنَاهُمَا السَّمْعُ، وَ الْيَدَانِ زِنَاهُمَا الْبَطْشُ، وَ الرَّجْلَانِ زِنَاهُمَا الْمَشْيُ، وَ الْفَرْجُ يُصَدِّقُ ذَلِكَ كُلَّهُ وَ يُكَذِّبُهُ» (۱).

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «همانا برای هر عضوی از اعضای انسان بهره ای از زنا است، زناى چشم نگاه کردن (به نامحرم) است، و زبان زنايش سخن گفتن، و گوش زنايش شنیدن، و دستها لمس کردن، و پاها رفتن، و این دامن است که در نهایت همه آنها را تصدیق و یا تکذیب خواهد نمود».

۱۲۰/۷. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «وَ كُلُّ عَيْنٍ بَاكِئَةٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا ثَلَاثَ أَعْيُنٍ: عَيْنٌ بَكَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ، وَ عَيْنٌ غَضَّتْ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ، وَ عَيْنٌ بَاتَتْ سَاهِرَةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ» (۲).

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «هر چشمی در روز قیامت گریان خواهد بود مگر سه چشم:

چشمی که از ترس خداوند متعال بگرید.

و چشمی که از نگاه به حرام بسته شود.

و چشمی که در راه خداوند بیداری بکشد».

ص: ۸۸

۱- ۱. بحار الأنوار، ج ۱۰۱، ص ۳۸؛ جامع الأخبار، ص ۱۴۵؛ مستدرک الوسائل، ج ۱۴، ص ۲۶۹ و ۳۴۰.
۲- ۲. الفقيه، ج ۱، ص ۳۱۸؛ الخصال، ج ۱، ص ۹۸؛ مكارم الأخلاق، ص ۳۱۵؛ روضه الواعظین، ج ۲، ص ۲۲۴؛ كشف الغمّه، ج ۲، ص ۹۹؛ وسائل الشيعه، ج ۷، ص ۷۵؛ و ج ۱۵، ص ۲۲۶؛ بحار الأنوار، ج ۹۰، ص ۳۲۹؛ و ج ۱۰۱؛ ص ۳۵؛ جامع الأخبار، ص ۹۸.

١٢١/٨. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «مَنْ مَلَأَ عَيْنَهُ مِنْ حَرَامٍ مَلَأَ اللَّهُ عَيْنَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ النَّارِ إِلَّا أَنْ يَتُوبَ وَ يَزْجَعَ» (١).

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: «هر که چشمش از حرام الهی پر باشد خداوند آن را در روز قیامت از آتش پر خواهد نمود، مگر آنکه توبه نماید و برگردد».

١٢٢/٩. عن الصادق عليه السلام: «مَا اغْتَنَمَ أَحَدٌ بِمِثْلِ مَا اغْتَنَمَ بَعْضُ الْبَصْرِ؛ فَإِنَّ الْبَصَرَ لَا يُغَضُّ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ إِلَّا وَقَدْ سَبَقَ إِلَى قَلْبِهِ مُشَاهَدَةُ الْعُظْمَةِ وَالْجَلَالِ».

وَ سُئِلَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: بِمَاذَا يُسْتَعَانُ عَلَى غَضِّ الْبَصْرِ؟ فَقَالَ: بِالْخُمُودِ تَحْتَ سُلْطَانِ الْمُطَّلِعِ عَلَى سِرِّكَ.

وَ الْعَيْنُ جَاسُوسُ الْقَلْبِ وَ بَرِيدُ الْعَقْلِ؛ فَغَضُّ بَصْرِكَ عَمَّا لَا يَلِيقُ بِدِينِكَ وَ يَكْرَهُهُ قَلْبُكَ وَ يُنْكِرُهُ عَقْلُكَ.

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ: غَضُّوا أَبْصَارَكُمْ تَرَوْنَ الْعَجَائِبَ.

وَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ: «قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغْضُوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَ يَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ».

وَ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ: إِيَّاكُمْ وَ النَّظَرَ إِلَى الْمَحْدُورَاتِ؛ فَإِنَّهُ بَدْرُ الشَّهَوَاتِ وَ نَبَاتُ الْفِسْقِ.

وَ قَالَ يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا: الْمَوْتُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ نَظَرِهِ لِغَيْرِ وَاجِبٍ.

وَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ لِرَجُلٍ نَظَرَ إِلَى امْرَأَةٍ قَدْ عَادَهَا فِي مَرَضَةٍ هَا: لَوْ ذَهَبَتْ عَيْنَاكَ لَكَانَ خَيْرًا لَكَ مِنْ عِيَادَةِ مَرِيضِكَ، وَ لَا تَتَوَفَّرُ عَيْنٌ نَصَبِيهَا مِنْ نَظَرٍ إِلَى مَحْدُورٍ إِلَّا وَ قَدْ انْعَقَدَ عُقْدُهُ فِي قَلْبِهِ مِنَ الْمُنِيهِ، وَ لَا تَنْحَلُّ إِلَّا بِأَخَذِ الْحَالَتَيْنِ: إِمَّا بِبُكَاءِ الْحَسِيرِ وَ النَّدَامَةِ بِتُوبِهِ صَادِقَةٍ، وَ إِمَّا بِأَخْذِ حَظِّهِ مِمَّا تَمَنَّى وَ

ص: ٨٩

نَظَرَ إِلَيْهِ؛ فَأَخَذَ الْحَيْظَ مِنْ غَيْرِ تَوْبِهِ فَمَصَّ يَرُّهُ إِلَى النَّارِ؛ وَ أَمَّا التَّائِبُ الْبَائِكِيُّ بِالْحَسْرِهِ وَ النَّدَامَهُ عَنْ ذَلِكُكَ فَمِأْوَاهُ الْجَنَّةُ وَ مُنْقَلَبُهُ الرَّضْوَانُ» (۱).

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «همانا کسی غنیمتی بهتر از حفظ چشم نخواهد یافت، چرا که هیچ چشمی از حرام الهی بسته نمی شود مگر آنکه مشاهده عظمت و جلال الهی در قلب صاحبش جاری خواهد شد.

و از امیر المؤمنین علیه السلام سؤال شد: چه چیزی انسان را در کنترل چشم یاری می رساند؟ فرمود: افتادگی در برابر سلطانی که از درون تو آگاه است.

و همانا چشم جاسوس و نماینده دل و بیک عقل است؛ پس چشمان خود را از هر آنچه که سزاوار دین تو نیست و قلبت آن را نمی پسندد و عقلت زشت می پندارد ببند.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: چشمان خود را از حرام ببندید تا عجائب هستی را مشاهده نمائید.

و خداوند متعال در قرآن کریم می فرماید: و به مردان مؤمن بگو چشمهای خود را (از نامحرمان) ببندند و دامنه‌های خود را از گناه حفظ کنند. و حضرت عیسی علیه السلام خطاب به حواریون (یعنی انصار خود) چنین فرمود: بر حذر می دارم شما را از آنچه که نهی شده است، چرا که نگاه به آنها تخم شهوت و نهال فسق و فجور را در نهاد انسان می کارد.

و حضرت یحیی علیه السلام فرمود: همانا مرگ در نزد من بهتر است از نگاه نامشروع.

و عبدالله بن مسعود (یکی از یاران نزدیک رسول خدا صلی الله علیه و آله) خطاب به مردی که به عیادت زن مریضی آمده بود و بدین بهانه او را

ص: ۹۰

نگاه می کرد، گفت: اگر چشمانت را از دست داده بودی بهتر از آن بود که به عیادت آن مریض می رفتی.

و همانا چشم از نگاه کردن سیر نمی شود مگر آنکه در قلب صاحبش عقده ای از آمال و هوسها باقی می گذارد، و این حالت از بین نمی رود مگر با دو چیز: یا با گریه آمیخته با حسرت و پشیمانی و توبه صادقانه و یا با بهره گرفتن بواسطه آن از هر چه که دوست دارد و می پسندد؛ اما بهره گیری از آن بدون بازگشت، عاقبتش جهنم است، ولی توبه کننده گریان با حسرت و پشیمانی، جایگاهش بهشت و رضوان است».

۱۰/۱۲۳. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «وَمَنْ مَلَأَ عَيْنَيْهِ مِنْ امْرَأَةٍ حَرَامًا حَشَاهُمَا النَّارَ، وَ حَشَاهُمَا نَارًا حَتَّى يَقْضَى بَيْنَ النَّاسِ ثُمَّ يُؤْمَرُ بِهِ إِلَى النَّارِ» (۱).

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «هر که چشمش از نگاه به زن نامحرم پر کند خداوند متعال آن را در روز قیامت از آتش جهنم پر خواهد نمود، تا زمانیکه داوری بین خلائق تمام گردد و سپس امر می کند تا او را برای همیشه وارد در جهنم کنند».

۱۱/۱۲۴. عن أمير المؤمنين عليه السلام: «مَنْ أَطْلَقَ نَظْرَهُ أَتَعَبَ حَاطِرُهُ، مَنْ تَتَابَعَتْ لِحَظَاتُهُ دَامَتْ حَسْرَاتُهُ» (۲).

حضرت علی علیه السلام فرمود: «هر که نگاهش را رها سازد (و کنترل نکند) خاطرش پریشان خواهد بود، و هر که اوقاتش پریشان باشد حسرت و پشیمانش ادامه خواهد داشت».

ص: ۹۱

۱- ۱. ثواب الأعمال، ص ۲۸۶؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۹۴؛ بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۳۶۶؛ جامع الأخبار، ص ۹۳.

۲- ۲. بحار الأنوار، ج ۱۰۱، ص ۳۸؛ مستدرک الوسائل، ج ۱۴، ص ۲۶۸؛ جامع الأخبار، ص ۹۳.

فصل هشتم ۸ عفت زن در دهان و کلام

پرهیز از سخن گفتن با نامحرمان بدون ضرورت

ص: ۹۲

۱۲۵/۱. عن الصادق عليه السلام: «نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنْ تَتَكَلَّمَ الْمَرْأَةُ عِنْدَ غَيْرِ زَوْجِهَا أَوْ غَيْرِ ذِي مَحْرَمٍ مِنْهَا أَكْثَرَ مِنْ خَمْسِ كَلِمَاتٍ مِمَّا لَا بُدَّ لَهَا مِنْهُ». (۱)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «همانا رسول خدا صلی الله علیه و آله نهی فرمود از اینکه زن بدون ضرورت، در نزد غیر شوهرش و نامحرمان، بیش از پنج کلمه سخن بگوید».

۱۲۶/۲. عن الصادق عليه السلام: عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «أَنَّه كَانَ مِمَّا يَأْخُذُ عَلَى النِّسَاءِ فِي الْبَيْعَةِ أَنْ لَا يَتَحَدَّثَنَّ مَعَ الرَّجَالِ إِلَّا ذَا مَحْرَمٍ». (۲)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «همانا از جمله پیمانهای که رسول خدا صلی الله علیه و آله از زنان امت خود گرفت این بود که بجز با کسانی که نسبت به آنها محرم هستند، با مردان دیگر (بدون ضرورت) سخن نگویند».

۱۲۷/۳. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «وَمَنْ صَافَحَ امْرَأَةً حَرَامًا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَغْلُوبًا، ثُمَّ يُؤْءَمَّرُ بِهِ إِلَى النَّارِ؛ وَ مَنْ فَآكَهَ امْرَأَةً لَا يَمْلِكُهَا (حَبَسَهُ اللَّهُ) بِكُلِّ كَلِمَةٍ كَلَّمَهَا فِي الدُّنْيَا أَلْفَ عَامٍ». (۳)

ص: ۹۴

۱-۱. الفقيه، ج ۴، ص ۳؛ مجموعه ورام، ج ۲، ص ۲۵۶؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۹۷؛ بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۳۲۸.

۲-۲. دعائم الاسلام، ج ۲، ص ۲۱۴؛ مستدرک الوسائل، ج ۱۴، ص ۲۷۲.

۳-۳. ثواب الأعمال، ص ۲۸۲؛ أعلام الدین، ص ۴۱۴؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۹۸؛ بحار الأنوار، ج ۷، ص ۲۱۳؛ و ج ۷۳، ص ۳۶۳.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «هر که با زن نامحرمی دست بدهد در روز قیامت با غل و زنجیر خواهد بود، و سپس بسوی آتش امر شود، و هر که با نامحرمی بدون ضرورت، هم صحبت گردد، در ازاء هر کلمه اش در دنیا هزار سال در آخرت گرفتار خواهد بود».

پرهیز از سلام دادن به نامحرمان

۱۲۸/۴. عن أمير المؤمنين عليه السلام: «لَا تَبْدَءُوا النِّسَاءَ بِالسَّلَامِ وَلَا تَدْعُوهُنَّ إِلَى الطَّعَامِ» (۱).

حضرت علی علیه السلام فرمود: «به زنان نامحرم سلام نکنید، و به آنها غذا تعارف نکنید».

۱۲۹/۵. عن الصادق عليه السلام: «لَا تُسَلِّمُ عَلَى الْمَرْأَةِ» (۲).

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «به زن نامحرم سلام نکن».

۱۳۰/۶. عن الصادق عليه السلام: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يُسَلِّمُ عَلَى النِّسَاءِ وَيَزِدُّنَ عَلَيْهِ، وَكَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُسَلِّمُ عَلَى النِّسَاءِ وَكَانَ يَكْرَهُ أَنْ يُسَلِّمَ عَلَى الشَّابِّهِ مِنْهُنَّ، وَ يَقُولُ: أَتَخَوِّفُ أَنْ يُعْجِبَنِي صَوْتُهَا فَيَدْخُلَ عَلَيَّ أَكْثَرَ مِمَّا طَلَبْتُ مِنَ الْأَجْرِ» (۳).

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «همانا رسول خدا صلی الله علیه و آله به زنان سلام می کرد و آنها هم جواب سلامش را می دادند، امیر المؤمنین علیه السلام

ص: ۹۵

۱-۱. الکافی، ج ۵، ص ۵۳۴؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۲۳۴.

۲-۲. الکافی، ج ۵، ص ۵۳۵؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۲۳۴؛ مشکاه الانوار، ص ۲۰۳.

۳-۳. الکافی، ج ۲، ص ۱۴۸؛ ج ۵، ص ۵۳۵؛ الفقیه، ج ۳، ص ۴۶۹؛ وسائل الشیعه، ج ۱۲، ص ۷۶؛ مستدرک الوسائل، ج ۸، ص ۳۷۳.

هم به آنها سلام می کرد ولی بدش می آمد از اینکه به زنان جوان سلام کند و می فرمود: می ترسم صدای آنان مرا خوش آید و بیش از آنکه ثواب بپریم گناه کرده باشم».

پرهیز از نرمی گفتار با نامحرمان بهنگام ضرورت

۱۳۱/۷. قرآن کریم: «يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتِنَّ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ إِنِ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا» (۱).

خداوند متعال در قرآن کریم می فرماید: «ای زنان پیامبر، همانا شما مثل سایر زنان نیستید اگر تقوا پیشه کنید، پس صدای خود را (بهنگام سخن گفتن با نامحرمان) نرم نکنید تا مبادا آنکه بیماری (شهوة) در دلش هست طمع کند، و همواره سخنان شایسته بر زبان آورید».

پرهیز از شوخی و مزاح با نامحرمان

۱۳۲/۸. عن أبي بصير، قال: كنت أقرئ امرأة كنت أعلمها القرآن فمأزحتها بشيء فقدمت علي أبي جعفر عليه السلام، فقال لي: «أَيُّ شَيْءٍ قُلْتَ لِلْمَرْأَةِ؟ فغَطَّيْتُ وجهي، فقال: «لَا تَعُودَنَّ إِلَيْهَا» (۲).

أبي بصير می گوید: من به یک زنی قرآن می آموختم، روزی با او بر سر چیزی شوخی نمودم، وقتی پیش امام باقر علیه السلام رفتم، امام خطاب

ص: ۹۶

۱- ۱. الأحزاب (۳۳): ۳۲.

۲- ۲. المناقب، ج ۴، ص ۱۸۲؛ دلائل الامامه، ص ۱۰۳؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۹۸؛ بحار الأنوار، ج ۴۶، ص ۲۵۸.

به من فرمود: «چه چیزی به آن زن گفتی؟» صورتم را از خجالت پائین انداختم، آنگاه فرمود: «دیگر تکرار نکن».

پرهیز زن از آوازه خوانی

۱۳۳/۹. عن الصادق عليه السلام: «الْمُعْتَبَةُ مَلْعُونَةٌ مَلْعُونٌ مَنْ أَكَلَ كَسْبَهَا» (۱).

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «زن آوازه‌خوان ملعون است، و هر که هم بوسیله آن کسب روزی نماید ملعون است».

ص: ۹۷

۱- ۱. الکافی، ج ۵، ص ۱۲۰؛ التهذیب، ج ۶، ص ۳۵۷؛ الاستبصار، ج ۳، ص ۶۱؛ وسائل الشیعه، ج ۱۷، ص ۱۲۱.

فصل نهم ۹ عفت زن در آرایش و زینت

جواز آرایش زن برای شوهرش

ص: ۹۸

۱۳۴/۱. عن الباقر عليه السلام: «لَا بَأْسَ عَلَى الْمَرْأَةِ بِمَا تَزَيَّنَتْ بِهِ لِزَوْجِهَا».(۱)

حضرت امام باقر علیه السلام فرمود: «اشکالی ندارد زن هر نوع آرایش و یا زینتی را برای شوهر و محرم خود انجام دهد».

۱۳۵/۲. عن الباقر عليه السلام: «رَخَّصَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لِلْمَرْأَةِ أَنْ تَخْضِبَ رَأْسَهَا بِالسَّوَادِ، - قَالَ: - وَ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ النَّسَاءَ بِالْخِضَابِ ذَاتِ الْبُعْلِ وَ غَيْرِ ذَاتِ الْبُعْلِ؛ أَمَّا ذَاتُ الْبُعْلِ فَتَزِينُ لِرِزْوَجِهَا، وَ أَمَّا غَيْرُ ذَاتِ الْبُعْلِ فَلَا تُشْبِهُ يَدَهَا يَدَ الرَّجَالِ».(۲)

حضرت امام باقر علیه السلام فرمود: «پیامبر صلی الله علیه و آله اجازه فرمود برای زن که موهای سر خود را با رنگ مشکوی رنگ نماید و همانا پیامبر صلی الله علیه و آله به زنان شوهردار و غیر آن فرمان داد که خود را (به وسیله حنا و...) خضاب و آرایش نمایند. امّا زنان شوهردار خود را تنها برای شوهرانشان و زنان غیر شوهردار به جهت اینکه دستشان آنان شبیه مردان نباشد (که البته اینها هم به حکم روایاتی که خواهد آمد، باید در معرض دید مردان نامحرم قرار ندهند)».

ص: ۱۰۰

۱-۱. الکافی، ج ۵، ص ۱۱۹؛ و ص ۵۲۰؛ وسائل الشیعه، ج ۱۷، ص ۱۳۲؛ التهذیب، ج ۶، ص ۳۶۰.

۲-۲. مکارم الأخلاق، ص ۸۲؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۹۷؛ بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۱۰۲.

بهترین خوشبو کننده ها برای زنان و مردان

۱۳۶/۳. عن رسول الله صلى الله عليه و آله : « طِيبُ النِّسَاءِ مِمَّا ظَهَرَ لَوْنُهُ وَ خَفِيَ رِيحُهُ، وَ طِيبُ الرِّجَالِ مِمَّا ظَهَرَ رِيحُهُ وَ خَفِيَ لَوْنُهُ. » (۱)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: « همانا بهترین خوشبو کننده ها برای زنان آن است که رنگش آشکار و بویش مخفی باشد و برای مردان آنکه که بویش آشکار و رنگش مخفی باشد.»

پرهیز از هرگونه آرایش و زینتی در بین نامحرمان

۱۳۷/۴. قرآن کریم: « وَ قُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَ يَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَ لَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ لِيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ وَ لَا- يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَائِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوْ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَ لَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَ تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ. » (۲)

خداوند متعال در قرآن کریم می فرماید: « و به زنان مؤمن بگو چشمهای خود را (از نامحرمان) ببندند و دامنههای خود را از گناه حفظ کنند، و زینتهای خود را آشکار نکنند مگر آن زینتهای که ظاهرند (و اسلام آنها را مجاز دانسته)، و روسریهای خود را بر گردنهای خود بیندازند، و زینتهای خود را بپوشانند مگر از:

ص: ۱۰۱

۱-۱. الکافی، ج ۶، ص ۵۱۲؛ مکارم الأخلاق، ص ۴۴؛ وسائل الشیعه، ج ۲، ص ۱۴۷؛ المستدرک، ج ۱، ص ۴۲۲.
۲-۲. النور (۲۴): ۳۱.

شوهران خودشان.

یا پدران خودشان.

یا پدران شوهرشان.

یا فرزندان خود.

یا فرزندان شوهر خود از زنان دیگر.

یا برادران خود.

یا پسران برادران خود.

یا پسران خواهران خود.

یا زنان مؤمن و مسلمان.

یا کنیزان خود.

یا مردانی که میل جنسی ندارند مثل دیوانگان.

یا بچه های کوچکی که شهوت جنسی آنان بیدار نشده است.

و پاهای خود را بر زمین نکوبند تا زینتهای آنان (مثل خلخال) آشکار نشوند، و همگی بسوی خداوند توبه کنید ای مؤمنان، که شاید رستگار شوید».

۱۳۸/۵. قرآن کریم: «وَقَوْلَ فِي بُيُوتِكُمْ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى...» (۱).

خداوند متعال در قرآن کریم می فرماید: «ای پیامبر، به همسرانت و به زنان امت خود بگو: ملازم خانه هایتان باشید و مانند زنان زمان جاهلیت، تبرّج و آرایش و زینت نکنید و...».

۱۳۹/۶. سئل ابوالحسن علیه السلام عن المرأة يكون عليها الحلّي والخلخال والمسك والقُرطان من الذهب والورق تُحرم فيه وهو عليها وقد كانت تلبسه في بيتها قبل حجها: أتزرعه إذا أحرمت أو تتركه على حاله؟ قال: «تُحرم فيه وَ»

ص: ۱۰۲

تَلْبِسُهُ مِنْ غَيْرِ أَنْ تُظْهِرَهُ لِلرِّجَالِ فِي مَرْكَبِهَا وَ مَسِيرِهَا» (۱).

از امام کاظم علیه السلام سؤال شد از زنی که از زیور آلات و خلخال و دستبند و گوشواره طلا و نقره استفاده می کند، آیا وقتی برای اعمال حج مُحرم شود آنها را از بدن خود خارج نماید و یا این که می تواند با همان حال مُحرم شود؟ امام فرمود: «زن با همراه داشتن زیور آلات می تواند مُحرم شود به شرطی که آنها را در تمام حالات احرام برای مردان آشکار نسازد».

۱۴۰/۷. عن رسول الله صلى الله عليه و آله : « أَمَا إِنَّهُ لَيْسَ مِنْكَنَّ امْرَأَةٌ تُحَلِّي ذَهَبًا تَظْهَرُهُ إِلَّا عُذِّبَتْ بِهِ » (۲).

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «همانا هر زنی که خود را به وسیله طلا آرایش و زینت کند و آنها را برای نامحرمان آشکار سازد به وسیله همان چیز زینت خود عذاب خواهد شد».

۱۴۱/۸. عن الباقر عليه السلام : « نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله أَنْ تَخْرُجَ الْمَرْأَةُ مِنْ بَيْتِهَا بِغَيْرِ إِذْنِ زَوْجِهَا، فَإِنْ خَرَجَتْ لَعْنَهَا كُلُّ مَلَكٍ فِي السَّمَاءِ وَ كُلُّ شَيْءٍ تَمُرُّ عَلَيْهِ مِنَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ حَتَّى تَرْجِعَ إِلَى بَيْتِهَا، وَ نَهَى أَنْ تَتَزَيَّنَ لِغَيْرِ زَوْجِهَا فَإِنْ فَعَلَتْ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُحْرِقَهَا بِالنَّارِ » (۳).

حضرت امام باقر علیه السلام فرمود: «همانا رسول خدا صلی الله علیه و آله نهی کرد زن را از این که بدون اذن شوهرش از خانه خارج شود و اگر بدون اذن شوهر از منزل خارج شد از کنار هر موجودی از انس و جن که عبور می کند

ص: ۱۰۳

-
- ۱-۱. الكافي، ج ۴، ص ۳۴۵؛ التهذيب، ج ۵، ص ۷۵؛ الاستبصار، ج ۲، ص ۳۱۰؛ وسائل الشيعه، ج ۱۲، ص ۴۹۶.
- ۲-۲. كنز العمال، ج ۱۶، ص ۳۸۸؛ سنن أبي داود، ج ۲، ص ۲۹۸؛ سنن النسائي، ج ۸، ص ۱۵۷؛ السنن الكبرى، ج ۴، ص ۱۴۱؛ المعجم الكبير، ج ۲۴، ص ۲۴۲.
- ۳-۳. وسائل الشيعه، ج ۲۰، ص ۲۱۱ و ۲۱۰؛ بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۲۴۳.

تمام فرشتگان آسمانی او را لعن و نفرین می کنند تا این که آن زن به منزل خویش بر گردد.

و همچنین نهی فرمود از اینکه زن خود را برای غیر شوهرش آرایش نماید که اگر اینکار را کرد سزاوار است که خداوند او را در آتش جهنم بسوزاند.

۱۴۲/۹. عن ابن عباس: إن رسول الله صلى الله عليه و آله لعن المخنثين من الرجال والمتبرجات من النساء، وقال: «أخرجوهم من بيوتكم...» (۱).

ابن عباس (یکی از یاران رسول خدا صلی الله علیه و آله) می گوید: همانا رسول خدا صلی الله علیه و آله لعنت نمود مردانی را که آلوده به لواط باشند و زنانی را که (خود را برای مردان نامحرم) آرایش می نمایند، و فرمود: «این دو گروه از مردان و زنان را از خانه های خود بیرون نمایید...».

۱۴۳/۱۰. قال رسول الله صلى الله عليه و آله لحولاء: «...يا حولاء، و الذي بعثني بالحق نبياً و رسولاً، لقد بعثني ربي المقام المحمود! فعرضني على جنته و ناره، فرأيت أكثر أهل النار النساء... و لا تطيبى و زوجك غائب».

يَا حَوْلَاءُ، مَنْ كَانَتْ مِنْكَ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ لَمَا تَجْعَلُ زِينَتَهَا لِغَيْرِ زَوْجِهَا، وَ لَا تُبَدِي خِمَارَهَا وَ مَعْصِيَتَهَا، وَ أَيُّمَا امْرَأَةٍ جَعَلَتْ شَيْئاً مِنْ ذَلِكَ لِغَيْرِ زَوْجِهَا فَقَدْ أَفْسَدَتْ دِينَهَا وَ أَسْخَطَتْ رَبَّهَا عَلَيْهَا...» (۲).

رسول خدا صلی الله علیه و آله (خطاب به زنی به نام حولاء) فرمود: «ای حولاء! سوگند به آن خدایی که مرا به پیامبری و رسالت خویش مبعوث نمود، که همانا پروردگار عالم مرا مقام محمود عطا نمود و بهشت و جهنم خود را به من نشان داد و من دیدم که اکثر اهل جهنم از زنان

ص: ۱۰۴

۱-۱. وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۳۴۲؛ المستدرک، ج ۱۴، ص ۳۴۸.

۲-۲. مستدرک الوسائل، ج ۱۴، ص ۲۴۳.

هستند... (سپس به او مطالبی را فرمود، از جمله اینکه) در حالی که شوهرت غایب است (و به خانه ات نخواهد آمد) خودت را خوشبو نساز.

ای حواء! هر زنی که ایمان به خدا و قیامت داشته باشد نباید زینت و آرایش خویش را برای غیر شوهرش قرار دهد و نباید در برابر نامحرمان مقنعه و یا روسری خود را از سرش بر دارد... و هر زنی که خود را برای غیر شوهرش آرایش نماید و مواضع زینت خود را نزد نامحرمان آشکار نماید همانا دینش را فاسد نموده و خشم و غضب الهی را برای خود خریده است...».

۱۴۴/۱۱. عن الباقر علیه السلام : « فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَ مَا كَانَ خِمَارُهَا إِلَّا هَكَذَا_ و أوماً بیده إلى وسط عضده - وَ مَا اسْتَنْتَنِي أَحَدًا». (۱)

حضرت امام باقر علیه السلام فرمود: « همانا حضرت فاطمه علیها السلام ، سرور همه زنان اهل بهشت، مقنعه اش تا وسط بازوهای دستش می افتاد و کسی از این قاعده مستثنی نیست (یعنی همه زنان مسلمان باید از آن حضرت تبعیت نمایند)».

زنی که خود را برای نامحرمان زینت کند نمازش قبول نیست

۱۴۵/۱۲. عن الصادق علیه السلام : « أَيُّمَا امْرَأَةٍ بَاتَتْ وَ زَوْجُهَا عَلَيْهَا سَاخِطٌ فِي حَقِّ لَمْ تُقْبَلْ مِنْهَا صَلَاةٌ حَتَّى يَرْضَى عَنْهَا، وَ أَيُّمَا امْرَأَةٍ تَطَيَّبَتْ لِغَيْرِ زَوْجِهَا لَمْ تُقْبَلْ مِنْهَا صَلَاةٌ حَتَّى تَغْتَسِلَ مِنْ طَيِّبِهَا كَغُسْلِهَا مِنْ جَنَابَتِهَا». (۲)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: « هر زنی که شب را به صبح برساند

ص: ۱۰۵

۱-۱ . مکارم الأخلاق، ص ۹۳.

۲-۲ . الکافی، ج ۵، ص ۵۰۷؛ وسائل الشیعه، ج ۳، ص ۳۳۹.

در حالی که شوهرش از او خشمناک است نمازی از او قبول نخواهد بود تا وقتی که شوهرش از او راضی شود، و هر زنی که خود را برای غیر شوهرش خوشبو نماید هیچ نمازی از او قبول نیست تا وقتی که غسل توبه نماید مانند وقتی که برای جنابت خود غسل می کرد».

منظور از زینتهای ظاهره و مجاز در قرآن

۱۴۶/۱۳. سئل الباقر علیه السلام عما تظهر المرأة من زينتها؟ قال: «الوجه والكفين» (۱).

از امام باقر علیه السلام سؤال شد از زینتهایی که زن می تواند در بین نامحرمان آنها را نپوشاند، فرمود: «تنها (قرص) صورت و دستها (از مچ به پایین)».

مشخص بودن حالت و حجم موها از زیر مقنعه و یا چادر جایز نیست

۱۴۷/۱۴. سئل الباقر علیه السلام عن القرامل التي تضعها النساء في رؤوسهن يصلنه بشعورهن؟ فقال: «لا بأس على المرأة بما تزينت به لزوجها» (۲).

از امام باقر علیه السلام سؤال شد از اینکه آیا زن می تواند مو بند خود را در بین نامحرمان نپوشاند، فرمود: «زن از هر گونه آرایش و زینتی برای شوهرش استفاده کند اشکال ندارد، (ولی نامحرم نباید ببیند)». ۱۴۸/۱۵. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «إِذَا رَأَيْتُمُ اللَّاتِي أَلْقَيْنَ عَلَيَّ رُؤُوسَهُنَّ مِثْلَ أَسْنِمَةِ الْبَقْرِ فَأَعْلِمُوهُنَّ أَنَّهُ لَا تُقْبَلُ لَهُنَّ الصَّلَاةُ» (۳).

ص: ۱۰۶

۱-۱. قرب الاسناد، ص ۴۰؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۲۰۲؛ بحار الأنوار، ج ۱۰۱، ص ۳۳.

۲-۲. التهذيب، ج ۶، ص ۳۶۰؛ وسائل الشیعه، ج ۱۷، ص ۱۳۲.

۳-۳. كنز العمال، ج ۱۶، ص ۳۹۲؛ الجامع الصغير، ج ۱، ص ۹۹؛ مجمع الزوائد، ج ۵، ص ۱۳۷؛ السنن الكبرى، ج ۲، ص ۲۳۴؛ المعجم الكبير، ج ۲۲، ص ۳۷۰.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «زمانی که مشاهده کردید زنان موهای سرشان را مانند کوهان گاو دسته کرده اند به آنان بگویید که نمازشان قبول نیست».

شنیده شدن صدای زیورآلات هم جایز نیست

۱۴۹/۱۶. قرآن کریم: «وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مَن زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعاً أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ». (۱)

خداوند متعال در قرآن کریم می فرماید: «و پاهای خود را بر زمین نکوبند تا زینتهای آنان (مثل خلخال) آشکار نشوند، و همگی بسوی خداوند توبه کنید ای مؤمنان، که شاید رستگار شوید».

۱۵۰/۱۷. سئل الرضا عليه السلام عن الخلاخل: هل يصلح للنساء والصبيان لبسها؟ فقال: «لا يصلح». (۲)

از امام رضا علیه السلام سوال شد: آیا برای زنان و دختران جایز است که خلخال بپوشند؟ فرمود: «جایز نیست».

۱۵۱/۱۸. عن الصادق عليه السلام: «نهى رسول الله المرأه أن تضرب برجليها الأرض لئلا يسمع صوت خلخالها و يعلم ما يخفى من زينتها». (۳)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «همانا رسول خدا صلی الله علیه و آله نهی مینمود از این که زن پاهایش را بر زمین بکوبد تا صدای خلخال و زیورآلات او شنیده شود».

ص: ۱۰۷

۱- ۱. النور (۲۴): ۳۱.

۲- ۲. الكافي، ج ۳، ص ۴۰۴؛ الفقيه، ج ۱، ص ۲۵۴؛ وسائل الشيعه، ج ۴، ص ۴۳۶؛ بحار الأنوار، ج ۸۰، ص ۲۴۹.

۳- ۳. دعائم الاسلام، ج ۲، ص ۱۶۳.

خالکوبی برای زن جزء زینتهای ممنوعه است

۱۵۲/۱۹. عن الصادق علیه السلام: «إِنَّ السَّوَادَ مِنَ الزَّيْنَةِ». (۱)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «همانا خالکوبی کردن برای زن از زینت های (حرام) محسوب می شود».

پرهیز از استعمال عطر و خوشبوکننده ها در میان نامحرمان

۱۵۳/۲۰. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «أَيُّ امْرَأَةٍ تَطَيَّبَتْ (لِغَيْرِ زَوْجِهَا) وَ خَرَجَتْ مِنْ بَيْتِهَا فَهِيَ تُلَعَنُ حَتَّى تَرْجَعَ إِلَى بَيْتِهَا مَتَى مَا رَجَعَتْ». (۲)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «هر زنی که خود را برای غیر شوهرش خوشبو نماید و از منزلش خارج شود مورد لعن و نفرین است تا وقتی که به منزل بر گردد».

۱۵۴/۲۱. عن الصادق علیه السلام: «مَنْ تَطَيَّبَتْ (تَطِيب) مِنَ النِّسَاءِ فَلَا تَخْرُجُ وَ لَا تَشْهَدُ الصَّلَاةَ فِي الْمَسْجِدِ». (۳)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «اگر زنی خود را خوشبو نمود حق ندارد از منزل خارج شود و حق ندارد برای اقامه نماز در مسجد حاضر شود».

۱۵۵/۲۲. عن الصادق علیه السلام: «أَيُّ امْرَأَةٍ اسْتَعْطَرَتْ وَ خَرَجَتْ لِيُوجَدَ رِيْحُهَا فَهِيَ زَانِيَةٌ، وَ كُلُّ عَيْنٍ زَانِيَةٌ». (۴)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «زنی که خود را خوشبو نماید و از منزل خارج شود تا وقتی که نامحرمان از بوی خوش او بهره ببرند آن

ص: ۱۰۸

۱- ۱. علل الشرایع، ج ۲، ص ۴۵۶؛ وسائل الشیعه، ج ۱۲، ص ۴۶۹؛ بحار الأنوار، ج ۹۶، ص ۱۶۸.

۲- ۲. الکافی، ج ۵، ص ۵۱۸؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۶۱.

۳- ۳. دعائم الاسلام، ج ۲، ص ۱۶۶.

۴- ۴. مجموعه ورام، ج ۱، ص ۲۸.

زن زناکار محسوب می شود، و همانا هر چشمی (که به نامحرم نگاه کند) زناکرده است».

هرگونه پوشش بزاق و جذاب برای زن در پیش نامحرمان ممنوع است

۱۵۶/۲۳. عن الصادق عليه السلام: «لَا يَتَّبِعِي لِلْمَرْأَةِ أَنْ تُجَمَّرَ نَوْبَهَا إِذَا خَرَجَتْ مِنْ بَيْتِهَا».(۱)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «جایز نیست زن هنگامی که از منزل خارج می شود لباس هایش بزاق و جذاب باشند».

نازک پوشی برای زن در پیش نامحرمان حرام است

۱۵۷/۲۴. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «هَلَاكُ نِسَاءِ أُمَّتِي فِي الْأَعْمَرَيْنِ: الذَّهَبِ وَالثِّيَابِ الرَّقَاقِ، وَهَلَاكُ رِجَالِ أُمَّتِي فَيَتْرِكُ الْعِلْمَ وَجَمْعَ الْمَالِ».(۲)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «هلاکت و نابودی زنان امت من در دو چیز است: (یکی) طلا و (دوم) لباس های نازک».

و هلاکت و نابودی مردان امت من در دو چیز می باشد: (یکی) در ترک علم و دانش، و (دوم) در جمع مال و ثروت است».

۱۵۸/۲۵. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «إِنَّ الرَّجُلَ لَتَدْخِلَهُ امْرَأَتُهُ النَّارَ». فقيل: و كيف تدخله امرأته النار؟ قال: «تَطْلُبُ أَنْ تَذْهَبَ إِلَى الْحَمَامَاتِ وَالْعُرْسَاتِ وَالتَّائِحَاتِ وَالثِّيَابِ الرَّقَاقِ فَيَجِيئُهَا».(۳)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «همانا برخی مردان، زنان خود را داخل در

ص: ۱۰۹

۱-۱. الكافي، ج ۵، ص ۵۱۹؛ الفقيه، ج ۳، ص ۴۴۰؛ وسائل الشيعه، ج ۲۰، ص ۱۶۱.

۲-۲. ارشاد القلوب، ج ۱، ص ۱۸۳؛ مجموعه وزام، ج ۱، ص ۳.

۳-۳. أعلام الدين، ص ۴۰۲.

آتش جهنم می کنند!» عرض شد: چگونه آنها را داخل در آتش جهنم می کنند (یا رسول الله)؟ فرمود: «اینکه زنش از او بخواهد تا به حمامها (ی عمومی و مختلط) و عروسیها و جشنها و مجالس آوازه خوانی برود و یا لباس نازک بپوشد (و او هم اجازه بدهد)».

* * *

ص: ۱۱۰

فصل دهم ۱۰ عفت زن در حضور اجتماعی و اختلاط با نامحرمان

پرهیز از اختلاط و خارج نشدن زن از منزل بدون ضرورت

ص: ۱۱۲

پرهیز از اختلاط و خارج نشدن زن از منزل بدون ضرورت

قرآن کریم: «وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى...» (۱).

خداوند متعال در قرآن کریم می فرماید: «ای پیامبر، به همسرانت و به زنان امت خود بگو: ملازم خانه هایتان باشید و مانند زنان زمان جاهلیت تبرج و آرایش و زینت نکنید و...».

۱۶۰/۲. عن امير المؤمنين عليه السلام: «كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، فَقَالَ: أَخْبِرُونِي: أَيُّ شَيْءٍ خَيْرٌ لِلنِّسَاءِ؟ فَعَيَّنَا بِعَدْلِكَ كُلَّنَا حَتَّى تَفَرَّقْنَا، فَرَجَعْتُ إِلَى فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ ، فَأَخْبَرْتُهَا الَّذِي قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، وَ لَيْسَ أَحَدٌ مِنَّا عَلِمَهُ وَ لَا عَرَفَهُ؛ فَقَالَتْ: وَ لَكِنِّي أَعْرِفُهُ خَيْرٌ لِلنِّسَاءِ: أَنْ لَا يَرَيْنَ الرَّجَالَ وَ لَا يَرَاهُنَّ الرَّجَالَ. فَرَجَعْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، سَأَلْتَنِي: أَيُّ شَيْءٍ خَيْرٌ لِلنِّسَاءِ، وَ خَيْرٌ لَهُنَّ أَنْ لَا يَرَيْنَ الرَّجَالَ وَ لَا يَرَاهُنَّ الرَّجَالَ. قَالَ: مَنْ أَخْبَرَكَ، فَلَمْ تَعْلَمَهُ وَ أَنْتَ عِنْدِي فَاطِمَةُ؟! فَأَعْجَبَ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ قَالَ: إِنَّ فَاطِمَةَ بَضَعَهُ مِنِّي» (۲).

حضرت علی علیه السلام فرمود: «همانا ما نزد پیامبر صلی الله علیه و آله نشسته بودیم، او خطاب به ما فرمود:

ص: ۱۱۴

۱-۱. الأحزاب (۳۳): ۳۳.

۲-۲. وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۶۷؛ بحار الأنوار، ج ۴۳، ص ۵۴؛ کشف الغمّه، ج ۱، ص ۴۶۶.

به من خبر دهید که بهترین کارها برای زن چیست؟

ما (هر چه فکر کردیم نتوانستیم جواب مناسب بدهیم) همه عاجز شدیم از جواب دادن و سپس متفرق شدیم.

من نزد فاطمه علیها السلام برگشتم و سؤال پیامبر صلی الله علیه و آله را برای او بازگو نمودم و به او گفتم: تمام کسانی که نزد پیامبر صلی الله علیه و آله بودند نتوانستند جواب سؤال او را بیان کنند!

حضرت زهرا علیها السلام فرمود: من جواب این سؤال را می دانم و آن این است: همانا بهترین کارها برای زن این است که (تا می تواند کاری کند که) نه او مرد نامحرمی را بیند و نه مرد نامحرمی او را.

حضرت علی علیه السلام می گوید: «من نزد پیامبر برگشتم و جواب او را بازگو نمودم. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: چه کسی این جواب را به تو گفت؟ شما که قبلاً نزد من بودی این جواب را ذکر نکردی (آیا این جواب را فاطمه علیها السلام گفت؟! جواب دادم: آری) پیامبر صلی الله علیه و آله از این جواب دخترش فاطمه علیها السلام تعجب نمود و فرمود: همانا دخترم فاطمه پاره تن من می باشد».

۱۶۱/۳. عن الباقر عليه السلام: «تَقَاضَى عَلِيٌّ وَ فَاطِمَةُ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله فِي الْخِدْمَةِ، فَقَضَى عَلِيٌّ فَاطِمَةَ بِخِدْمَتِهِ مَا دُونَ الْبَابِ، وَ قَضَى عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِمَا خَلْفَهُ _ قَالَ - فَقَالَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ: فَلَا يَعْلَمُ مَا دَاخَلَنِي مِنَ الشُّرُورِ إِلَّا اللَّهُ يَا كَفَائِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله تَحْمَلُ رِقَابَ الرِّجَالِ». (۱)

حضرت امام باقر علیه السلام فرمود: «روزی حضرت علی و حضرت فاطمه علیهما السلام از پیامبر صلی الله علیه و آله درخواست نمودند که وظیفه هر دو را در

ص: ۱۱۵

زندگی بیان کند.

پیامبر صلی الله علیه و آله کارهای داخل خانه رابه فاطمه و کارهای بیرون از منزل را به علی واگذار نمودند.

در آن هنگام حضرت زهرا علیها السلام فرمود: سروری که رسول خدا صلی الله علیه و آله با این کار بر قلب من وارد کردند و مرا از رویارویی با نامحرمان راحت کردند جز خداوند کسی نمی داند.

۱۶۲/۴. عن الصادق علیه السلام: « قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا أَهْلَ الْعِرَاقِ بُبْتُ أَنْ نِسَاءَكُمْ يُدَافِعَنَّ الرَّجَالَ فِي الطَّرِيقِ؛ أَمَا تَسْتَحْيُونَ.»

و فی حدیث آخر: « أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: أَمَا تَسْتَحْيُونَ وَ لَمَا تَعَارُونَ نِسَاءَكُمْ يَخْرُجْنَ إِلَى الْأَسْوَاقِ وَ يُزَاحِمْنَ الْعُلُوجَ.» (۱)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: « روزی حضرت علی علیه السلام به مردم عراق چنین فرمود:

ای اهل عراق! با خبر شدم که زنانان هنگام حرکت در خیابانها و کوچه ها با نامحرمان برخورد می کنند، آیا شما حیا نمی کنید و غیرت نشان نمی دهید؟»

و در روایت دیگر هست که چنین فرمود: « آیا حیا نمی کنید و آیا شما غیرت ندارید، و زنانتان به بازارها در می آیند و با مردان اختلاط دارند؟!»

۱۶۳/۵. عن أمير المؤمنين عليه السلام: « لَا تَبْدَءُوا النِّسَاءَ بِالسَّلَامِ، وَ لَا تَدْعُوهُنَّ إِلَى الطَّعَامِ.» (۲)

ص: ۱۱۶

۱-۱. الكافي، ج ۵، ص ۵۳۶؛ المحاسن، ج ۱، ص ۱۱۵؛ وسائل الشيعه، ج ۲۰، ص ۲۳۵؛ بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۱۱۵.

۲-۲. الكافي، ج ۵، ص ۵۳۴؛ وسائل الشيعه، ج ۲۰، ص ۲۳۴.

حضرت علی علیه السلام فرمود: «به زنان نامحرم سلام نکنید، و به آنها غذا تعارف نکنید».

۱۶۴/۶. عن الصادق علیه السلام: «لَا تُتْرَلُوا النِّسَاءَ العُرْفَ... وَلَا تُعَلِّمُوهُنَّ سُورَةَ يُوسُفَ، وَ عَلِّمُوهُنَّ المِغْزَلَ وَ سُورَةَ التُّورِ». (۱)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «زنان خود را به مجالس و جشنهای (اختلاطی) راه ندهید... و سوره یوسف را به آنان نیاموزید (و بلکه) نخ ریسی و سوره نور را به آنان آموزش دهید».

۱۶۵/۷. عن فاطمه الزهراء علیها السلام: «إِنَّ أَدْنَى مَا تَكُونُ مِنْ رَبِّهَا أَنْ تَلْزَمَ قَعْرَ بَيْتِهَا». (۲)

حضرت فاطمه زهراء علیه السلام فرمود: «نزدیکترین حالات زن نسبت به خداوند آن وقتی است که زن ملازم منزل خویش باشد (و در معرض دید نامحرمان نباشد)».

۱۶۶/۸. عن أمير المؤمنين عليه السلام: «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله خَرَجَ فَرَأَى نِسْوَةً قُعُودًا، فَقَالَ: مَا أَقْعَدَكُنَّ هَاهُنَا؟ قُلْنَ: لِحِنَايَاهُ، قَالَ: أَفَتَحْمِلْنَ فِيْمَنْ يَحْمِلُ؟ قُلْنَ: لَمْ، قَالَ: أَفَتُغَسِّلْنَ فِيْمَنْ يُغَسِّلُ؟ قُلْنَ: لَمْ، قَالَ: أَفَتُدْلِينَ فِيْمَنْ يُدْلِي؟ قُلْنَ: لَمْ، قَالَ: فَارْجِعْنَ مَأْزُورَاتٍ غَيْرَ مَأْجُورَاتٍ». (۳)

حضرت علی علیه السلام فرمود: «روزی پیامبر صلی الله علیه و آله (از منزل) خارج شدند و گروهی از زنان را دیدند که در جایی نشسته اند، پیامبر صلی الله علیه و آله از آن زنان سؤال نمود که علت نشستن شما در این مکان چیست؟

جواب دادند: منتظر تشییع جنازه ای هستیم.

ص: ۱۱۷

۱-۱. الفقیه، ج ۱، ص ۳۷۴؛ و ج ۳، ص ۴۴۲؛ وسائل الشیعه، ج ۶، ص ۱۸۵.

۲-۲. النوادر، ص ۱۴؛ المستدرک، ج ۱۴، ص ۱۸۲؛ بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۲۵۰.

۳-۳. أمالی طوسی، ص ۶۷۴؛ وسائل الشیعه، ج ۳، ص ۲۴۰؛ بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۲۶۴.

رسول خدا صلی الله علیه و آله پرسید: آیا شما می خواهید در حمل جنازه کمک نمایید؟ آنان گفتند: نه. پرسید: آیا آن جنازه را شما غسل می نمایید؟ گفتند: نه. پرسید: آیا در آب آوردن برای غسل کمک خواهید کرد؟ جواب دادند: خیر. فرمود: (پس به خانه های خود) برگردید، و بدانید که اجر و پاداش شما در این صورت بیشتر خواهد بود).

۱۶۷/۹. عن رسول الله صلى الله عليه و آله : « مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يَبِيتُ فِي مَوْضِعٍ تَسْمَعُ نَفْسَهُ امْرَأَةً لَيْسَتْ لَهُ بِمَحْرَمٍ ». (۱)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: « هر که ایمان به خدا و روز قیامت داشته باشد نباید شب را در جایی بخوابد که صدای نفسهای او را زن نامحرمی میشنود ».

۱۶۸/۱۰. عن رسول الله صلى الله عليه و آله : « خَيْرُ صُفُوفِ الرِّجَالِ أَوْلَاهَا وَ خَيْرُ صُفُوفِ النِّسَاءِ آخِرُهَا ». (۲)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: « بهترین صفوف مردان در نماز جماعت صف اول و برای زنان صفوف آخر می باشد ».

لزوم پرده و حائل میان زن و مرد در مجالس و محافل

۱۶۹/۱۱. قرآن کریم: «... وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَسَأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ...». (۳)

خداوند متعال در قرآن کریم می فرماید: «... و هر گاه که از زنان پیغمبر (و در کل: زنان نامحرم) چیزی را می خواهید از پشت پرده

ص: ۱۱۸

۱-۱. بحار الأنوار، ج ۱۰۱، ص ۵۰؛ أمالی طوسی، ص ۶۸۸.

۲-۲. دعائم الاسلام، ج ۱، ص ۱۴؛ المستدرک، ج ۶، ص ۴۶۰؛ بحار الأنوار، ج ۸۵، ص ۱۸.

۳-۳. الأحزاب (۳۳): ۵۳.

بخواهید، این کار موجب پاکی قلوب شما و آن زنان (از شهوات و هوسها) است».

۱۷۰/۱۲. روی عن الصادق علیه السلام: «أَنَّهُ كَرِهَ أَنْ يَبِيَّتَ الرَّجُلُ عَلَى سَيْطِحٍ لَيْسَتْ عَلَيْهِ حُجْرَةٌ، وَ الرَّجُلُ وَ الْمَرْأَةُ فِي ذَلِكَ سَوَاءٌ» (۱).

از امام صادق علیه السلام روایت شده که همانا آن حضرت دوست نداشت مرد در جایی بخوابد که اتاقهای متعدّد نداشته باشد و مرد و زن به طور مساوی در یک مکان بخوابند».

پرهیز از اختلاط، حتی با نابینایان

۱۷۱/۱۳. عن الصادق علیه السلام: «اسْتَأْذَنَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ عِنْدَهُ عَائِشَةُ وَ حَفْصَةُ، فَقَالَ لَهُمَا: قُومَا فَادْخُلَا الْبَيْتَ، فَقَالَتَا: إِنَّهُ أَعْمَى! فَقَالَ: إِنْ لَمْ يَرْكُمَا فَإِنَّكُمَا تَرِيَانِهِ» (۲).

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «روزی پسر امّ مکتوم که نابینا بود اجازه ورود به خانه پیامبر صلی الله علیه و آله خواست، و عایشه و حفصه همسران پیامبر صلی الله علیه و آله هم نزد آن حضرت بودند. رسول خدا به همسران خود فرمود: برخیزید و وارد اتاق شوید.

آنان گفتند: پسر امّ مکتوم که نابینا است (و ما را نمی بیند)؟!!

آنگاه پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: اگر پسر امّ مکتوم نابینا است و شما را نمی بیند شما که او را می بینید».

ص: ۱۱۹

۱-۱. الکافی، ج ۶، ص ۵۳۰؛ المحاسن، ج ۲، ص ۶۲۲؛ وسائل الشیعه، ج ۵، ص ۳۱۴؛ بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۱۸۸.

۲-۲. الکافی، ج ۵، ص ۵۳۴؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۲۳۲؛ بحار الأنوار، ج ۲۲، ص ۲۴۴.

برای زنان، مخصوصاً بانوان جوان، ترک جماعات مذهبی بهتر است

۱۷۲/۱۴. عن الصادق عليه السلام: «أَنَّ خَيْرَ مَسَاجِدِ النِّسَاءِ البَيْتُ، وَ صَلَاةَ الْمَرْأَةِ فِي بَيْتِهَا أَفْضَلُ مِنْ صَلَاتِهَا فِي صُفَّتِهَا، وَ صَلَاتِهَا فِي صُفَّتِهَا أَفْضَلُ مِنْ صَلَاتِهَا فِي صَحْنِ دَارِهَا، وَ صَلَاتِهَا فِي صَحْنِ دَارِهَا أَفْضَلُ مِنْ صَلَاتِهَا فِي سَطْحِ بَيْتِهَا، وَ تُكْرَهُ لِلْمَرْأَةِ الصَّلَاةُ فِي سَطْحِ غَيْرِ مُحَجَّرٍ». (۱)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «همانا بهترین مسجدها برای زنان خانه های آنها هستند و نماز زن در خانه اش با فضیلت تر از نماز زن در ایوان خانه می باشد، و نماز او در ایوان منزلش با فضیلت تر از حیاط منزلش می باشد و در حیات منزلش با فضیلت تر از پشت بام منزلش می باشد، و کراهت دارد برای زن که نمازش را در جایی که دیوار ندارد اقامه نماید».

۱۷۳/۱۵. عن الصادق عليه السلام: «صَلَاةُ الْمَرْأَةِ فِي مَخْدَعِهَا أَفْضَلُ مِنْ صَلَاتِهَا فِي بَيْتِهَا وَ صَلَاتِهَا فِي بَيْتِهَا أَفْضَلُ مِنْ صَلَاتِهَا فِي الدَّارِ». (۲)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «همانا نماز زن در پستوی خانه اش با فضیلت تر از نماز او در خانه اش می باشد، و در داخل خانه اش با فضیلت تر از حیاط آن می باشد».

۱۷۴/۱۶. عن رسول الله صلى الله عليه و آله: «صَلَاةُ الْمَرْأَةِ وَحْدَهَا فِي بَيْتِهَا كَفَضْلِ صَلَاتِهَا فِي الْجَمْعِ خَمْسًا وَ عَشْرِينَ دَرَجَةً». (۳)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «نماز زن به تنهایی در خانه اش، مانند نماز

ص: ۱۲۰

۱-۱. الفقیه، ج ۱، ص ۳۷۴.

۲-۲. الفقیه، ج ۱، ص ۳۷۹؛ وسائل الشیعه، ج ۵، ص ۲۳۶.

۳-۳. مکارم الأخلاق، ص ۲۳۳؛ وسائل الشیعه، ج ۵، ص ۲۳۷؛ بحار الأنوار، ج ۸۰، ص ۳۷۱؛ وج ۱۰۰، ص ۲۶۱.

جماعتی است که بیست و پنج فضیلت و درجه داشته باشد».

۱۷۵/۱۷. عن الصادق عليه السلام: «خَيْرُ مَسَاجِدِ نِسَائِكُمُ الْبَيْتُ» (۱).

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «بهترین مساجد برای زنان شما خانه های خودشان می باشند».

۱۷۶/۱۸. سئل الصادق عليه السلام عن خروج النساء في العيدين، فقال: «لَا إِلَّا عَجُوزٌ عَلَيْهَا مَقْلَاهَا، يَعْنِي الْخَفِينِ» (۲).

از امام صادق علیه السلام درباره خارج شدن زنان برای نماز عید فطر و قربان سؤال شد، امام در جواب فرمود: «زنان جوان خارج نشوند، اما زنان پیر و مسن اشکالی ندارد».

۱۷۷/۱۹. سئل الصادق عليه السلام عن خروج النساء في العيدين و الجمعة، فقال: «لَا إِلَّا امْرَأَةٌ مُسِنَّةً» (۳).

از امام صادق علیه السلام درباره خارج شدن زنان برای نماز عید فطر و قربان و نماز جمعه سؤال شد، امام در جواب فرمود: «برای زنان پیر و مسن اشکالی ندارد».

۱۷۸/۲۰. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «يَا عَلِيُّ، لَيْسَ عَلَى النِّسَاءِ جُمُعَةٌ، وَلَا جَمَاعَةٌ، وَلَا أَذَانٌ وَإِقَامَةٌ، وَلَا عِيَادَةٌ مَرِيضٍ، وَلَا مَا اتَّبَعَ جَنَازِهِ، وَلَا هَزْوَلَةٌ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ، وَلَا اسْتِتْلَامُ الْحَجَرِ، وَلَا حَلْقٌ، وَلَا تَوَلَّى الْقَضَاءِ، وَلَا تَسْتِيشَارٌ، وَلَا تَدْيِخٌ إِلَّا عِنْدَ الضَّرُورَةِ، وَلَا تَجْهَرُ بِالتَّلْبِيَةِ، وَلَا تُقِيمُ عِنْدَ قَبْرِ، وَلَا تَسْمَعُ

ص: ۱۲۱

۱- ۱. الكافي، ج ۵، ص ۵۳۸؛ معاني الأخبار، ص ۱۵۵؛ وسائل الشيعة، ج ۷، ص ۴۷۲؛ ج ۲۰، ص ۲۳۸؛ بحار الأنوار، ج ۸۷، ص ۳۵۹.

۲- ۲. الكافي، ج ۵، ص ۵۳۸؛ التهذيب، ج ۷، ص ۴۸۵؛ وسائل الشيعة، ج ۲۰، ص ۲۳۸.

۳- ۳. بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۲۵۷؛ الخصال ج ۲، ص ۵۱۱؛ مكارم الأخلاق، ص ۴۳۸؛ وسائل الشيعة، ج ۲۰، ص ۲۱۲.

الْخُطْبَةَ، وَ لَمَّا تَتَوَلَّى التَّرْوِيجَ بِنَفْسِهَا، وَ لَمَّا تَخْرُجُ مِنْ بَيْتِ زَوْجِهَا إِلَّا بِإِذْنِهِ؛ فَإِنْ خَرَجَتْ بِغَيْرِ إِذْنِهِ لَعَنَهَا اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ جِبْرَائِيلُ وَ
مِيكَائِيلُ، وَ لَا تُعْطَى مِنْ بَيْتِ زَوْجِهَا شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِهِ، وَ لَا تَبِيْتُ وَ زَوْجُهَا عَلَيْهَا سَاحِطٌ وَ إِنْ كَانَ ظَالِمًا لَهَا» (۱).

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «ای علی! در اسلام برای زن مسلمان تکلیف نیست: شرکت در نماز جمعه، و نماز جماعت، گفتن اذان و اقامه در نماز، و عیادت مریض، و حضور در تشییع جنازه، و هروله بین صفا و مروه، و استلام حجرالأسود (یعنی: دست کشیدن و یا بوسیدن آن)، و حلق نمودن (در حج تمتع)، و قضاوت، و مشورت، و ذبح حیوان - مگر در وقت ضرورت - و بلند گفتن تلبیه (یعنی: لبیک در حال إحرام) و سر قبر رفتن، و شاهد خطبه عقد بودن، و شوهر دادن خود بدون متولی شدن کسی، و خارج شدن از منزل بدون اذن شوهرش، که اگر بدون اذن شوهر خارج شد خداوند و جبرئیل و میکائیل او را مورد لعنت خویش قرار می دهند، و همچنین بدون اذن شوهر نباید مالی را به کسی عطا نماید، و نباید شب را بخوابد در حالی که شوهرش بر او غضبناک است، اگر چه شوهرش در حق او ظلم نموده است».

۱۷۹/۲۱. عن الصادق علیه السلام: «لَيْسَ يَنْبَغِي لِلْمَرْأَةِ الشَّابَّةِ أَنْ تَخْرُجَ إِلَى الْجَنَازَةِ تُصَلِّيَ عَلَيْهَا إِلَّا أَنْ تَكُونَ امْرَأَةً قَدْ دَخَلَتْ فِي السَّنِّ» (۲).

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «سزاوار نیست برای زن جوان که

ص: ۱۲۲

۱- ۱. التهذيب، ج ۳، ص ۳۳۳؛ الاستبصار، ج ۱، ص ۴۸۶؛ وسائل الشیعه، ج ۳، ص ۱۳۹.

۲- ۲. الکافی، ج ۵، ص ۵۳۸؛ التهذيب، ج ۷، ص ۴۸۵؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۲۳۸.

از منزل خود خارج شود برای شرکت در تشییع جنازه و اقامه نماز میت، مگر زنی که سنی از او گذشته است».

لزوم پرده و حائل میان زن و مرد در مسجد و نماز جماعت

۱۸۰/۲۲. قال الباقر عليه السلام في المرأة تصلي عند الرجل: « إِذَا كَانَ بَيْنَهُمَا حَاجِزٌ فَلَا بَأْسَ ». (۱)

حضرت امام باقر علیه السلام در مورد اینکه آیا زن می تواند در نزد مرد نامحرمی نماز بخواند فرمود: « اگر بین زن و مرد پرده ای باشد اشکال ندارد ».

۱۸۱/۲۳. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: « إِذَا صَلَّيَ النِّسَاءُ مَعَ الرِّجَالِ قُمْنَ فِي آخِرِ الصُّفُوفِ، لَمَا يَتَقَدَّمَنَّ الرِّجَالُ وَلَا يُحَازِينَهُمْ إِلَّا أَنْ يَكُونَ بَيْنَهُنَّ وَبَيْنَ الرِّجَالِ سِتْرَةٌ ». (۲)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: « هنگامی که زنان به همراه مردان نامحرم نماز می خوانند باید زنان در صف های آخر نماز بایستند و نباید زنان جلوتر از مردان و یا در مقابل آنها بایستند مگر این که بین زنان و مردان پرده ای باشد ».

لزوم جداسازی محل خواب خواهر و برادر از هم در سنین خاص

۱۸۲/۲۴. عن الصادق عليه السلام: « يُفَرَّقُ بَيْنَ الصَّبِيَّانِ وَ النِّسَاءِ فِي الْمَضَاجِعِ إِذَا بَلَغُوا عَشْرَ سِنِينَ ». (۳)

ص: ۱۲۳

۱- ۱. التهذيب، ج ۲، ص ۳۷۹؛ وسائل الشيعه، ج ۵، ص ۱۲۹.

۲- ۲. دعائم الاسلام، ج ۱، ص ۱۵۶.

۳- ۳. الكافي، ج ۶، ص ۴۷؛ وسائل الشيعه، ج ۲۰، ص ۳۵۴؛ المستدرک، ج ۱۴، ص ۲۸۸.

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «وقتی بچه ها به سن ده سالگی رسیدند باید رختخواب دختر و پسر را از هم جدا نمود».

۱۸۳/۲۵. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «الصَّبِيُّ وَ الصَّبِيَّةُ، وَ الصَّبِيُّ وَ الصَّبِيَّةُ، وَ الصَّبِيُّ وَ الصَّبِيَّةُ، يُفَرِّقُ بَيْنَهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ لِعَشْرِ سِنِينَ» (۱).

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «پسر از پسر، و پسر از دختر، و دختر از دختر، وقتی به ده سالگی رسیدند حتماً باید خوابگاهشان از هم جدا شوند».

بهترین تفریحا و ورزشها برای زنان

۱۸۴/۲۶. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «نِعْمَ اللَّهْوُ الْمَغْزَلُ لِلْمَرْأَةِ الصَّالِحَةِ» (۲).

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «چه تفریح خوبی است برای یک زن متدین نخ ریزی».

پرهیز از راه رفتن زنان از مکانهای شلوغ و وسط راه

۱۸۵/۲۷. و ذكر النساء عند أبي الحسن عليه السلام فقال: «لَا يَبْغِي لِلْمَرْأَةِ أَنْ تَمْشِيَ فِي وَسْطِ الطَّرِيقِ وَ لَكِنَّهَا تَمْشِي إِلَى جَانِبِ الْحَائِطِ» (۳).

وقتی نزد حضرت امام کاظم علیه السلام حرف از زنها شد حضرت فرمود:

«سزاوار نیست برای زن که هنگام راه رفتن، از وسط جاده حرکت نماید بلکه باید از کنار جاده و کنارهای دیوار حرکت کند».

ص: ۱۲۴

۱-۱. الفقیه، ج ۳، ص ۴۳۶؛ مکارم الأخلاق، ص ۲۲۳؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۲۳۱ و ۳۸۵؛ وج ۲۱، ص ۴۶۰؛ بحار الأنوار، ج ۱۰۱، ص ۹۶.

۲-۲. علل الشرایع، ج ۲، ص ۸۲؛ وسائل الشیعه، ج ۵، ص ۳۱۸؛ وج ۱۷، ص ۲۳۶؛ بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۱۷۴ و ۳۵۷.

۳-۳. الفقیه، ج ۳، ص ۵۶۱؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۸۴.

۱۸۶/۲۸. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «لَيْسَ لِلنِّسَاءِ مِنْ سِرِّوَاتِ الطَّرِيقِ شَيْءٌ، وَ لَكِنَّهَا تَمْشِي فِي حَيَابِ الْحَائِطِ وَ الطَّرِيقِ» (۱).

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: «جایز نیست برای زن که از وسط جاده و خیابان حرکت نماید و بلکه باید از کنار دیوار و گوشه خیابان حرکت نماید».

۱۸۷/۲۹. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «لَيْسَ لِلنِّسَاءِ مِنْ سِرَاهِ الطَّرِيقِ، وَ لَكِنْ جَنْبِيهِ يَعْنِي وَسَطَهُ» (۲).

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: «همانا برای طایفه زنان از وسط راه حقی نیست و باید از کناره های آن عبور کنند».

از اخبار آخر الزمان در خصوص حضور نامشروع زنان در اجتماع

۱۸۸/۳۰. خطب أمير المؤمنين علي بن أبي طالب عليه السلام، فحمد الله عز وجل، و أثنى عليه، و صلى على محمد وآله، ثم قال:

«أَيُّهَا النَّاسُ، سَلُونِي قَبْلَ أَنْ تَفْقِدُونِي» قالها ثلاثاً؛ فقام إليه صعصعه بن صوحان فقال: يا أمير المؤمنين متى يخرج الدجال؟

فقال له علي عليه السلام: «افْعُدْ، فَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ كَلَامَكَ وَ عَلِمَ مَا أَرَدْتَ، وَ اللَّهُ، مَا الْمَسْئُولُ عَنْهُ بِأَعْلَمَ مِنَ السَّائِلِ، وَ لَكِنْ لِدَلِكْ عَلَامَاتٌ وَ أَمَارَاتٌ وَ هُنَاتٌ يَتَّبِعُ بَعْضُهَا بَعْضاً كَحَذْوِ النَّعْلِ بِالنَّعْلِ، فَإِنْ شِئْتَ أَنْبَأْتُكَ بِهَا؟»

فقال: نعم يا أمير المؤمنين.

فقال عليه السلام: «اخْفِظْ، فَإِنَّ عَلَامَةَ ذَلِكَ إِذَا أَمَاتَ النَّاسُ الصَّلَوَاتِ وَ... شَارَكَتِ

ص: ۱۲۵

۱- ۱. أمالی طوسی، ص ۶۵۹؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۸۴؛ بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۲۶۱.

۲- ۲. الکافی، ج ۵، ص ۵۱۹؛ معانی الأخبار، ص ۱۵۶؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۸۳؛ بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۳۰۲.

النِّسَاءُ أَرْوَاجُهُنَّ فِي التِّجَارَةِ حِرْصًا عَلَى الدُّنْيَا... وَ تَشَبَّهَ النِّسَاءُ بِالرِّجَالِ وَ الرِّجَالُ بِالنِّسَاءِ وَ...» الخیر. (۱)

روزی حضرت علی علیه السلام برای مردم خطبه خواند و پس از حمد و ثنای الهی و درود بر پیغمبر و اهل بیتش چنین فرمود:

«ای مردم! قبل از این که مرا از دست بدهید درباره هر چه می خواهید از من سوال نمایید».

و این مطلب را سه مرتبه تکرار نمود تا این که صعصعه بن صوحان (از میان جمعیت) بر خاست و به سوی حضرت رفت و گفت: ای امیر مؤمنان! به من بگو دجال چه زمانی خروج خواهد نمود؟

فرمود: بنشین که همانا خداوند سخن تو را شنید و دانست آن چه را تو اراده کردی.

سوگند به خداوند من در خصوص تعیین زمان این امر آگاه تر از شما نیستم ولی نشانه ها و علائمی برای آن زمان است که یکی پس از دیگری تحقق خواهد یافت، و اگر خواستی آنها را برای شما بازگو می کنم.

صعصعه عرض کرد: بلی، یا امیر المؤمنین، بفرمائید!

امام فرمود: پس حفظ کن آن چه را برای تو بیان می کنم:

همانا هنگامی دجال خروج خواهد نمود که مردم نمازها را می میرانند، و... و زنان بخاطر حرص و طمع زیاد به دنیا با شوهرانشان در کسب و تجارت مشارکت خواهند نمود... و زنان خود را شبیه مردان و مردان هم خود را شبیه به زنان خواهند نمود...».

ص: ۱۲۶

۱۸۹/۳۱. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «إِذَا قَامَتِ الْمَرْأَةُ مِنْ مَجْلِسِهَا فَلَا يَجْلِسَ أَحَدٌ فِي ذَلِكَ الْمَجْلِسِ حَتَّى يَبْرُدَ» (۱).

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «وقتی زن از محلی که نشسته بود بلند شد مرد نامحرم نباید تا وقتی که حرارت بدن آن زن سرد نشده است در آنجا بنشیند».

ص: ۱۲۷

۱-۱. الکافی، ج ۵، ص ۵۶۴؛ الفقیه، ج ۳، ص ۴۶۷ و ۵۵۵؛ مکارم الأخلاق، ص ۲۱۲؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۲۴۸.

۱۹۰/۱. عن الصادق عليه السلام: «نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنْ يُزَكَبَ سَرْجٌ بِفَرْجٍ».(۱)

حضرت امام صادق عليه السلام فرمود: «همانا رسول خدا صلی الله علیه و آله نهی مینمود از اینکه زن سوار بر مرکب دارای زین بشود».

۱۹۱/۲. عن أمير المؤمنين عليه السلام: «لَا تَحْمِلُوا الْفُرُوجَ عَلَى السُّرُوجِ فَتَهَيِّجُوهُنَّ لِلْفُجُورِ».(۲)

حضرت علی علیه السلام فرمود: «(برای نقل و انتقال زنان) از مرکب های دارای زین استفاده نکنید؛ چرا که این عمل باعث تحریک شدن آنان به فسق و فجور خواهد شد».

۱۹۲/۳. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «لَيْسَ لِلنِّسَاءِ مِنْ سِرِّرَاتِ الطَّرِيقِ شَيْءٌ وَ لَكِنَّهَا تَمْشِي فِي حَيَابِ الْحَائِطِ وَ الطَّرِيقِ».(۳)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «جایز نیست برای زن که از وسط جاده و خیابان حرکت نماید و بلکه باید از کنار دیوار و گوشه خیابان حرکت نماید».

ص: ۱۳۰

۱-۱. الكافي، ج ۵، ص ۵۱۶؛ وسائل الشيعه، ج ۲۰، ص ۱۷۸.

۲-۲. الكافي، ج ۵، ص ۵۱۶؛ الفقيه، ج ۳، ص ۴۶۸؛ وسائل الشيعه، ج ۲۰، ص ۱۷۸.

۳-۳. الكافي، ج ۵، ص ۵۱۸؛ الفقيه، ج ۳، ص ۵۶۱؛ وسائل الشيعه، ج ۲۰، ص ۱۸۳؛ عوالي اللئالی، ج ۳، ص ۳۰۹.

۱۹۳/۴. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «لَيْسَ لِلنِّسَاءِ مِنْ سَرَاهِ الطَّرِيقِ وَ لَكِنْ جَنْبِيهِ يَعْنِي وَسَطَهُ» (۱).

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: «همانا برای طایفه زنان از وسط راه حقّی نیست و باید از کناره های آن عبور کنند».

۱۹۴/۵. عن الصادق عليه السلام: «السَّرْجُ مَرْكَبٌ مَلْعُونٌ لِلنِّسَاءِ» (۲).

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «حیوان دارای زین مرکب ملعونی برای زنان است».

۱۹۵/۶. ذكر النساء عند أبي الحسن عليه السلام: «لَمَّا يَتَّبِعِي لِلْمَرْأَةِ أَنْ تَمْشِيَ فِي وَسْطِ الطَّرِيقِ وَ لَكِنَّهَا تَمْشِي إِلَى جَانِبِ الْخَائِطِ» (۳).

وقتی نزد حضرت امام کاظم علیه السلام حرف از زنها شد حضرت فرمود: «سزاوار نیست برای زن که هنگام راه رفتن از وسط جاده حرکت نماید بلکه باید از کنار جاده و کناره های دیوار حرکت کند».

۱۹۶/۷. عن الصادق عليه السلام: «نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله الْمَرْأَةَ أَنْ تَضْرِبَ بِرِجْلَيْهَا الْأَرْضَ لِئِيسَمَعَ صَوْتُ خَلْخَالِهَا وَ يُعْلَمَ مَا يُخْفَى مِنْ زِينَتِهَا» (۴).

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «همانا رسول خدا صلى الله عليه وآله نهی می فرمود از اینکه زن پاهایش را بر زمین بکوبد تا این که صدای خلخال (و سایر زیورآلات او) شنیده شود».

۱۹۷/۸. عن الصادق عليه السلام: «نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله النَّسَاءَ أَنْ يَسِيلُكْنَ وَ سَيْطَ الطَّرِيقِ، وَ قَالَ: لَيْسَ لِلنِّسَاءِ فِي وَسْطِ الطَّرِيقِ نَصِيبٌ، وَ نَهَى أَنْ تَلْبَسَ الْمَرْأَةُ إِذَا

ص: ۱۳۱

۱-۱. الكافي، ج ۵، ص ۵۱۹؛ وسائل الشيعه، ج ۲۰، ص ۱۸۳؛ بحار الانوار، ج ۷۳، ص ۳۰۲؛ معانى الأخبار، ص ۱۵۶.

۲-۲. الكافي، ج ۶، ص ۵۴۱؛ مكارم الأخلاق، ص ۲۶۳؛ وسائل الشيعه، ج ۱۱، ص ۴۹۶.

۳-۳. الفقيه، ج ۳، ص ۵۶۱؛ وسائل الشيعه، ج ۲۰، ص ۱۸۴.

۴-۴. دعائم الاسلام، ج ۲، ص ۱۶۳.

خَرَجَتْ ثَوْبًا مَشْهُورًا، أَوْ تَتَحَلَّى بِمَا لَهُ صَوْتُ يُسْمَعُ، وَ لَعَنَ الْمَذَكَّرَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْمُؤَنَّثِينَ مِنَ الرِّجَالِ، وَ نَهَى النِّسَاءَ عَنِ إِظْهَارِ الصَّوْتِ إِلَّا مِنْ ضَرُورَةٍ، وَ نَهَاهُنَّ عَنِ الْمَيْبَةِ فِي غَيْرِ بَيْوتِهِنَّ، وَ نَهَى أَنْ يُسَلَّمَ الرِّجَالُ عَلَيْنَهُنَّ». (۱)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «همانا رسول خدا صلی الله علیه و آله نهی می فرمود از اینکه زن از وسط خیابان و یا کوچه راه برود، و می فرمود: زنان سهمی در وسط جاده ندارند، و همچنین او نهی می کرد از این که زن هنگام خارج شدن از منزل لباسی بپوشد که باعث شهرت و مشهور شدن او می شود، و یا خود را تزئین به زیور آلاتی نماید که موقع راه رفتن سر و صدای آنها شنیده شود (و باعث جلب توجه مردان نامحرم گردد)، و همانا او لعنت می کرد زنانی را که خود را (از لحاظ پوشش و رفتار) شبیه مردان می کنند و یا مردانی را که خود را شبیه زنان می نمایند، و همچنین نهی می کرد از اینکه زنان بدون ضرورت در میان نامحرمان حرف بزنند، و یا در غیر خانه های خودشان شب را بخوابند، و همچنین نهی می کرد از این که مردان نامحرم بر آنان سلام کنند».

ص: ۱۳۲

فصل دوازدهم ۱۲ عفت زن در لمس و تماس با نامحرمان

مسأله دست دادن با نامحرمان

ص: ۱۳۴

۱۹۸/۱. سنن الصادق علیه السلام عن مصافحه الرجل المرأة، قال: «لَمَا يَحِلُّ لِلرَّجُلِ أَنْ يُصَافِحَ الْمَرْأَةَ إِلَّا امْرَأَةً يَحْرُمُ عَلَيْهِ أَنْ يَتَزَوَّجَهَا أُخْتُ أَوْ بِنْتُ أَوْ عَمَّةٌ أَوْ خَالَهٌ أَوْ ابْنَةُ أُخْتٍ أَوْ نَحْوَهَا، فَأَمَّا الْمَرْأَةُ الَّتِي يَحِلُّ لَهَا أَنْ يَتَزَوَّجَهَا فَلَا يُصَافِحُهَا إِلَّا مِنْ وَرَاءِ الثُّوبِ وَلَا يَغْمِزُ كَفَّهَا» (۱).

از حضرت امام صادق علیه السلام درباره دست دادن مرد با زن نامحرم سؤال شد، فرمود: «حلال نیست مگر زنی باشد که ازدواج مرد با او حرام باشد، مانند خواهر و دختر یا عمه و یا خاله و یا دختر خواهر و مانند آن، و اما زنی که برای مرد حلال است با او ازدواج کند نباید با او دست بدهد مگر از روی پارچه ای بدون فشار دادن دست همدیگر».

۱۹۹/۲. عن رسول الله صلى الله عليه و آله: «وَمَنْ صَافَحَ امْرَأَةً تَحْرُمُ عَلَيْهِ فَقَدْ بَيَّأَ بِسَيْخِطٍ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَمَنِ التَّمَّ امْرَأَةً حَرَامًا قُرْنَ فِي سِلْسِلِهِ مِنْ نَارٍ مَعَ شَيْطَانٍ فَيُقَدَّفَانِ فِي النَّارِ» (۲).

ص: ۱۳۶

۱- ۱. الكافي، ج ۵، ص ۵۲۵؛ وسائل الشيعه، ج ۲۰، ص ۲۰۸.

۲- ۲. الفقيه، ج ۴، ص ۱۳؛ أمالی صدوق، ص ۴۲۹؛ مجموعه ورام، ج ۲، ص ۲۶۱؛ مكارم الأخلاق، ص ۴۳۰؛ وسائل الشيعه، ج ۲۰، ص ۱۹۵؛ بحار الانوار، ج ۷۳، ص ۳۳۴؛ و ج ۱۰۱، ص ۴۳۲.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «اگر کسی با زن نامحرمی مصافحه کند، همانا خشم و غضب الهی را متوجه خود ساخته است، و کسی که ارتباط نامشروعی با زن نامحرمی داشته باشد با شیطان همراه گشته است و در زنجیرهایی از آتش خداوند متعال هر دوی آنان را وارد جهنم خواهد کرد».

۲۰۰/۳. عن رسول الله صلی الله علیه و آله: «وَمَنْ صَافَحَ امْرَأَةً حَرَامًا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَعْلُومًا ثُمَّ يُؤْمَرُ بِهِ إِلَى النَّارِ، وَمَنْ فَآكَهَ امْرَأَةً لَا يَمْلِكُهَا (حَبَسَهُ اللَّهُ) بِكُلِّ كَلِمَةٍ كَلَّمَهَا فِي الدُّنْيَا أَلْفَ عَامٍ» (۱).

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «اگر کسی با زن نامحرمی مصافحه کند خداوند متعال او را با دستان بسته در روز قیامت حاضر نموده و سپس او را وارد جهنم خواهد نمود، و هر که با زن نامحرمی بی مورد سخن بگوید خداوند متعال به ازای هر کلمه اش هزار سال او را در آخرت عذاب خواهد نمود».

کراهت دست دادن با نامحرمان خیلی پیر

۲۰۱/۴. عن الصادق علیه السلام: عن رسول الله صلی الله علیه و آله: «أَنَّ كَرِهَ أَنْ يُصَافِحَ الرَّجُلُ الْمَرْأَةَ وَإِنْ كَانَتْ مُسِنَّةً» (۲).

حضرت امام صادق علیه السلام در مورد رسول خدا صلی الله علیه و آله می فرماید: «که همانا آن حضرت بدش می آمد حتی انسان با زن پیر نامحرم دست بدهد».

ص: ۱۳۷

۱- ۱. ثواب الأعمال، ص ۲۸۲؛ أعلام الدین، ص ۴۱۴؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۹۸؛ بحار الانوار، ج ۷، ص ۲۱۳؛ و ج ۷۳، ص ۳۶۳.

۲- ۲. المستدرک، ج ۱۴، ص ۲۷۸؛ مشکاه الانوار، ص ۲۰۱.

نحوه بیعت گرفتن پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله از زنان

۲۰۲/۵. سئل الصادق علیه السلام: كيف مسح رسول الله صلى الله عليه وآله النساء حين بايعهن؟ فقال: «دَعَا بِمِرْكَنِهِ الَّذِي كَانَ يَتَوَضَّأُ فِيهِ فَصَبَّ فِيهِ مَاءٌ ثُمَّ غَمَسَ فِيهِ يَدَهُ الْيُمْنَى فَكَلَّمَا بَايَعَ وَاحِدَةً مِنْهُنَّ قَالَ: اغْمِسِي يَدَكَ فَتَغْمِسْ كَمَا غَمَسَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، فَكَانَ هَذَا مِمَّا سَحَّتَهُ إِيَّاهُنَّ» (۱).

از امام صادق علیه السلام سؤال شد: رسول خدا صلی الله علیه و آله چگونه از زنان بیعت گرفت؟

فرمود: «آنها را بر سر ظرفی که خود از آن وضو می گرفت فرا خواند، سپس خودش دست راستش را داخل در آن ظرف نمود، و امر فرمود: هر که از زنان می خواهد با او بیعت کند دستش را داخل در آن ظرف پر آب کند، و این چنین از زنان امت خود بیعت گرفت».

مسأله مراجعه به طیب نامحرم

۲۰۳/۶. سئل الصادق علیه السلام عن الرجل يكون بطن فخذه أو أليته الجرح: هل يصلح للمرأة أن تنظر إليه و تداويه؟ قال: «إِذَا لَمْ يَكُنْ عَوْرَةً فَلَا بَأْسَ» (۲).

از امام صادق علیه السلام سؤال شد: مردی که در داخل رانش و یا در نشستگاه خود زخمی دارد، آیا زن نامحرم می تواند نگاه کند و او را درمان نماید؟

فرمود: «اگر عورت نباشد (و بنا بر احادیثی، محرمی هم در دسترس نباشد) اشکالی ندارد».

ص: ۱۳۸

۱-۱. الکافی، ج ۵، ص ۵۲۶؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۲۰۸؛ بحار الانوار، ج ۶۴، ص ۱۸۷.

۲-۲. الفقیه، ج ۳، ص ۵۶۱؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۸۴.

۲۰۴/۷. سئل الصادق عليه السلام عن المرأة لها أن يحجمها رجل؟ قال: «لأ». (۱)

از امام صادق عليه السلام سؤال شد: آیا مرد نامحرم می تواند زن را حجامت نماید؟ فرمود: «نه».

ص: ۱۳۹

۱-۱. قرب الاسناد، ص ۱۰۱؛ بحار الانوار، ج ۱۰۱.

فصل سیزدهم ۱۳ عفت زن در دامن

اهمیت پاکدامنی

ص: ۱۴۰

۲۰۵/۱. قرآن کریم: «وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ» (۱).

خداوند متعال در قرآن کریم می فرماید: «و مؤمنین کسانی هستند که دامنهای خود را از حرام حفظ می کنند».

۲۰۶/۲. عن الصادق عليه السلام: «إِنَّمَا شِيعَةُ جَعْفَرٍ مَنْ عَفَّ بَطْنُهُ وَفَرَّجُهُ وَاشْتَدَّ جِهَادُهُ وَ عَمِلَ لِخَالِقِهِ وَ رَجَا ثَوَابَهُ وَ خَافَ عِقَابَهُ فَإِذَا رَأَيْتَ أَوْلِيكَ فَأَوْلِيكَ شِيعَةُ جَعْفَرٍ» (۲).

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «همانا شیعه من جعفر صادق کسی است که شکم و دامنش از حرام پاک باشد، و کوشش و جهادش در راه خدا بیشتر باشد، و کار را فقط برای رضای خدا انجام دهد، و از او امید پاداش داشته باشد و تنها از عذاب او بترسد، پس هر گاه چنین اشخاصی را دیدی بدان که شیعه جعفر صادق هستند».

۲۰۷/۳. عن الباقر عليه السلام: «إِنَّ أَفْضَلَ الْعِبَادَةِ عَفُّ الْبَطْنِ وَ الْفَرَجِ» (۳).

ص: ۱۴۲

۱-۱. المؤمنون (۲۳): ۵؛ المعارج (۷۰): ۲۹.

۲-۲. صفات الشیعه، ص ۱۱؛ الخصال، ج ۱، ص ۲۹۵؛ أعلام الدین، ص ۱۲۹؛ وسائل الشیعه، ج ۱۵، ص ۲۵۱.

۳-۳. الکافی، ج ۲، ص ۷۹؛ الاختصاص، ص ۲۲۸؛ وسائل الشیعه، ج ۱۵، ص ۲۴۹؛ بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۲۱۹؛ و ج ۷۵، ص ۱۷۶؛ تحف العقول، ص ۲۹۶.

حضرت امام باقر علیه السلام فرمود: «برترین عبادتها عفت شکم و عفت دامن است».

۲۰۸/۴. قال رجل لأبي جعفر عليه السلام: إني ضعيف العمل، قليل الصيام، ولكنني أرجو أن لا آكل إلا حلالاً؟ قال: فقال له: «أَيُّ الْجَاهِدِ أَفْضَلُ مِنْ عَفِّ بَطْنٍ وَفَرْجٍ» (۱).

شخصی به حضرت امام باقر علیه السلام عرض کرد: همانا من شخصی هستم که عمل کم دارم و کمتر روزه می گیرم، ولی امیدوارم که تا بحال لقمه حرامی نخورده ام؟ امام فرمود: «چه جهادی در راه خدا بالاتر از عفت در شکم و دامن؟!»

۲۰۹/۵. رسول الله صلى الله عليه وآله: «ثَلَاثٌ أَخَافُهُنَّ عَلَى أُمَّتِي مِنْ بَعْدِي: الضَّلَالَةُ بَعْدَ الْمَعْرِفَةِ، وَ مَضَلَّتْ الْفِتْنِ، وَ شَهْوَةُ الْبَطْنِ وَ الْفَرْجِ» (۲).

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «من بعد از خودم، از سه چیز برای امت خودم می ترسم: (یکی) گمراهی بعد شناخت و معرفت، و (دیگری) فتنه های گمراه کننده، و (سوم) شهوت شکم و دامن».

مسأله زنا و عواقب معنوی و اخروی آن

۲۱۰/۶. قرآن کریم: «وَلَا تَقْرَبُوا الزَّانِيَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا» (۳).

خداوند متعال در قرآن کریم می فرماید: «و هرگز به عمل زنا

ص: ۱۴۳

۱ - ۱. الکافی، ج ۲، ص ۷۹؛ مجموعه ورام، ج ۲، ص ۱۸۷؛ مشکاه الأنوار، ص ۱۵۷؛ وسائل الشیعه، ج ۱۵، ص ۲۵۰؛ بحار الأنوار، ج ۶۸، ص ۲۶۹.

۲ - ۲. الکافی، ج ۲، ص ۷۹؛ الفقیه، ج ۴، ص ۴۰۷؛ عیون أخبار الرضا، ج ۲، ص ۲۹؛ وسائل الشیعه، ج ۱۵، ص ۲۴۹؛ بحار الأنوار، ج ۱۰، ص ۳۶۸؛ و ج ۲۲، ص ۴۵۱؛ و ج ۶۸، ص ۲۶۹ و ۲۷۱ و ۲۷۲؛ و ج ۶۹، ص ۱۹۶.

۳ - ۳. الإسراء (۱۷): ۳۲.

نزدیک نشوید، چرا که این عمل فحشا و بدترین راه (در ارضای غریزه جنسی) است».

۲۱۱/۷. رسول الله صلی الله علیه و آله: «أَعْمَالُ أُمَّتِي تُعْرَضُ عَلَيَّ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ مَرَّتَيْنِ فَيَسْتَدُّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَيَّ الزُّنَاهُ» (۱).

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «اعمال امت من در هر جمعه دو بار بر من عرضه می شوند، و من می بینم خشم الهی نسبت به کسانی که عمل نامشروع زنا را مرتکب می شوند بسیار شدید است».

۲۱۲/۸. عن الباقر عليه السلام: «لِلزَّانِي سِتُّ خِصَالٍ، ثَلَاثٌ فِي الدُّنْيَا وَ ثَلَاثٌ فِي الآخِرَةِ، أَمَّا الَّتِي فِي الدُّنْيَا: فَيَذْهَبُ بِنُورِ الْوَجْهِ وَ يُورِثُ الْفَقْرَ وَ يُعَجِّلُ الْفَنَاءَ، وَ أَمَّا الَّتِي فِي الآخِرَةِ: فَسَخَطُ الرَّبِّ وَ سُوءُ الْحِسَابِ وَ الْخُلُودُ فِي النَّارِ» (۲).

حضرت امام باقر علیه السلام فرمود: «انسان زناکار به شش بلا و مصیبت گرفتار خواهد بود: سه مصیبت در دنیا و سه تای دیگر در آخرت؛ اما آن سه بلایی که در دنیا دچار آن خواهد شد عبارت است از: از بین رفتن نور ایمان از چهره اش، فقر و نداری، کوتاهی عمر و مرگ زود هنگام، و اما آن بلاهایی که در آخرت دچار خواهد شد عبارت است از: گرفتار شدن به خشم و غضب الهی، سختی بهنگام حسابرسی، و آتش جهنم برای همیشه».

۲۱۳/۹. عن رسول الله صلی الله علیه و آله: «مَا عَجَّتِ الْأَرْضُ إِلَّا رَبَّهَا عَزَّ وَ جَلَّ كَعَجِجِهَا مِنْ ثَلَاثٍ: مِنْ دَمٍ حَرَامٍ يُسْفِكُ عَلَيْهَا أَوْ اغْتِسَالٍ مِنْ زَنَى أَوْ النَّوْمِ عَلَيْهَا قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ» (۳).

ص: ۱۴۴

۱- ۱. سعد السعود، ص ۲۱۷.

۲- ۲. الكافي، ج ۵، ص ۵۴۱؛ الفقيه، ج ۳، ص ۵۷۳؛ الخصال، ج ۱، ص ۳۲۱؛ المحاسن، ج ۱، ص ۱۰۶؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۳۰۹؛ بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۲۲.

۳- ۳. الفقيه، ج ۴، ص ۲۰؛ الخصال، ج ۱، ص ۱۴۱؛ وسائل الشیعه، ج ۶، ص ۴۹۷؛ بحار الأنوار، ج ۷۳، ص ۱۸۴؛ و ج ۷۶، ص ۲۱؛ و ج ۱۰۱، ص ۳۷۲.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «زمین از هیچ مسأله ای به اندازه تعجب از سه چیز به خود نلرزیده است (و بدرگاه الهی ناله نزده است): هنگامی که خون انسان بیگناهی روی آن ریخته می شود، آنکه که کسی از طریق زنا جنب می شود و قطرات آب بدنش بهنگام شستن (یا غسل) بر زمین می ریزد، و هنگامی انسان در وقت بین الطلوعین در خواب است (و نمازش قضا می شود)».

مسأله زنا و عواقب مادی و دنیوی آن

۲۱۴/۱۰. عن الكاظم عليه السلام: «أَتَقِ الزَّانَا فَإِنَّهُ يَمَحَقُ الرِّزْقَ وَ يُبْطِلُ الدِّينَ». (۱)

حضرت امام کاظم علیه السلام فرمود: «از زنا پرهیزید؛ چرا که انسان آلوده به این عمل، رزق و روزیش نابود، و دینداریش باطل خواهد بود».

۲۱۵/۱۱. عن رسول الله صلى الله عليه و آله: «إِذَا ظَهَرَ الزَّانَا وَ الرَّبَا فِي قَرْيَةٍ أُذِنَ فِي هَلَاكِهَا». (۲)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «هر گاه دو عمل زنا و رباخواری در جامعه آشکار گشت (خداوند) فرمان هلاکت و نابودی آن اجتماع را صادر خواهد نمود».

۲۱۶/۱۲. عن الباقر عليه السلام: «وَجَدْنَا فِي كِتَابِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله: إِذَا كَثُرَ الزَّانَا مِنْ بَعْدِي كَثُرَ مَوْتُ الْفَجَاءِ». (۳)

حضرت امام باقر علیه السلام فرمود: «ما در کتاب علی علیه السلام یافتیم که

ص: ۱۴۵

۱-۱. الکافی، ج ۵، ص ۵۴۱؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۳۰۹.

۲-۲. المستدرک، ج ۱۳، ص ۳۳۲.

۳-۳. الکافی، ج ۵، ص ۵۴۱؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۳۰۷؛ تحف العقول، ص ۵۱؛ بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۲۷؛ و ج ۸۸، ص ۳۲۸.

پیامبر صلی الله علیه و آله فرموده است: هنگامی که عمل زنا در میان جامعه زیاد شود مرگ ناگهانی هم زیاد خواهد شد».

۲۱۷/۱۳. عن رسول الله صلی الله علیه و آله: «فِي الزَّانَا خَمْسُ خِصَالٍ: يَذْهَبُ بِمَاءِ الْوَجْهِ وَ يُورِثُ الْفَقْرَ وَ يَنْقُصُ الْعُمَرَ وَ يُسْخِطُ الرَّحْمَنَ وَ يُخَلِّدُ فِي النَّارِ نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ». (۱)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «رواج عمل زنا در جامعه پنج بلا و مصیبت را همراه خواهد بود: از بین رفتن آبروها و احترامها، گرفتاری به فقر، کوتاه شدن عمرها، مشمول خشم و غضب الهی شدن، و خلود و همیشگی در آتش جهنم، و ما پناه می بریم به خدا از آتش جهنم».

۲۱۸/۱۴. عن الصادق علیه السلام: «إِذَا فَشَتْ أَرْبَعَةٌ ظَهَرَتْ أَرْبَعَةٌ: إِذَا فَشَا الزَّانِي ظَهَرَتِ الزَّلَازِلُ، وَإِذَا أُمِسَّتِ الزَّكَاةُ هَلَكَتِ الْمَاشِيَةُ، وَإِذَا جَارَ الْحُكَّامُ فِي الْقَضَاءِ أُمِسَّكَ الْقَطْرُ مِنَ السَّمَاءِ، وَإِذَا خُفِرَتِ الدِّمَةُ نُصِرَ الْمُشْرِكُونَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ». (۲)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «هر گاه چهار عمل (در جامعه) آشکار گردد چهار بلا هم در آن اجتماع زیاد خواهد شد:

هر گاه زنا علنی شود زلزله زیاد خواهد بود، (دوم) هر گاه مردم زکات مال خود را نپردازند حیوانات (مانند گوسفند و گاو و...) نابود خواهند شد، (سوم) زمانی که قضات در قضاوت خویش عادلانه قضاوت نکنند آسمان از بارانش دریغ خواهد نمود، (و چهارم) هر گاه

ص: ۱۴۶

۱-۱. الکافی، ج ۵، ص ۵۴۲؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۳۰۹.

۲-۲. الفقیه، ج ۱، ص ۵۲۴؛ التهذیب، ج ۳، ص ۱۴۷؛ الخصال، ج ۱، ص ۲۴۲؛ وسائل الشیعه، ج ۸، ص ۱۳؛ بحار الأنوار، ج

۷۶، ص ۲۱؛ ج ۸۸، ص ۱۴۷؛ ج ۹۳، ص ۱۳؛ ج ۹۷، ص ۴۵؛ ج ۱۰۱، ص ۲۶۳.

که مردم به عهد و پیمانهای خود به یکدیگر عمل نکنند مشرکان بر مسلمانان پیروز خواهند شد».

۲۱۹/۱۵. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «الزَّنا يُورثُ الْفَقْرَ وَ يَدْعُ الدِّيَارَ بِلِقَاعِ» (۱).

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: «افزایش زنا در جامعه باعث فقر جامعه خواهد شد و به نابودی و خرابی شهرها خواهد انجامید».

۲۲۰/۱۶. عن الصادق عليه السلام: «عَلَامَاتُ وَلَدِ الزَّنا ثَلَاثٌ: سُوءُ الْمَحْضَرِ وَ الْحَنِينُ إِلَى الزَّنا وَ بُغْضُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ» (۲).

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «نشانه های زنازاده سه چیز است: بدنشینی، شوق به زنا، و دشمنی با اهل بیت پیغمبر صلى الله عليه وآله».

افزایش زنا در جامعه و از عوامل مؤثر در آن

۲۲۱/۱۷. عن أمير المؤمنين عليه السلام: «قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله يَوْمًا: إِذَا جَاءَكُمْ مِنْ تَرْضُونَ خُلُقَهُ وَ دِينَهُ فَرَوْجُوهُ - قَالَ - قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَ إِنْ كَانَ دَنِيًّا فِي نَسَبِهِ؟ قَالَ: إِذَا جَاءَكُمْ مِنْ تَرْضُونَ خُلُقَهُ وَ دِينَهُ فَرَوْجُوهُ؛ إِنْكُمْ إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةً فِي الْأَرْضِ وَ فَسَادًا كَبِيرًا» (۳).

حضرت علی علیه السلام فرمود: «روزی رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: هرگاه کسی به خواستگاری دخترتان آمد و شما دین و اخلاق او را پسندیدید به او جواب مثبت بدهید.

من عرض کردم: اگر چه آن شخص از جهت اصل و نسب در سطح پایینی قرار داشته باشد؟

ص: ۱۴۷

۱-۱. الفقیه، ج ۴، ص ۲۰؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۳۱۰.

۲-۲. وسائل الشیعه، ج ۱۲، ص ۲۸۳؛ بحار الأنوار، ج ۲۷، ص ۱۴۵؛ و ج ۷۲، ص ۲۸۰؛ و ج ۷۶، ص ۱۹.

۳-۳. التهذیب، ج ۷، ص ۳۹۴؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۷۸.

فرمود: بلی، اگر تنها دین و اخلاق او را پسندیدید به او زن بدهید، چرا که اگر شما این کار را انجام ندهید فتنه و فساد بزرگی در روی زمین به وجود خواهد آمد (و جوانان از طرق نامشروع غریزه جنسی خود را ارضاء خواهند نمود)».

ترک مباشرت زن با زن دیگر

۲۲۲/۱۸. عن رسول الله صلى الله عليه و آله: «لَمَّا يُبَاشِرِ الرَّجُلُ الرَّجُلَ إِلَّا وَبَيْنَهُمَا ثَوْبٌ» (۱).

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «دو مرد نباید در یک بستر بخوابند مگر این که هر کدام رختخواب جداگانه ای داشته باشند، و همچنین نباید دو زن کنار هم بخوابند مگر این که هر کدام رختخواب جداگانه ای داشته باشند».

۲۲۳/۱۹. عن الصادق عليه السلام: «لَا تَبِيْتُ الْمَرْأَتَانِ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ إِلَّا أَنْ تُضْطَرَّ إِلَيْهِ» (۲).

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «دو زن نباید زیر یک رختخواب بخوابند مگر در حال اضطرار و ناچاری».

۲۲۴/۲۰. عن الصادق عليه السلام: «لَا يَنَامُ الرَّجُلَانِ فِي لِحَافٍ وَاحِدٍ إِلَّا أَنْ يُضْطَرَّ فَيَنَامَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا فِي إِزَارِهِ وَ يَكُونُ اللَّحَافُ بَعْدُ وَاحِدًا وَ الْمَرْأَتَانِ جَمِيعًا كَذَلِكَ وَ لَا تَنَامُ ابْنَةُ الرَّجُلِ مَعَهُ فِي لِحَافِهِ وَ لَا أُمَّهُ» (۳).

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «نبايد دو مرد زیر یک لحاف

ص: ۱۴۸

۱-۱. مکارم الأخلاق، ص ۲۳۲؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۳۴۲؛ بحار الأنوار، ج ۱۰۱، ص ۴۸.

۲-۲. مکارم الأخلاق، ص ۲۳۲؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۳۴۷؛ بحار الأنوار، ج ۱۰۱، ص ۴۹.

۳-۳. مکارم الأخلاق، ص ۲۳۲؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۳۴۷؛ بحار الأنوار، ج ۱۰۱، ص ۴۹.

بخوابند مگر این که مجبور باشند که در این صورت هم باید هر کدام با لباس باشند و برهنه نشوند، و همچنین دو زن هم نباید زیر یک لحاف با هم بخوابند مگر در حال اضطرار که باید هر کدام با لباس باشند و لحاف بر روی خود بپندازند، و همچنین دختر انسان نباید با پدر و یا مادرش در زیر یک لحاف بخوابند».

* * *

ص: ۱۴۹

فصل چهاردهم ۱۴ عفت زن در خلوت با نامحرمان

ص: ۱۵۰

۲۲۵/۱. عن رسول الله صلى الله عليه وآله : «بَيْنَمَا مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَيَّ السُّ إِذْ أَقْبَلَ عَلَيْهِ إِبْلِيسُ وَ عَلَيْهِ بُرْنُسُ دُو
الْوَانِ، فَلَمَّا دَنَا مِنْ مُوسَى خَلَعَ الْبُرْنُسَ وَ أَقْبَلَ عَلَيْهِ، فَسَلَّمَ عَلَيْهِ، فَقَالَ مُوسَى: مَنْ أَنْتَ؟

قَالَ: أَنَا إِبْلِيسُ، قَالَ مُوسَى: فَلَا قَرَبَ اللَّهُ دَارَكَ، فِيمَ جِئْتَ؟ قَالَ: إِنَّمَا جِئْتُ لِأَسْأَلَكَ لِمَكَانِكَ مِنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ.

فَقَالَ لَهُ مُوسَى: فَمَا هَذَا الْبُرْنُسُ؟ قَالَ: أَخْتَطِئُ بِهِ قُلُوبَ بَنِي آدَمَ، قَالَ لَهُ مُوسَى: أَخْبِرْنِي بِالذَّنْبِ الَّذِي إِذَا أَدْنَبَهُ ابْنُ آدَمَ
اسْتَحْوَذَتْ عَلَيْهِ؟ فَقَالَ: إِذَا أَعْجَبَتْهُ نَفْسُهُ وَ اسْتَكْبَرَ عَمَلُهُ وَ صَغُرَ فِي عَيْنِهِ ذَنْبُهُ.

ثُمَّ قَالَ لَهُ: أَوْصِيكَ بِثَلَاثِ خِصَالٍ يَا مُوسَى: لَا تَخُلْ بِامْرَأَةٍ، وَ لَا تَخُلْ بِكَ؛ فَإِنَّهُ لَا يَخْلُو رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ وَ لَا تَخْلُو بِهِ إِلَّا كُنْتَ صَاحِبَهُ
دُونِ أَصْحَابِي،...» (۱)

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: «روزی حضرت موسی علیه السلام نشسته بود. شیطان در حالی که یک کلاه رنگارنگ
بر سر داشت به سوی موسی آمد.

وقتی نزدیک موسی شد آن کلاه را از سر خود برداشت و بر موسی سلام کرد.

موسی از او پرسید: کی هستی؟

ص: ۱۵۲

گفت: من شیطان هستم.

گفت: خداوند تو را از خود دورتر سازد برای چه آمده ای؟

ابلیس گفت: به واسطه مکانت و موقعیتی که تو نزد خداوند داری آمدم به تو سلام کنم.

موسی سؤال کرد: آن کلاه چیست که با خود داری؟

گفت: این وسیله ای است که قلبهای فرزندان آدم را با آن می ربایم. سؤال کرد: چه گناهی اگر فرزندان آدم انجام دهند بر آنان مسلط می شوی؟

گفت: هنگامی که آنان دچار عجب و خودبینی شوند و اعمال خود را زیاد پندارند و گناه در چشم آنان کوچک جلوه کند.

سپس ابلیس به موسی علیه السلام گفت: تو را به چند عمل وصیت می کنم:

(یک): هیچگاه با زن نامحرمی خلوت نکن و زن نامحرمی هم با تو خلوت نکند، چرا که اگر تو با زنی و یا زنی با تو خلوت کند من خود در آنجا حاضرم...».

۲۲۶/۲. عن الباقر علیه السلام: «لَمَّا دَعَا نُوحٌ رَبَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى قَوْمِهِ - إِلَى أَنْ قَالَا - اذْكُرْنِي فِي ثَلَاثِ مَوَاطِنَ، فَإِنِّي أَقْرَبُ مَا أَكُونُ إِلَى الْعَبْدِ إِذَا كَانَ فِي إِحْدَاهُنَّ: اذْكُرْنِي إِذَا غَضِبْتَ وَ اذْكُرْنِي إِذَا حَكَمْتَ بَيْنَ اثْنَيْنِ وَ اذْكُرْنِي إِذَا كُنْتَ مَعَ امْرَأَةٍ خَالِيًا وَ لَيْسَ مَعَكُمْ أَحَدٌ». (۱)

حضرت امام باقر علیه السلام فرمود: « هنگامی که نوح علیه السلام از خداوند درخواست عذاب بر قوم خود نمود، ... خداوند به او فرمود:

ای نوح، در سه جا مرا زیاد یاد کن:

ص: ۱۵۳

(اول): به یاد من باش هنگامی که خشم و غضب تو را فرا گرفت. (دوم): به یاد من باش هنگامی که بین دو نفر قضاوت می کنی.

(سوم): به یاد من باش هنگامی که با زن نامحرمی در جای خلوتی واقع شدی و در میان شما فرد سوّمی وجود ندارد».

۲۲۷/۳. عن رسول الله صلى الله عليه و آله: «مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يَبْتَ فِي مَوْضِعٍ يَسْمَعُ نَفْسَ امْرَأَةٍ لَيْسَتْ لَهُ بِمَحْرَمٍ». (۱)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «هر که ایمان به خدا و روز قیامت داشته باشد نباید شب را در جایی بخوابد که صدای نفسهای او را زن نامحرمی می شنود».

۲۲۸/۴. عن الصادق عليه السلام: «أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ عَلَى النَّسَاءِ أَنْ لَمَّا يُنْحَنَ وَ لَمَّا يُخْمِشْنَ وَ لَمَّا يَقْعِدْنَ مَعَ الرَّجَالِ فِي الْخَلَاءِ». (۲)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله از زنان امت خود بیعت گرفت که آنها نوحه سرایی نکنند، و در مصیبت های خود صورتشان را نخرانند و با مردان نامحرم در جای خلوتی نشینند».

۲۲۹/۰۵ عن أمير المؤمنين عليه السلام: «ثَلَاثٌ مَنْ حَفِظَهُنَّ كَانَ مَعْصُومًا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ وَ مِنْ كُلِّ بَلِيَّةٍ: مَنْ لَمْ يَخُلْ بِامْرَأَةٍ لَيْسَ يَمْلِكُ مِنْهَا شَيْئًا وَ لَمْ يَدْخُلْ عَلَى سُلْطَانٍ وَ لَمْ يُعِنْ صَاحِبَ بِدْعَةٍ بِيَدْعِهِ». (۳)

حضرت علی علیه السلام فرمود: «سه عمل است که اگر انسان خود را از آنان حفظ کند از وسوسه شیطان و از هر بلایی در امان خواهد بود:

ص: ۱۵۴

۱- ۱. مجموعه ورام، ج ۲، ص ۹۱؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۸۵.

۲- ۲. دعائم الاسلام، ج ۱، ص ۲۲۶؛ مکارم الأخلاق، ص ۲۳۳؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۸۵؛ المستدرک، ج ۲، ص ۴۴۹ و ۴۵۳؛ و ج ۱۴، ص ۲۶۵؛ بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۱۰۱؛ و ج ۱۰۰، ص ۲۶۱.

۳- ۳. النوادر، ص ۱۴؛ المستدرک، ج ۱۳، ص ۱۲۳؛ بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۱۹۷؛ و ج ۷۲، ص ۳۷۹.

(یک): مرد هرگز با زن نامحرمی خلوت نکند.

(دو): بر دربار سلطان ستمگر وارد نشود.

(سه): بدعت گذار را در بدعتش به دین کمک نکند.

۲۳۰/۶. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «أزْبَعُ مُفْسِدَةً لِلْقُلُوبِ: الْخَلْوَةُ بِالنِّسَاءِ، وَالْأَسْتِمَاعُ مِنْهُنَّ، وَالْأَخْذُ بِرَأْيِهِنَّ، وَمُجَالَسَةُ الْمَوْتَى». فقيل: يا رسول الله، وما مجالسه الموتى؟ قال: «مُجَالَسَةُ كُلِّ ضَالٍّ عَنِ الْإِيمَانِ، وَجَائِزٍ عَنِ الْأَعْكَامِ» (۱).

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «چهار چیز باعث فساد قلب خواهد شد:

(یک): خلوت نمودن با زنان نامحرم.

(دو): گوش کردن به سخنان زنانه.

(سه): مشورت با زنان.

(چهار): همنشینی با مردگان.

کسی پرسید: مراد از همنشینی با مردگان چیست؟

فرمود: «یعنی همنشینی با هر انسانی که از مسیر ایمان گمراه گشته و از احکام الهی دور شده است».

۲۳۱/۷. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «لَا يَخْلُونَ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ فَإِنَّ تَالِثَهُمَا شَيْطَانٌ» (۲).

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «مرد هرگز نباید با زن نامحرم در جای خلوتی باشد، چرا که در آن هنگام سوّمی آنان شیطان خواهد بود».

ص: ۱۵۵

۱- ۱. أمالی طوسی، ص ۸۳؛ أمالی مفید، ص ۳۱۵.

۲- ۲. دعائم الاسلام، ج ۲، ص ۲۱۴؛ المستدرک، ج ۱۴، ص ۲۶۶.

فصل پانزدهم ۱۵ نقش پدران و شوهران در حجاب و عفت زنان

بی‌غیرتی پدران و شوهران، مهمترین عامل افزایش بی‌حجابی و بی‌عفتی زنان و دختران

ص: ۱۵۶

۲۳۲/۱. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «...و أيما رجل رضى بتزيين امرأته و تخرج من باب دارها فهو ديوث، و لا يأثم من يسميه ديوثاً، و المرأه إذا خرجت من باب دارها متزيينه متعطره و الزوج بذاك راض بئني لزوجها بكل قدم بيت في النار؛ فقصرُوا أجنحة نساءكم و لا تطولوها فإن في تطويل أجنحتها ندامه و جزاؤها النار، و في قصر أجنحتها رضا و سرور و دخول الجنة بغير حساب؛ احفظوا وصيتي في أمر نساءكم حتى تنجوا من شدة الحساب، و من لم يحفظ وصيتي فما أسوأ حاله بين يدي الله تعالى».

و قال: «النساء حائل الشيطان» (۱).

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: «اگر مردی راضی شود به آرایش نمودن و خارج شدن زنش از خانه، دیوث است، و کسی که این مرد را دیوث بنامد گناهی نکرده است.

و زن هنگامی که از خانه اش با آرایش و خوشبو خارج شود و مرد هم به چنین عمل همسرش رضایت دهد به هر قدمی که زن بر می دارد برای شوهر او به تعداد قدمهای زن خانه ای در جهنم ساخته می شود.

ص: ۱۵۸

پس بال و پر زنانتان را کوتاه کنید، چرا که در طولانی شدن بال و پر آنان پشیمانی بوده و عاقبت آن جهنم خواهد بود، و اما در حفظ نمودن زنانتان رضایت و خوشحالی خداوند هست و باعث داخل شدن شما به بهشت بدون حساب خواهد بود.

پس وصیت مرا در مورد زنان خودتان بنخاطر بسپارید، تا از شدت حسابرسی الهی نجات پیدا کنید، و هر که این وصیت مرا حفظ نکند فردای قیامت در محضر خداوند اوضاع و احوالش وخیم خواهد بود».

و سپس فرمود: «همانا زنان دامهای شیطان هستند».

۲/۲۳۳. عن الرضا عليه السلام: «قَدْ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ سَبْعَةً: الْوَاصِلَ شَعْرَهُ بِشَعْرِ غَيْرِهِ، وَ الْمُتَشَبِّهَ مِنَ النِّسَاءِ بِالرِّجَالِ، وَ الرَّجَالَ بِالنِّسَاءِ، وَ الْمُفْلِحَ بِأَسْنَانِهِ، وَ الْمُؤَسِّمَ بِيَدِهِ، وَ الدَّاعِيَ إِلَى غَيْرِ مَوْلَاهُ، وَ الْمُتَغَابِلَ عَلَى زَوْجَتِهِ وَ هُوَ الدِّيُّوثُ» (۱).

حضرت امام رضا علیه السلام فرمود: «همانا پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله از هفت چیز نهی نمود:

(اول): کسی که موی خود را به موی دیگری وصل نماید.

(دوم): زنانی که خود را (در پوشش و آرایش و رفتار و...) شبیه مردان سازند.

(سوم): مردانی که خود را (در اعمال و رفتار) شبیه زنان سازند.

(چهارم): گشودن و یا باز کردن چیزها با دندان.

(پنجم): خالکوبی بر روی دست.

(ششم): آن کسی که دیگران را به سوی غیر خدا دعوت کند.

ص: ۱۵۹

(هفتم): آن کسی که از همسر خویش غافل است، و چنین مردی دئیوث است.

۲۳۴/۳. عن الصادق عليه السلام: «إِذَا لَمْ يَغْرِ الرَّجُلُ فَهُوَ مُنْكَوَسُ الْقَلْبِ». (۱)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «اگر مرد نسبت به ناموس خود غیرت نشان نداد قلبش وارونه است».

۲۳۵/۴. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «لَمَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَاقٌ وَ لَا مَنَّانٌ وَ لَا دِيُوثٌ _ إِلَى أَنْ قَالَ _ وَ الدِّيُوثُ الَّذِي يَجْلِبُ عَلَى حَلِيلَتِهِ الرَّجَالَ». (۲)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «چند گروه داخل بهشت نمی شوند: عاق والدین، و کسی که خوبی می کند ولی منت می گذارد، و دئیوث... _ تا این که فرمود: _ و دئیوث کسی است که (با رفتارهای مختلف خود و همسرش) توجه مردان اجنبی و نامحرم را به سوی همسرش جلب نماید».

۲۳۶/۵. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «أَقْتُلُوا الدِّيُوثَ». (۳)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «شخص دئیوث را باید کشت (منظور از دئیوث در اینجا مردی است که حتی به عمل زناى زنى راضى باشد، و یا شاید او را وادار و یا تشویق به این عمل نامشروع کند)».

۲۳۷/۶. عن الصادق عليه السلام: «إِذَا أُغِيرَ الرَّجُلُ فِي أَهْلِهِ أَوْ بَعْضِ مَنَّاكِحِهِ مِنْ مَمْلُوكِهِ فَلَمْ يَغْرِ وَ لَمْ يُعَيِّرْ بَعَثَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَيْهِ طَائِرًا يُقَالُ لَهُ الْقَفَنْدَرُ حَتَّى يَسْقُطَ عَلَى عَارِضِهِ بِأَبِهِ».

ثُمَّ يُمَهِّلُهُ أَرْبَعِينَ يَوْمًا ثُمَّ يَهْتَفُ بِهِ إِنَّ اللَّهَ غَيُورٌ يُحِبُّ كُلَّ غَيُورٍ فَإِنْ هُوَ غَارَ

ص: ۱۶۰

۱-۱. الكافي، ج ۵، ص ۵۳۶؛ وسائل الشيعه، ج ۲۰، ص ۱۵۳؛ مشكاه الأنوار، ص ۲۳۶.

۲-۲. المستدرک، ج ۱۳، ص ۱۱۱؛ وج ۴۱، ص ۲۳۵ و ۲۹۱.

۳-۳. المستدرک، ج ۱۴، ص ۲۹۱ و ۳۴۱؛ بحار الانوار، ج ۷۶، ص ۱۱۶؛ وج ۱۰۰، ص ۵۱.

وَ غَيَّرَ وَ أَنْكَرَ ذَلِكَ فَأَنْكَرَهُ وَ إِلَّا طَارَ حَتَّى يَسْقُطَ عَلَى رَأْسِهِ فَيُخْفِقَ بِجَنَاحَيْهِ عَلَى عَيْنَيْهِ ثُمَّ يَطِيرُ عَنْهُ فَيَنْزِعُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْهُ بَعْدَ ذَلِكَ رُوحَ الْإِيمَانِ وَ تُسَمِّيهِ الْمَلَائِكَةُ الدِّيُوثَ». (۱)

حضرت امام صادق عليه السلام فرمود: « هنگامی که مرد در خانواده اش و یا در بعضی کنیزهایش انحرافی را مشاهده نماید و غیرت نورزد و جلوی آن انحراف را نگیرد خداوند پرنده ای را از آسمان بنام «قفندر» به سوی او پائین می فرستد تا این که در کنار درب منزل او فرود می آید.

سپس چهل روز به او مهلت می دهد و در این مدّت فریاد می زند:

همانا خداوند باغیرت است و هر انسان غیرتمند را دوست دارد.

پس اگر آن مرد غیرت ورزید و جلوی انحراف خانواده خویش را گرفت چه بهتر، و الا آن پرنده بر سر این مرد می پرد و دو بال خود را بر چشم او می مالد و سپس پرواز می کند و بدین وسیله خداوند روح ایمان را از این فرد می گیرد و فرشتگان آسمان چنین انسانی را به اسم دیوث می خوانند».

۲۳۸/۷. قال أمير المؤمنين عليه السلام في رسالته إلى الحسن عليه السلام: «...وَ أَكْفَفَ عَلَيْهِنَّ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ بِحِجَابِكَ إِيَاهُنَّ؛ فَإِنَّ شِدَّةَ الْحِجَابِ خَيْرٌ لَكَ وَ لَهُنَّ مِنَ الْإِرْتِيَابِ وَ لَيْسَ خُرُوجُهُنَّ بِأَشَدَّ مِنْ دُخُولِ مَنْ لَا تَتَّقِي بِهِ عَلَيْهِنَّ؛ فَإِنَّ الشَّيْءَ تَطَعْتَ أَنْ لَا يَعْرِفَنَّ غَيْرَكَ مِنَ الرِّجَالِ فَافْعَلْ». (۲)

ص: ۱۶۱

-
- ۱- ۱. دعائم الاسلام، ج ۱، ص ۲۲۶؛ مكارم الأخلاق، ص ۲۳۳؛ وسائل الشيعه، ج ۲۰، ص ۱۸۵؛ المستدرک، ج ۲، ص ۴۴۹ و ۴۵۳؛ ج ۱۴، ص ۲۶۵؛ بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۱۰۱؛ ج ۱۰۰، ص ۲۶۱.
- ۲- ۲. الكافي، ج ۵، ص ۳۳۷؛ أعلام الدين، ص ۲۸۸؛ نهج البلاغه، ص ۴۰۵؛ وسائل الشيعه، ج ۲۰، ص ۶۴؛ بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۲۱۵؛ تحف العقول، ص ۸۵.

امام علی علیه السلام در ضمن نامه ای به امام حسن علیه السلام می فرماید:

«زنان خود را از دید نامحرمان حفظ نما، چرا که رعایت حجاب، هم برای تو و هم برای خود آنها بهتر از این است که در معرض بد بینی قرار بگیرند، و همانا خارج شدن زنان از منزل شدیدتر از داخل شدن نامحرم غیر قابل اطمینان به داخل منزل نیست، پس ای فرزندم! هر چه در توان داری در جهت اینکه زنان تو را مردان نامحرم نشناسند به کار گیر و آنرا انجام بده».

غیرت ناموسی از مهمترین خصوصیات پیغمبران و مردان الهی

۲۳۹/۸. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «إِنَّ الْغَيْرَةَ مِنَ الْإِيمَانِ». (۱)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «همانا غیرت از ایمان است».

۲۴۰/۹. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «كَانَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ غَيْرًا وَأَنَا أَعْيُرُ مِنْهُ وَحَدَعَ اللَّهُ أَنْفَ مَنْ لَمَّا يَغَارُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ». (۲)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «همانا حضرت ابراهیم علیه السلام یک انسان غیرتمند بود و من با غیرت تر از ابراهیم هستم، و خداوند بینی افراد مؤمن و مسلمان بی غیرت را به خاک خواهد مالید».

۲۴۱/۱۰. عن الصادق عليه السلام: «ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ: الشَّيْخُ الزَّانِي وَالِدَيْوُثُ وَالْمَرْأَةُ تُوطِئُ فِرَاشَ زَوْجِهَا». (۳)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «خداوند در روز قیامت با سه گروه سخن نخواهد گفت و آنان را پاکیزه نخواهد نمود و برای آنان عذاب

ص: ۱۶۲

-
- ۱- ۱. الفقیه، ج ۳، ص ۴۴۴؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۵۴.
 - ۲- ۲. الکافی، ج ۵، ص ۵۳۶؛ الفقیه، ج ۳، ص ۴۴۴؛ مکارم الأخلاق، ص ۲۳۹؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۵۴؛ مشکاه الأنوار، ص ۲۳۶؛ بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۲۴۸.
 - ۳- ۳. الکافی، ج ۵، ص ۵۳۷؛ الفقیه، ج ۴، ص ۲۱؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۳۲۷.

دردناکی را آماده خواهد ساخت:

(اول): کسی که در سنّ پیری دامنش آلوده به زنا شود.

(دوم): فرد دیوث.

(سوم): زنی که به همسر خود خیانت نماید و خود را در اختیار مردان نامحرم قرار دهد.

۲۴۲/۱۱. عن الصادق عليه السلام: «حُرِّمَتِ الْجَنَّةُ عَلَى الدُّيُوثِ» (۱).

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «بهشت برای دیوث حرام است».

۲۴۳/۱۲. عن الباقر عليه السلام: «أَتَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِأَسِيَارِي فَأَمَرَ بِقَتْلِهِمْ وَخَلَّى رَجُلًا مِنْ بَيْنِهِمْ، فَقَالَ الرَّجُلُ: كَيْفَ أَطَلَقْتَ عَنِّي؟ فَقَالَ: أَخْبَرَنِي جِبْرَائِيلُ عَنِ اللَّهِ أَنَّ فِيكَ خَمْسَ خِصَالٍ يُجِبُّهَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ: الْغَيْرَةَ الشَّدِيدَةَ عَلَى حَرَمِكَ وَالسَّخَاءَ وَحُسْنَ الْخُلُقِ وَصِدْقَ اللِّسَانِ وَالشَّجَاعَةَ فَلَمَّا سَمِعَهَا الرَّجُلُ أَسْلِمَ وَحَسَنَ إِسْلَامَهُ وَقَاتَلَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ حَتَّى اسْتُشْهِدَ» (۲).

حضرت امام باقر علیه السلام فرمود: «روزی تعدادی اسیر خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله آوردند. رسول خدا دستور داد همه آنها را بکشند مگر یک نفر را، آن فرد از پیامبر صلی الله علیه و آله سؤال نمود: چگونه شد که دستور قتل همه را دادی جز من؟»

پیامبر صلی الله علیه و آله در جواب فرمود: جبرئیل از طرف خداوند برایم پیغام آورد که در تو پنج صفت وجود دارد و خدا و رسول او آن صفات را دوست می دارند:

(اول): تو نسبت به حفظ ناموست دارای غیرت شدیدی هستی.

ص: ۱۶۳

۱-۱. الکافی، ج ۵، ص ۵۳۷؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۲۳۶.

۲-۲. أمالی صدوق، ص ۲۷۱؛ الخصال، ج ۱، ص ۲۸۲؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۵۵؛ مشکاه الأنوار، ص ۲۳۷؛ بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۳۸۳.

(دوم): سخاوت و جود داری.

(سوم): اخلاق نیکو داری.

(چهارم): راستگوهستی.

(پنجم): شجاعت و دلیرمردی.

هنگامی که آن اسیر این سخنان را از پیامبر شنید مسلمان شد و جزو یاران پیامبر واقع گشت و در کنار پیامبر در یکی از جنگها جهاد نمود تا به درجه رفیع شهادت نائل آمد.

۲۴۴/۱۳. عن رسول الله صلى الله عليه و آله: «إِنَّ الْجَنَّةَ لَيُوجَدُ رِيحُهَا مِنْ مَسِيرَةِ خَمْسِمِائَةِ عَامٍ وَ لَا يَجِدُهَا عَاقٌ وَ لَا دَيْوُثٌ». قيل: يا رسول الله، و ما الدَيْوُثُ؟ قال: «الَّذِي تَزْنِي امْرَأَتُهُ وَ هُوَ يَعْلَمُ بِهَا». (۱)

رسول خدا صلى الله عليه و آله فرمود: «همانا بوی بهشت را (در قیامت) افراد از فاصله پانصد سال استشمام خواهند نمود اما دو گروه هستند که از بوی بهشت هم بی بهره خواهند بود:

(یکی): عاق والدین.

(دوم): ديوث.

سؤال شد: ديوث کیست؟

فرمود: کسی که در حفظ ناموس خود بی غیرت باشد و بداند که زنش زنا می کند ولی عکس العملی از خود نشان ندهد.

۲۴۵/۱۴. عن الباقر عليه السلام: «قَامَ رَجُلٌ إِلَى عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فَقَالَ: جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ، إِنِّي لَأُحِبُّكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ! - قَالَ: وَ كَانَ فِيهِ لِينٌ - فَأَثْنَى عَلَيْهِ عِدَّةً، فَقَالَ: كَذَبْتَ، مَا يُحِبُّنَا مُحَنَّثٌ وَ لَا دَيْوُثٌ وَ لَا وَلَدٌ زِنًا وَ لَا مَنْ حَمَلَتْ بِهِ أُمُّهُ فِي

ص: ۱۶۴

۱ - ۱. الفقيه، ج ۳، ص ۴۴۴؛ الخصال، ج ۱، ص ۳۷؛ روضه الواعظین، ج ۲، ص ۳۶۶؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۵۴ و ۳۲۷؛ بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۱۱۴.

حَيْضِهَا». قَالَ: «فَذَهَبَ الرَّجُلُ، فَلَمَّا كَانَ يَوْمَ صِفِّينَ قُتِلَ مَعَ مُعَاوِيَةَ».(۱)

حضرت امام باقر علیه السلام فرمود: «روزی مردی به امام علی علیه السلام عرض کرد: خداوند مرا فدای شما قرار دهد! همانا من شما اهل بیت را دوست دارم.

عده ای که سخنان آن شخص را می شنیدند او را مورد مدح و ستایش قرار دادند.

اما امام فرمود: تو دروغ گفتی؛ چرا که ما اهل بیت را افراد مخنث (یعنی مردان شبیه به زن) و دیوث (یعنی کسی که نسبت به حفظ ناموس خود بی غیرت است) و حرامزاده و کسی که نطفه اش در حال حیض بودن مادرش منعقد شده است دوست ندارند.

آن شخص با شنیدن این سخنان از آن جا برخاست و رفت تا اینکه در جنگ صفین در حالیکه از لشکر معاویه بود کشته شد».

۲۴۶/۱۵. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «يَا عَلِيُّ، كَفَرَ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ عَشْرَةٌ: الْقَتَاتُ، وَالسَّاحِرُ، وَالدِّيُوثُ، وَ نَاكِحُ الْمَرْأَةِ حَرَامًا فِي دُبُرِهَا، وَ نَاكِحُ الْبَيْمَةِ، وَ مَنْ نَكَحَ ذَاتَ مَحْرَمٍ، وَ السَّاعِيَ فِي الْفِتْنَةِ، وَ بَائِعَ السَّلَاحِ مِنْ أَهْلِ الْحَرْبِ، وَ مَانِعَ (الخير)».(۲)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «ای علی! ده گروه از امت من به خدای بزرگ کفر ورزیده اند:

(اول): سخن چین.

(دوم): ساحر.

ص: ۱۶۵

-
- ۱- ۱. الخرائج، ج ۱، ص ۱۷۷؛ قرب الاسناد، ص ۱۴؛ المستدرک، ج ۲، ص ۱۸؛ بحار الأنوار، ج ۲۷، ص ۱۴۸؛ و ج ۴۲، ص ۱۷.
 - ۲- ۲. الفقيه، ج ۴، ص ۳۵۶؛ الخصال، ج ۲، ص ۴۵۰؛ وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۱؛ و ج ۱۵، ص ۳۴۳؛ بحار الأنوار، ج ۷۶، ص ۷۸؛ و ج ۹۳، ص ۱۳؛ و ج ۹۶، ص ۷.

(سوم): دیوث.

(چهارم): کسی که از با عقب زن حرامی جماع نماید.

(پنجم): کسی که با حیوانات جماع نماید.

(ششم): کسی که با محارم خویش جماع نماید.

(هفتم): کسی که در ایجاد فتنه و آشوب بین دیگران تلاش کند.

(هشتم): کسی که سلاح به کفار و دشمنان اسلام و مسلمین بفروشد.

(نهم): و کسی که مانع خیر باشد.

(و ظاهراً یک قسم از روایت از قلم افتاده است که ما در هیچ مصدری آن را نیافتیم).

از خروس درس پیاموزید

۲۴۷/۱۶. عن الرضا عليه السلام: «فِي الدَّيِّكِ خَمْسُ خَصَائِلٍ مِنْ خَصَائِلِ الْأَنْبِيَاءِ: السَّخَاءُ وَالشَّجَاعَةُ وَالْقَنَاعَةُ وَالْمَعْرِفَةُ بِأَوْقَاتِ الصَّلَاةِ وَكَثْرَةُ الطَّرُوقِ وَالْغَيْرَةُ» (۱).

حضرت امام رضا علیه السلام فرمود: «در خروس پنج خصلت از خصلت های پیامبران وجود دارد:

(اول): جود و سخاوت.

(دوم): شجاعت و دلیری.

(سوم): قناعت.

(چهارم): معرفت و شناخت نسبت به اوقات نماز.

(پنجم): مباشرت زیاد با همسران خود، و غیرت شدید نسبت به آنان».

ص: ۱۶۶

وظیفه والدین و شوهران در آموزش احکام حجاب و عفت به نوامیس خود، و دور نمودن آنها از تصاویر، مطالب و صحنه های مبتذل و تحریک کننده

۲۴۸/۱۷. عن الصادق علیه السلام: «الْغُلَامُ يَلْعَبُ سَبْعَ سِنِينَ وَ يَتَعَلَّمُ الْكِتَابَ سَبْعَ سِنِينَ وَ يَتَعَلَّمُ الْحَلَالَ وَ الْحَرَامَ سَبْعَ سِنِينَ». (۱)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «بچه تا هفت سالگی بازی می کند و از هفت سالگی تا چهارده سالگی باید قرآن را بیاموزد و از چهارده سالگی تا بیست و یک سالگی باید حلال و حرام الهی را بیاموزد».

۲۴۹/۱۸. عن الصادق علیه السلام: «لَأَنْ يُوَدَّ بَ أَحَدِكُمْ وُلْدُهُ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَتَصَدَّقَ بِنِصْفِ صَاعٍ كُلِّ يَوْمٍ». (۲)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «اگر یکی از شما فرزندش را درست تربیت کند بهتر است برای او از این که هر روز بخواد نیم صاع کالا در راه خدا صدقه بدهد».

۲۵۰/۱۹. عن الصادق علیه السلام: «بَادِرُوا أَحَدَاتِكُمْ بِالْحَدِيثِ قَبْلَ أَنْ تَسْبِقَكُمُ إِلَيْهِمُ الْمَرْجِئَةُ». (۳)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «احادیث ما را به جوانانتان بیاموزید قبل از آنکه مرجئه (گروهی از مسلمانان که می گویند تنها با داشتن ایمان گناه اشکالی ندارد) در انحراف جوانان از شما سبقت گیرند».

ص: ۱۶۷

۱-۱. الکافی، ج ۶، ص ۴۷؛ التهذیب، ج ۸، ص ۱۱۱؛ وسائل الشیعه، ج ۱۷، ص ۳۳۱؛ و، ج ۲۱، ص ۴۷۴؛ المستدرک، ج ۱۵، ص ۱۶۵.

۲-۲. مکارم الأخلاق، ص ۲۲۲؛ وسائل الشیعه، ج ۲۱، ص ۴۷۶؛ بحار الأنوار، ج ۱۰۱، ص ۹۵؛ المستدرک، ج ۱۵، ص ۱۶۶.

۳-۳. التهذیب، ج ۸، ص ۱۱۱؛ وسائل الشیعه، ج ۱۷، ص ۳۳۱؛ و، ج ۲۱، ص ۴۷۶.

۲۵۱/۲۰. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «رَحِمَ اللَّهُ وَالِدَيْنِ أَعَانَا وَوَلَدَهُمَا عَلَيَّ بِرَّهِمَا».(۱)

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: «خداوند رحمت کند پدر و مادری را که فرزندانشان را بر (اعمال) نیک یاری نمایند».

۲۵۲/۲۱. عن الصادق عليه السلام: «يُفَرِّقُ بَيْنَ الْعِلْمَانِ وَالنِّسَاءِ فِي الْمَضَاجِعِ إِذَا بَلَغُوا عَشْرَ سِنِينَ».(۲)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «باید رختخواب فرزندان پسر و دختر را هنگامی که به سن ده سالگی رسیدند از هم جدا نمود».

۲۵۳/۲۲. عن رسول الله صلى الله عليه وآله: «لَا تُنْزِلُوا النِّسَاءَ بِالْعُرْفِ وَ...عَلِّمُوهُنَّ الْمِغْزَلَ وَ سُورَةَ التُّورِ».(۳)

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: «زنان خود را به مجالس و جشنهای (اختلاطی) راه ندهید... و نخ ریسی و سوره نور را به آنان آموزش دهید».

۲۵۴/۲۳. عن أميرالمؤمنين عليه السلام: «لَمَّا تَعَلَّمُوا نِسَاءَكُمْ سُورَةَ يُوسُفَ وَ لَمَّا تَقَرَّرُوهُنَّ إِيَّاهَا فَإِنَّ فِيهَا الْفِتْنَ وَ عَلِّمُوهُنَّ سُورَةَ التُّورِ فَإِنَّ فِيهَا الْمَوَاعِظَ».(۴)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «به زنان خود سوره یوسف را نیاموزید و برای آنها نخوانید، چرا که احتمال افتادن در فتنه برای آنان وجود دارد (و بلکه) نخ ریسی و سوره نور را به آنان آموزش دهید؛ چون در سوره نور مواظظ سازنده ای برای آنان وجود دارد».

ص: ۱۶۸

۱-۱. الکافی، ج ۶، ص ۴۸؛ التهذیب، ج ۸، ص ۱۱۲؛ وسائل الشیعه، ج ۲۱، ص ۴۸۰؛ المستدرک، ج ۱۵، ص ۱۶۸.

۲-۲. الکافی، ج ۶، ص ۴۷؛ مکارم الأخلاق، ص ۲۲۳؛ بحار الأنوار، ج ۱۰۱، ص ۹۶.

۳-۳. الکافی، ج ۵، ص ۵۱۶.

۴-۴. الکافی، ج ۵، ص ۵۱۶؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۷۷.

۲۴/۲۵۵. عن السكونی قال: دخلت علی ابي عبد الله عليه السلام و أنا مغموم مكروب، فقال لی: «یا سكونی مِمَّا عَمَّكَ؟» قلت: ولدت لی ابنه، فقال: «یا سكونی علی الارض ثقلها و علی الله رزقها تعيش فی غیر أجلك و تأكل من غیر رزقك؟! فسری و الله عنی».

فقال لی: «ما سمیتها؟» قلت: فاطمه، قال: «آه آه!» ثم وضع یده علی جبهته، فقال: «قال رسول الله صلی الله علیه و آله: حَقُّ الْوَلَدِ عَلَی وَالِدِهِ إِذَا كَانَ ذَكَرًا أَنْ يَسْتَفِرَّهُ أُمُّهُ وَ يَسْتَحْسِنَ اسْمَهُ وَ يُعَلِّمُهُ كِتَابَ اللَّهِ وَ يُطَهِّرُهُ وَ يُعَلِّمُهُ السَّبَّاحَةَ وَ إِذَا كَانَتْ أُنْثَى أَنْ يَسْتَفِرَّهُ أُمُّهَا وَ يَسْتَحْسِنَ اسْمَهَا وَ يُعَلِّمَهَا سُورَةَ النُّورِ وَ لَا يُعَلِّمَهَا سُورَةَ يُوسُفَ وَ لَا يُنْزِلُهَا الْغُرْفَ وَ يُعَجِّلُ سِرَّاحَهَا إِلَى بَيْتِ زَوْجِهَا أَمَّا إِذَا سَمَّيْتَهَا فَاطِمَةَ فَلَا تَسْبِّهَا وَ لَا تَلْعَنُهَا وَ لَا تَضْرِبُهَا» (۱).

سكونی (یکی از اصحاب امام صادق علیه السلام) می گوید: روزی محضر حضرتش داخل شدم در حالی که دچار غم و اندوه زیادی بودم.

امام فرمود: ای سكونی! سبب غم و ناراحتی شما چیست؟

عرض کردم: خداوند دختری به من داده است.

فرمود: ای سكونی! (چرا با داشتن دختر ناراحتی؟) سنگینی این دختر بر روی زمین خواهد بود، همانا روزی او بر عهده خداوند است و زندگی او را خداوند تنظیم نموده و از روزی تو چیزی کم نخواهد شد، پس خوشحال باش که من بشارت می دهم تو را.

سپس امام سؤال فرمود: نام دخترت را چه گذاشتی؟

گفتم: فاطمه.

امام آه سردی کشید و سپس دست خود را بر پیشانی خویش نهاد و گفت:

ص: ۱۶۹

« همانا رسول خدا صلی الله علیه و آله فرموده است: حقّ فرزند بر پدر این است که اگر فرزند، پسر بود مادرش را مورد تکریم قرار دهد و نام نیکویی برای او انتخاب نماید، و سپس قرآن را به او بیاموزد و او را نیکو تربیت نماید و طریقه شنا کردن را به او بیاموزد، و اگر فرزند دختر بود باز مادرش را مورد تکریم قرار دهد و نام نیکویی برای او انتخاب کند و سوره نور را به او بیاموزد و سوره یوسف را به او یاد ندهد و او را به مجالس و جشنهای (اختلاطی) راه ندهد و در امر ازدواج او عجله نماید.

و اما ای سکونی! اگر نام دخترت را فاطمه نهادی هرگز به او دشنام نده و لعن و نفرین منما و او را نزن».

۲۵۶/۲۵. سئل الصادق علیه السلام عن قول الله عزوجل: «قُوا أَنْفُسَكُمْ وَ أَهْلِيكُمْ نَارًا»: كيف نقيهنّ؟

قال: «تَأْمُرُونَهُنَّ وَ تَنْهَوْنَهُنَّ» قيل له: إنا نأمرهن و ننهاهنّ فلا يقبلنّ؟ فقال: «إِذَا أَمَرْتُمُوهُنَّ وَ نَهَيْتُمُوهُنَّ فَقَدْ قَضَيْتُمْ مَا عَلَيْكُمْ» (۱).

از حضرت امام صادق علیه السلام درباره آیه «قوا أنفسکم و أهلیکم ناراً»: یعنی: جانهای خود و زن و فرزندان خویش را از آتش جهنّم حفظ نمایید» سؤال شد.

امام فرمود: «یعنی اهل و عیال خود را امر (به معروف) و نهی (از منکر) نمایید».

کسی عرض کرد: ما خانواده خود را امر به معروف و نهی از منکر می کنیم ولی آنان از ما قبول نمی کنند.

فرمود: «شما اگر خانواده خود را امر (به معروف) و نهی (از منکر)

ص: ۱۷۰

کردید وظیفه الهی خویش را انجام داده اید (چه گوش بکنند و چه نه)».

۲۵۷/۲۶. عن أميرالمؤمنين عليه السلام: «يُرَبِّي الصَّبِيَّ سَبْعًا وَيُؤَدِّبُ سَبْعًا وَيُسَيِّدُ سَبْعًا وَيُسَيِّدُ سَبْعًا وَمُتَّهَى طُولِهِ فِي ثَلَاثٍ وَعِشْرِينَ سَنَةً وَعَقْلُهُ فِي خَمْسٍ وَثَلَاثِينَ وَمَا كَانَ بَعْدَ ذَلِكَ فَيَالْتَجَارِبُ». (۱)

حضرت علی علیه السلام فرمود: «تا هفت سالگی باید به رشد جسمی بچه رسید و پس از آن تا هفت سال دیگر باید او را تربیت اخلاقی نمود و سپس هفت سال دیگر باید او را بکار گرفت.

و (بدانید که) همانا قَدْ بچه تالیست و سه سالگی ادامه می یابد و عقلش تا سی و پنج سالگی قابل تکمیل شدن است و بعد از آن تنها تجربه اوست که به تدریج تکمیل خواهد شد».

باز داشتن مردان، زنان خود را از حضور بی مورد در جامعه و مجامع اختلاطی

۲۵۸/۲۷. عن أميرالمؤمنين عليه السلام: «يَا أَهْلَ الْعِرَاقِ بُبْتُ أَنْ نِسَاءَكُمْ يَدَافِعَنَّ الرِّجَالَ فِي الطَّرِيقِ أَمْ مَا تَسْتَحْيُونَ».

و فی حدیث آخر: «أَنْ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ع قَالَ: أَمْ مَا تَسْتَحْيُونَ وَ لَا تَغَارُونَ نِسَاءَكُمْ يَخْرُجْنَ إِلَى الْأَسْوَاقِ وَ يُزَاحِمْنَ الْعُلُوجَ». (۲)

روزی حضرت علی علیه السلام به مردم عراق چنین فرمود:

«ای اهل عراق! با خبر شدم که زنانان هنگام حرکت در خیابانها و

ص: ۱۷۱

۱-۱. الفقیه، ج ۳، ص ۴۹۳؛ وسائل الشیعه، ج ۲۱، ص ۴۷۵.

۲-۲. الکافی، ج ۵، ص ۵۳۷؛ وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۲۳۶؛ و ج ۱۴، ص ۱۷۴؛ مشکاه الأنوار، ص ۴۱۷.

کوچه ها با نامحرمان برخورد می کنند، آیا شما حیا ندارید و غیرت نمی کنید؟».

و در روایت دیگر هست که چنین فرمود: «آیا حیا نمی کنید و آیا شما غیرت ندارید، که زنانان به بازارها در می آیند و با مردان اختلاط دارند؟!».

۲۵۹/۲۸. عن الصادق عليه السلام: «قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: خُلِقَ الرَّجَالُ مِنَ الْأَرْضِ وَإِنَّمَا هُمُومُ فِي الْأَرْضِ وَخُلِقَتِ الْمَرْأَةُ مِنَ الرَّجَالِ وَإِنَّمَا هُمُومُهَا فِي الرَّجَالِ أَحْبَسُوا نِسَاءَكُمْ يَا مَعْاشِرَ الرَّجَالِ». (۱)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «امام علی علیه السلام فرمود:

همانا مردان از زمین خلق شده اند و عشق و علاقه آنها هم به زمین است، و زنان از خاک مردان آفریده شده اند و به همین خاطر همّت و عشق و محبت آنان به مردان است؛ پس ای گروه مردان! زنان خود را حفظ کنید».

* * *

ص: ۱۷۲

۱-۱. الکافی، ج ۵، ص ۳۳۷.

فصل شانزدهم ۱۶ متفرقات مربوط به حجاب و عفت زنان

زینت زنان و محبت شهوت در قلوب مردم

ص: ۱۷۴

۲۶۰/۱. قرآن کریم: «زَيْنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَ التَّبْنِينِ وَ القَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَ الفِضَّةِ وَ الخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَ الْأَنْعَامِ وَ الْحَرْثِ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ اللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَآبِ» (۱).

خداوند متعال در قرآن کریم می فرماید: «همانا برای مردم زینت داده شده است محبت شهوات نفسانی مثل محبت زنان و فرزندان و همیانهای زر و سیم و اسبهای نشاندار و چهارپایان و مزارع؛ ولی همه اینها متاع اندک دنیای فانی هستند و در نزد خداست بازگشت نیکو (به نعمات پایدار و بهشت جاویدان)».

دعوت قرآن به عفت، از کسانی که اسباب ازدواج برایشان مهیا نیست

۲۶۱/۲. قرآن کریم: «وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّى يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَ...» (۲).

خداوند متعال در قرآن کریم می فرماید: «و باید طریق عفت پیشه کنند کسانی که اسباب نکاح برایشان مهیا نیست، تا خداوند آنها را از فضل و کرمش بی نیا سازد...».

ص: ۱۷۶

۱- ۱. آل عمران(۳): ۱۴.

۲- ۲. النور(۲۴): ۳۳.

زنان زیبا عذری برای بی‌حجابی و بی‌عفتی خود ندارند

۲۶۲/۳. عن الصادق علیه السلام: «تُوِّعَتْ بِالْمَرْأَةِ الْحَسَنَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الَّتِي قَدِ افْتِنَتْ فِي حُسْنِهَا، فَتَقُولُ: يَا رَبِّ، حَسَنْتَ خَلْقِي حَتَّى لَقِيتُ مَا لَقِيتُ، فَيَجَاءُ بِمَرْيَمَ عَلَيْهَا السَّلَامُ، فَيَقَالُ: أَنْتِ أَحْسَنُ أَوْ هَذِهِ قَدْ حَسَّنَا فَلَمْ تُفْتَنِي؟»

وَيُجَاءُ بِالرَّجُلِ الْحَسَنِ الَّذِي قَدِ افْتِنَ فِي حُسْنِهِ، فَيَقُولُ: يَا رَبِّ، حَسَنْتَ خَلْقِي حَتَّى لَقِيتُ مِنَ النِّسَاءِ مَا لَقِيتُ، فَيَجَاءُ بِيُوسُفَ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فَيَقَالُ: أَنْتَ أَحْسَنُ أَوْ هَذَا قَدْ حَسَّنَا فَلَمْ يُفْتَن؟»

وَيُجَاءُ بِصَاحِبِ الْبَلَاءِ الَّذِي قَدِ أَصَابَتْهُ الْفِتْنَةُ فِي بَلَائِهِ، فَيَقُولُ: يَا رَبِّ، شَدَّدْتَ عَلَيَّ الْبَلَاءَ حَتَّى افْتِنْتُ، فَيُؤَوِّتُنِي بِأَيُّوبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فَيَقَالُ: أَلَيْسَتْكَ أَشَدُّ أَوْ بَلِيَّةٌ هَذَا فَقَدْ ابْتُلِيَ فَلَمْ يُفْتَن؟» (۱)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «در روز قیامت زن زیبایی را که (به واسطه زیباییش) دچار فتنه و انحراف شده است می‌آورند و (آن زن) می‌گوید: خدایا! به واسطه زیبایی که در آفرینش من قرار دادی من دچار انحراف شدم. در آن هنگام حضرت مریم علیها السلام را می‌آورند و به آن زن گفته می‌شود: آیا تو زیباتر هستی یا مریم؟ با این که حضرت مریم (ع) بسیار زیباتر از تو بوده اما دچار هیچ‌گونه فتنه و انحراف نشده است.

و (همین‌طور) مرد زیبایی را که دچار فتنه و انحراف شده می‌آورند می‌گوید: خدایا! به واسطه زیبایی که در خلقت من قرار دادی من در برخورد با زنان دچار انحراف گشته‌ام. آنگاه حضرت یوسف علیه السلام را می‌آورند و به آن مرد گفته می‌شود: آیا تو زیباتر هستی یا یوسف؟

ص: ۱۷۷

حضرت یوسف با آن همه زیبایی که داشت در برخورد با زنان مصر دچار انحراف نشد.

و (همین طور) کسی که به واسطه مصیبت و بلا دچار فتنه و انحراف شده را می آورند، به خدا عرض می کند: خدایا! بخاطر شدت بلایی که به من داده بودی دچار فتنه و انحراف شده ام. آنگاه ایوب را علیه السلام را می آورند و به آن مرد گفته می شود: آیا بلایی که تو دچار شدی شدیدتر بود یا بلای ایوب علیه السلام؟ چرا ایوب دچار انحراف نشد».

نفس با شهوترانی هرگز سیر نخواهد شد

۲۶۳/۴. عن الصادق علیه السلام: «أَرْبَعَةٌ لَا يَشْبَعْنَ مِنْ أَرْبَعَةٍ: الْأَرْضُ مِنَ الْمَطَرِ وَالْعَيْنُ مِنَ النَّظْرِ وَالْأُنْثَى مِنَ الذَّكْرِ وَالْعَالَمُ مِنَ الْعِلْمِ» (۱).

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «چهار چیز از چهار چیز هرگز سیر نمی شوند:

(اول): زمین از باران.

(دوم): چشم از نگاه کردن.

(سوم): زن از مرد.

(چهارم): عالم و دانشمند از علم».

پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله به حال زنان جهنمی گریه می کند

۲۶۴/۵. عن أميرالمؤمنين عليه السلام: «دَخَلْتُ أَنَا وَفَاطِمَةُ عَلَي رَسُولِ اللَّهِ فَوَجَدْتُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَبْكِي بُكَاءً شَدِيداً، فَقُلْتُ لَهُ فِدَاكَ أَبِي وَ أُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا

ص: ۱۷۸

۱- ۱. الخصال، ج ۱، ص ۲۲۱؛ علل الشرايع، ج ۲، ص ۵۹۶؛ عيون أخبار الرضا، ج ۱، ص ۲۴۵؛ المحاسن، ج ۱، ص ۸؛ بحار الأنوار، ج ۱، ص ۲۲۱؛ ج ۱۰، ص ۸۰؛ ج ۱۰۰، ص ۱۵۸.

فَقَالَ: يَا عَلِيُّ، لَيْلَهُ أُسْرِىَ بِي إِلَى السَّمَاءِ، رَأَيْتُ نِسَاءً مِنْ أُمَّتِي فِي عَذَابٍ شَدِيدٍ، فَأَنْكَرْتُ شَأْنَهُنَّ، فَبَكَيتُ لِمَا رَأَيْتُ مِنْ شِدَّةِ عَذَابِهِنَّ.

ثُمَّ ذَكَرَ حَالَهُنَّ - إِلَى أَنْ قَالَ - فَقَالَتْ فَاطِمَةُ: حَبِيبِي وَقُرَّةَ عَيْنِي، أَحْبَبْتَنِي مَا كَانَ عَمَلُهُنَّ؟

فَقَالَ: أَمَّا الْمُعَلَّقَةُ بِشَعْرِهَا فَإِنَّهَا كَانَتْ لَا تَغْطِي شَعْرَهَا مِنَ الرَّجَالِ، وَأَمَّا الْمُعَلَّقَةُ بِلِسَانِهَا فَإِنَّهَا كَانَتْ تُؤْذِي زَوْجَهَا، وَأَمَّا الْمُعَلَّقَةُ بِشِدَائِهَا فَإِنَّهَا كَانَتْ تُرْضِعُ أَوْلَادَ غَيْرِ زَوْجِهَا بِغَيْرِ إِذْنِهِ، وَأَمَّا الْمُعَلَّقَةُ بِرِجْلَيْهَا فَإِنَّهَا كَانَتْ تَخْرُجُ مِنْ بَيْتِهَا بِغَيْرِ إِذْنِ زَوْجِهَا، وَأَمَّا الَّتِي كَانَتْ تَأْكُلُ لَحْمَ جَسَدِهَا فَإِنَّهَا كَانَتْ تُزَيِّنُ بَدَنَهَا لِلنَّاسِ، وَأَمَّا الَّتِي تُشَدُّ يَدَاهَا إِلَى رِجْلَيْهَا وَتَسْلُطُ عَلَيْهَا الْحَيَاتُ وَالْعَقَارِبُ فَإِنَّهَا كَانَتْ قَدَرَةَ الْوُضوءِ وَالتَّيَابِ وَكَانَتْ لَمَّا تَغْتَسِلُ مِنَ الْجَنَابَةِ وَالْحَيْضِ وَ لَا تَتَنَظَّفُ وَ كَانَتْ تَسْتَهِينُ بِالصَّلَاةِ، وَأَمَّا الْعَمِيَاءُ الصَّمَاءُ الْخَرْسَاءُ فَإِنَّهَا كَانَتْ تَلِدُ مِنَ الزَّانَا فَتُعَلِّقُهُ فِي عُتْقِ زَوْجِهَا، وَأَمَّا الَّتِي كَانَتْ تَقْرِضُ لَحْمَهَا بِالْمَقَارِيضِ فَإِنَّهَا كَانَتْ تَعْرِضُ نَفْسَهَا عَلَى الرَّجَالِ، وَأَمَّا الَّتِي كَانَتْ تُحْرِقُ وَجْهَهَا وَيَدَيْهَا وَهِيَ تَأْكُلُ (تَجْرُّ) أَمْعَاءَهَا فَإِنَّهَا كَانَتْ قَوَادَةً، وَأَمَّا الَّتِي كَانَ رَأْسُهَا رَأْسَ خَنْزِيرٍ وَيَدَيْهَا يَدَنِ الْحِمَارِ فَإِنَّهَا كَانَتْ نَمَامَةً كَذَّابَةً، وَأَمَّا الَّتِي كَانَتْ عَلَى صُورَةِ الْكَلْبِ وَ النَّارُ تَدْخُلُ فِي دُبُرِهَا وَ تَخْرُجُ مِنْ فِيهَا فَإِنَّهَا كَانَتْ قَيْنَةً نَوَاحَهُ حَاسِدَةً».

ثُمَّ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: «وَيْلٌ لِمَرْأَةٍ أَغْضَبَتْ زَوْجَهَا وَ طُوِبَى لِمَرْأَةٍ رَضِيَ عَنْهَا زَوْجُهَا».(١)

حضرت على عليه السلام فرمود: « روزی من و فاطمه به خانه پیامبر صلی الله علیه و آله

ص: ١٧٩

١-١. عیون أخبار الرضا، ج ٢، ص ١٠؛ وسائل الشیعه، ج ٢٠، ص ٢١٣؛ بحار الأنوار، ج ٨، ص ٣٠٩؛ و ج ١٨، ص ٣٥١؛ و ج ١٠٠، ص ٢٤٥.

وارد شدیم و مشاهده کردیم که پیامبر به شدت اشک می ریخت، عرض کردم: پدر و مادرم به فدایت ای رسول خدا! سبب گریه شما چیست؟

فرمود: شب معراج که مرا به سوی آسمان بالا بردند زنانی از امتم را دیدم که دچار عذاب شدیدی هستند، از دیدن احوال آنها گریه می کنم.

و سپس شروع کرد به توصیف عذاب هر کدام از آنها، تا اینکه حضرت فاطمه علیهاالسلام سؤال کرد: ای حبیب من و ای نور چشم من، آنها چه کار در دنیا کرده بودند که به آن عذابها گرفتار شده اند؟!

فرمود: ای دخترم! اما آن زنانی که به موهای سر خود آویزان شده بودند آنهایی بودند که در دنیا موهای سرشان را از مردان نامحرم نمی پوشاندند.

آنها که از زبان خود آویزان بودند در دنیا با زبانهای خود شوهرانشان را آزار می دادند.

آنها که از پستانهای خود به طرف جهنم آویزان شده بودند بدون اجازه شوهر به بچه های دیگران شیر می دادند.

و آنها که با پاهایشان آویزان شده بودند بدون رضایت شوهر از خانه خود خارج می شدند.

آنها که گوشت بدنشان را می خوردند خود را برای نامحرمان آرایش و زینت می کردند.

و آنها که دستانشان به پاهایشان بسته شده بود و مارها و عقربها آنها را احاطه کرده بودند کسانی بودند که در وضو و لباسهای خود

نجاست را رعایت نمی کردند و از جنابت و حیض غسل نمی کردند و پاکی را رعایت نمی کردند و نماز را سبک می شمردند.

و اما آنها که کر و کور و لال بودند از طریق زنا بچه دار می شدند

و سپس آن بچه را به گردن شوهرشان می انداختند.

و آنها که گوشت بدنشان با قیچی های داغ شده بریده می شد در دنیا با رفتارهای مختلف به نامحرمان اظهار تمایل می کردند و خود را بر آنان عرضه می نمودند.

و آنها که صورت و بدنشان می سوخت و معده و روده های خود را می خوردند کسانی بودند که در دنیا واسطه بین زنا و نافر بودند.

و آنها که سرشان سرخوک و بدنشان بدن الاغ بود کسانی بودند که در دنیا سخن چین و دروغگو بودند.

و اما آنها که به صورت سگ بودند و آتش از عقب آنها داخل و از دهانشان خارج می شد آوازخوان و ترانه خوان و حسود بودند.

در پایان حضرت علی علیه السلام فرمود: «وای بر حال آن زنی که شوهرش را به غضب آورد و خوشا به حال آن زنی که شوهرش از او راضی باشد».

جامعی از منہیات زنان از زبان امام باقر علیه السلام

۲۶۵/۶. عن الباقر علیه السلام: «لَيْسَ عَلَى النِّسَاءِ أَذَانٌ، وَ لَا إِقَامَةٌ، وَ لَا جُمُعَةٌ، وَ لَا جَمَاعَةٌ، وَ لَا عِيَادَةُ الْمَرِيضِ، وَ لَا اتِّبَاعُ الْجَنَائِزِ، وَ لَا إِجْهَارٌ بِالتَّلْبِيَةِ، وَ لَا الْهَزْوُ لَهُ بَيْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ، وَ لَا اسْتِتْلَامُ الْحَجَرِ الْأَسْوَدِ، وَ لَا دُخُولُ الْكَعْبَةِ، وَ لَا الْحَلْقُ، وَ إِنَّمَا يُقَصَّرْنَ مِنْ شُعُورِهِنَّ، وَ لَا تَوَلَّى الْمَرْأَةُ الْقَضَاءَ، وَ لَا تَلِي الْأِمَارَةَ،... وَ لَيْسَ

ص: ۱۸۱

لِلنِّسَاءِ مِنْ سِرِّوَاتِ الطَّرِيقِ شَيْءٌ وَلَهُنَّ جَنَبَاتٌ، وَ لَمَّا يَجُوزُ لَهُنَّ نَزُولُ الْغُرْفِ، وَ...، وَ يُسَيِّتَحِبُّ لَهُنَّ تَعَلُّمُ الْمَغْرَلِ وَ سُورَةُ النُّورِ، وَ يُكْرَهُ لَهُنَّ سُورَةُ يُوسُفَ،... وَ إِذَا حَضَرَ وَلَمَادَهُ الْمَرْأَةُ وَجَبَ إِخْرَاجُ مَنْ فِي الْبَيْتِ مِنَ النِّسَاءِ كَيْلَمَا يَكُنَّ أَوَّلَ نَاطِرٍ إِلَى عَوْرَتِهِ، وَ لَا يَجُوزُ لِلْمَرْأَةِ الْحِائِضِ وَ لَمَّا الْجُنْبِ الْحُضُورُ عِنْدَ تَلْقِينِ الْمَيِّتِ؛ لِأَنَّ الْمَلَائِكَةَ تَتَأَذَى بِهِمَا، وَ لَا يَجُوزُ لَهُمَا إِدْخَالُ الْمَيِّتِ قَبْرَهُ، وَ إِذَا قَامَتِ الْمَرْأَةُ مِنْ مَجْلِسِهَا فَلَا يَجُوزُ لِلرَّجُلِ أَنْ يَجْلِسَ فِيهِ حَتَّى يَبْرُدَ.

وَ جِهَادُ الْمَرْأَةِ حُسْنُ التَّبَعْلِ، وَ أَعْظَمُ النَّاسِ حَقًّا عَلَيْهَا زَوْجُهَا، وَ أَحَقُّ النَّاسِ بِالصَّلَاةِ عَلَيْهَا إِذَا مَاتَتْ زَوْجُهَا، وَ لَا يَجُوزُ لِلْمَرْأَةِ أَنْ تَنْكُشَفَ بَيْنَ يَدَيْ الْيَهُودِيِّهِ وَ النَّصِيرَانِيِّهِ لِأَنَّهِنَّ يَصِفْنَ ذَلِكَ لِأَزْوَاجِهِنَّ، وَ لَا يَجُوزُ لَهَا أَنْ تَتَطَيَّبَ إِذَا خَرَجَتْ مِنْ بَيْتِهَا، وَ لَا يَجُوزُ لَهَا أَنْ تَتَشَبَّهَ بِالرِّجَالِ؛ ... وَ لَمَّا يَجُوزُ لِلْمَرْأَةِ أَنْ تُصَافِحَ غَيْرَ ذِي مَحْرَمٍ إِلَّا مِنْ وَرَاءِ ثَوْبِهَا، وَ لَمَّا تُبَايِعُ إِلَّا مِنْ وَرَاءِ ثَوْبِهَا،...».

الْحَدِيثُ (١).

حضرت امام باقر عليه السلام فرمود: «همانا از زنان برداشته شده گفتن اذان و اقامه (در نماز) و شرکت در نماز جمعه و جماعت و رفتن به عیادت مریض و (شرکت) در تشییع جنازه و بلند گفتن تلبیه (لیبک) در هنگام محرم شدن برای حج و عمره و هروله در حج بین صفا و مروه (در هنگام انجام سعی) و بوسیدن و دست کشیدن بر حجرالاسود و داخل خانه خدا شدن و حلق (یعنی: تیغ زدن سر برای خروج از لباس احرام) و زنان به جای حلق (جهت خروج از احرام) مقداری از موی سر خود و ناخن یک انگشت را باید قطع بکنند.

و زن نباید مسئولیت قضاوت و رهبری و اداره جامعه را بعهده بگیرد و... و برای زنان جایز نیست که از وسط جاده حرکت نمایند و

ص: ۱۸۲

بلکه باید از کنار جاژه ها راه بروند.

و برای زنان جایز نیست در جشنها و مجالس اختلاطی حاضر شوند و... و مستحب است برای زنان آموختن نخ ریزی و سوره نور، و کراهت دارد سوره یوسف را بیاموزند... و زمانی که وضع حمل می کنند بر همه زنانی که در خانه هستند واجب است خارج شوند تا این که چشمانشان به عورت زن نیفتد، و جایز نیست برای زن حائض و جنب هنگام تلقین به محتضر نزد او حضور داشته باشد چرا که فرشتگان از حضور چنین زن هایی اذیت می شوند.

و جایز نیست زن حائض و جنب میتی را وارد قبر نماید و اگر زن در جایی نشسته بود و برخواست برای مرد جایز نیست در آن جا بنشیند تا وقتی که حرارت بدن زن در آن مکان سرد شود.

و همانا جهاد زن شوهر داری نیکو می باشد، و بزرگترین حقی که بر عهده زن می باشد حق شوهرش می باشد.

و وقتی زن از دنیا رفت شایسته ترین کس برای خواندن نماز مستحبی برای او شوهرش می باشد، و زن حق ندارد در نزد زنان یهودی و نصرانی سر و بدنش را لخت کند؛ چرا که آنها زیبایی بدن او را برای شوهران خود توصیف می کنند، و در نتیجه مردان یهودی و نصرانی به زنان مسلمان طمع می کنند.

و زن حق ندارد وقتی از خانه اش خارج می شود خود را خوشبو کند، و یا خود را در پوشش و گفتار و رفتار و غیره شبیه مردان سازد،... و نباید با نامحرمان دست بدهد مگر از روی لباس، و یا نباید چیزی را با مردان نامحرم رد و بدل کند مگر از روی لباس...».

ص: ۱۸۳

تذکری در خصوص امر به معروف و نهی از منکر

۲۶۶/۷. عن الصادق عليه السلام: «وَيُلِّ لِقَوْمٍ لَا يَدِينُونَ اللَّهَ بِالْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ». (۱)

حضرت امام صادق علیه السلام فرمود: «وای به حال آن قومی که خدا را در مسأله امر به معروف و نهی از منکر اطاعت نکنند».

ص: ۱۸۴

۱-۱. الکافی، ج ۵، ص ۵۶؛ التهذیب، ج ۶، ص ۱۷۶؛ وسائل الشیعه، ج ۱۶، ص ۱۱۷؛ بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۵۲؛ وج ۹۷، ص ۸۷ و ۹۱؛ أمالی مفید، ص ۱۸۴؛ روضه الواعظین، ج ۲، ص ۳۶۵.

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

